

NEDILA

Ukrainian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division, Authorisation Number UNDP 218. Publisher and Editor: Genady Kotorowycz, Augsburg, Georg Brachstr. 4. Printer: Main-Echo, Aschaffenburg. Published monthly. Circulation 8.000.

NEDILA — The Ukrainian Independent Monthly Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA — Ukrainische unabhängige Zeitung Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДИЛА

Український незалежний часопис у Німеччині

БЕЗКОШТОВНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ

3

Грудень 1950

Discretionary Resettlement Assistance (Умовне право на еміграцію)

Наведений вгорі термін означає нову категорію скитальців, яким IPO признавало досі лише право на політичну і правну опіку, а саме через те, що вони зголошались під охорону IPO вже аж після 15 жовтня 1949 року. Згідно з новою постановою Головної Ради IPO в Женеві, всі, хто прибув на територію Німеччини, утікаючи від політичних, расових і релігійних переслідувань перед 1-м жовтня 1950, зможуть тепер користати з „умовного права на еміграцію“ коштом IPO. Практично це означатиме, що особи з таким правом (так зване DRA, ді-ар-ей) зможуть виїхати коштом IPO, але з такими обмеженнями: 1) при зголошенні на масову еміграцію, як приміром до Австралії, даватимуть їм місце лише тоді, коли буде замало зголошень від „старих“ дияків; 2) власники гарантії з еміграційних країн матимуть рівне право зі всіма іншими переселенцями.

Щоб зискати нове право еміграції, кожен скиталець, який досі мав або має тільки право на „правну і політичну опіку“, власне через свою спізнену реєстрацію, повинен негайно сам з'явитися в контрольному центрі IPO, в якому він зареєстрований, і просити там заміни статусу. IPO від себе не буде закликати нікого до явки і не має змоги zatrudnати окремих персонал для викликування таких осіб. Право першенства мають особи вже зареєстровані і в руках яких є карточка з написом „Legal and Political Protection. Звичайно такі особи мусять доказати, що вони дійсно утекли від переслідування. Не можуть користати з права еміграції особи, які повернулися з Бельгії, Голяндії і інших країн, куди вони вже раз виїхали за допомогою IPO. Особи з категорією DRA не мають покищо права меш-

кати в домах IPO для старих, шпиталях для хронічно хворих і інших подібних інституціях. Особи з неповним еміграційним статусом, яким вже давніше вдалося виїхати на свій кошт, або коштом спонсора в США, не мають права домагатися звороту коштів переселення, але хто переходить тепер еміграційний процес, поїде вже на кошт IPO.

Умовне право на переселення коштом IPO має стати в пригоді тим людям, які нещодавно прибули з-за залізної заслони, проте практичне його значіння стосується головню Австралії та Канади, як довго ще ці країни не зліквідували своїх місій. Треба, щоб наші допомогіві організації так, як це вже зробили впр. поляки, домагалися всюди де можна розтягнення цієї постанови також на всіх скитальців, які через *недотримання умов контракту Бельгією і Голяндією* були приневолені легально і нелегально повернутися в Німеччину. Очі тих людей, які перебувають тепер в дуже прикрих умовах головню по німецьких таборах для флюхтлігтів, звертаються зокрема на ЗУАДК, якому ця справа повинна лягти на серці. Від ЗУАДК та його дирекції і від його широко розбудованого апарату очікуємо *негайної акції в цій справі*. Панове Директори з ЗУАДК! Покажіть, що ви дійсно більш яктивні, як ЦПУЕ, СХС, та і всі інші кандидати на т. зв. виключних добродіїв української еміграції! Не спускайте ока з негайної і невідкладної потреби допомогти найбільшій українській скитальцям — утікачам з Бельгії! Тут і в США стукайте до дверей тих, хто рішає в цій справі!

Містер Розенфільд з ДП Комісії, масмо надію, міле Вам назустріч.

Українець українцеві — брат!

Нові постанови про багаж емігрантів

Згідно з новими постановами про багаж емігрантів, виданими у вересні ц. р. владою ІРО, кожен, хто виїжджає на постійне поселення, має право переслати (себто взяти на корабель) до місця свого майбутнього осідку на кожну ІРО 150 кг багажу, запакованого в скрині, при чому одна з них не може важити більше 100 кг. Емігранти, які відбувають процес еміграції індивідуально (при допомозі ІРО) мають право взяти лутень 50 кг на особу.

Дозвіл на вивіз більшої ваги додаткового професійного приладдя може дати лише Головна Квартира ІРО відповідної зони, якщо додатковий багаж не важить більше 150 кг. Увесь інший багаж що переходить вагою цю межу може бути вивезений лише за виключним окремим дозволом централі ІРО в Женеві. Місцевим шефам транспортного відділу в еміграційних таборах не прислуговує вже більше право видавати дозвіл на додатковий багаж. Для отримання дозволу на висилку додаткового багажу емігрант мусить виповнити в п'ятьох примірниках потрібний формуляр, який можна дістати в таборі ІРО або в транспортному бюро еміграційного центру. Відповідь Головної зональної Квартири ІРО приходить звичайно за 10 днів, з централі ІРО в Женеві протягом 4 тижнів.

Увесь емігрантський багаж підлягає обмеженням так з боку німецької митної влади як і з боку ІРО.

Митна влада не дозволяє вивозити:

- 1] Опіюму і інших наркотиків.
- 2] Виробів з зареєстрованими фабричними марками [нпр. різні одекони], якщо власник фабричної марки не дав на це дозволу, або коли фабричну марку залишено на даному предметі.
- 3] Літературу, фільми та іншу цюрографічну продукцію.
- 4] Розкладову літературу.
- 5] Лотерійні квитки.
- 6] Засобів для спричинення абортів, або засобів, що протидіють завагітненню.
- 7] Зброї, якщо не має на неї дозволу влади іміграційної країни.
- 8] Фальшивих монет, банкнотів або поштових марок і рисунків та фотографій тих речей.

ІРО не дозволяє вивозити:

- 1] Фортеп'янів, органів і арф.
- 2] Більшу кількість ідентичних друків за винятком десяти примірників твору, якого автором є сама емігруюча особа.
- 3] Автомашин і мотоциклів.
- 4] Більшу кількість фотоапаратів, під претекстом „фотографічної робітні“.
- 5] Професійне приладдя, коли емігрант не має потрібної освіти або практики в названому фаху до якого це приладдя служить, або коли він не їде на таку професійну працю в країні поселення.
- 6] Котів, собак, курей і іншої хатньої звірини.

Дозвіл на вивіз додаткового професійного приладдя будуть видавати лише на підставі опінії еміграційної місії або консула. Власник мусить мати квитанції або інші докази легального набуття тих предметів. Вивозити предмети з метою їх продажі в країні поселення заборонено.

Від 1-го вересня 1950 ІРО не має більше права підписувати експортні ліцензії, а особи, що хотіли б

вивезти за океан предмети, на які треба експортну посвідку мусять заздалегідь звертатися за дозволом до Zentrale Genehmigungstelle, Frankfurt/M, Brue-ningstrasse. Процедура дозволу триває пересічно 60 днів.

Нормальний багаж емігранта підлягає ревізії німецької митної влади в присутності представника Високої Аліантської Комісії і ІРО. Хто виїжджає в рамках переселенчої акції ІРО, має право забрати з собою без окремої експортної ліцензії такі предмети:

Речі першої потреби та професійне приладдя, за винятком важких машин які нормально вживаються на заводі, в лабораторії, шпиталі або в торговельному товаристві. Невільно також вивозити сирівцю, заготовлених товарів, автомашин, харчів, бюрових меблів. Дозволені речі не можуть [без окремого посвідчення] важити більше поданої вгорі ваги на особу. Загальна вартість предметів власної потреби, на які не треба окремого дозволу, не може переступити 5000 н. м. на голову родини, плюс 400 н. м. на кожну особу привалежну до родини. Вартість визначає німецька митна влада. Гроші можна брати лише за дозволом, який дістається на підставі зголошення на двох формулярах MGAX. Без окремого дозволу можна взяти тільки 40 н. м.

СЕЛО ТУБЕРКУЛЬОЗНИХ Програма ІРО щодо опіки над туберкульозними.

Після ліквідації шпиталю туберкульозних в місті Гайльбронн ІРО утримує ще два інші: в Гаутінгу біля Мюнхену і в Амбергу. Здається, шпиталь в Амбергу введовзі займе війсьско. В такому випадку ІРО має намір розбудувати Гаутінг і прийняти ще 300 пацієнтів. Крім того в Гаутінгу має постати „село туберкульозних“.

Скитальці, які живуть приватно, на випадок захворювання на туберкульозу мають право користати з німецьких шпиталів. В такому випадку їм треба звертатися до установи, що бореться з туберкульозом — Tuberkulosenfürsorge.

На випадок труднощів можуть бути прийняті до шпиталів ІРО. Далі ІРО має низку протитуберкульозних клінік і перебуває в контакті з німецькими санаторіями. Лишаються також далі випікільні осередки (Rehabilitation Centers), в яких вилікувані туберкульозні вивчають різні професії відповідно до їх зменшеної працездатности. ІРО сподівається, що деякі реконвалесценти з тих центрів зможуть навіть близьким часом емігрувати за океан.

Програма ІРО передбачає ще більше, а саме створення при еміграційних таборах окремих антитуберкульозних клінік, де перебуватимуть запідозрені в туберкульозі кандидати на виїзд до США та інших країн. Перші такі клініки постануть в Швайнфурті і Людвігсбургу. Відділ контролю над туберкульозними Головної Квартири ІРО зумів заангажувати відомого хірурга лікаря німецького шпиталю Нимфенбург в Мюнхені д-ра Шляйхера, який особисто провадитиме трудніші операції та консультуватиме інших лікарів.

Шпиталь ІРО в Регензбурзі ІРО передало 28 жовтня ц. р. німецькій релігійно-гуманітарній організації „Карітас“ у винайм на 50 років. ІРО підписало в тій справі окрему угоду з баварським урядом. Шпиталь модерно устаткований і має 350 ліжок для хронічно хворих, але не туберкульозних.

Нагляд над шпиталем виконуватиме також католицька американська організація NCWC. Шпиталь прийматиме хворих скитальців, а також і німців, але в окреслений пропорції.

Відгук бурхливої весни 1945

Хто застрілив незнаного українця?

(Власна кореспонденція „Неділі“). Перед судом заприсяжених міста Кельн відбулася нещодавно цікава розправа, якою, на жаль, ані так зване ЦПУЕ, ані тим паче, наш Виконавчий Орган не поцікавилися. А шкода, бо справа стосувалася такої події, що їх навесні 1945 року могло бути багато. Справа стосувалася вбивства гітлерівськими служачками українського робітника, що, почувши подих недалекої свободи, активно хотів прикласти руку до справи визволення закріпачених остівців.

Перебіг цієї справи дуже об'єктивно з'ясував також льокальний редактор великого кельнського щоденника „Кельнер Штадтанцайгер“. Ось зміст його реляції:

Перед судом заприсяжених у Кельні стали зацікавлені в тому, що вони в березні 1945 року вбили одного українця та одного голляндця, троє обвинувачених: колишній партійний ортсгрупенляйтер передмістя Ніппес Георг Шварц (тепер 57 років), один з його колишніх бльокайтерів Вільгельм Дерікс та 23-річний Йоган Моргерр. Усе це діялося в березні після евакуації лівобережної частини Кельну. Ортсгрупенляйтер Шварц разом з іншими бюрами НСДАП перейшов Райн і примістився, як комендант однієї частини фольксштурму, в бункері Гелененваль, у частині міста, що зветься Дойц. Шварц твердить, що завданням його частини була охорона складу військової польової пошти, який різні елементи намагалися пограбувати.

Дойц був тоді переділлям бою. В бункері перебував не тільки фольксштурм та поліція, а також багато німецьких родин, що постраждали від бомбардувань. Чужинецькі робітники, яких, зрозуміло, до бункера не впускали, зібралися насамперед у районі двірця. Вони були озброєні, час-до-часу пострілювали в сторону німецьких стеж, проте німцям пощастило їх групами арештувати та стягнути у своє заплілля. Між ними було багато жінок та дітей. В руки однієї німецької стежі, що арештувала 26 німецьких робітників, потрапив також **українець**, якого вже кілька разів ловили і якому постійно щастило втікати. Комендант стежі звернув особливу увагу ортсгрупенляйтерів на цього українця, отже акт обвинувачення закидає тепер Шварцові, що він видав наказ його розстріляти. Ясна річ, що Шварц заперечує, але свідок Вільгельм Дерікс твердить: Шварц наказав українця знищити. Після того Дерікс та ще один німець, якого не вдалося відшукати, вивели українця перед бункер і там його застрілили. „Я вистрілив у землю“, каже Дерікс, „щоб дати змогу українцеві втекти, але отой другий випустив у нього весь свій магазин, і українець повалився на землю.“

Дійсно, в оборону Дерікса знайшовся один свідок, який твердить тепер перед судом, бунцімо Дерікс перед розстрілом сказав: „Защо я маю його стріляти? Аджеж він мені нічого не зробив.“

Крім згаданого українця розстріляли тоді ще одного голляндця, зловленого вермахтом на райнському мості під час утечі до альянтів.

Велике зацікавлення викликав цей процес у Кельні, поготів, що між тридцятьма свідками виступав також колишній крайслайтер Альфонс Шалле. Два представники німецької прокуратури взяли до уваги незвичайно заплутані обставини того часу і тому дома-

галися злагідненої кари для обвинувачених. Після багатогодинних нарад суд виніс вирок: Шварц дістав три роки в'язниці (з врахуванням двох з половиною років попереднього арешту), Дерікса засудили на півтора роки, які він уже в міжчасі відсидів, Моргерра ж цілком звільнили, Голова суду ясно ствердив, що Шварц виніс незаконний присуд смерті двом робітникам, і визнав за дійсні перші зізнання обвинувачено-Дерікса перед британською військовою поліцією, якій Дерікс тоді признався, що поцілів українця у верхню частину тіла.

Єдиним (неофіційним!) представником з українського боку на цьому процесі був кореспондент „Неділі“, який випадково перебував тоді в Кельні. А так бути неповинно! На німецький суд і на багатьох слухачів цього процесу безумовно справила б велике враження присутність представника Союзу Українців у Німеччині, ЗУАДК або й навіть авгсбурзького ЦПУЕ, керівники якого так часто хваляться своїми візитами до Бонну; а з Бонну ж до Кельну лише півгодини до роги автобусом...

Розстріляли остарбайтерів

Як повідомило німецьке агентство ДПА, суд заприсяжених у Карльсруе засудив колишнього СА-оберштурмфюрера Германа Штаймле на 8 років 9 місяців, а колишнього ортсгрупенляйтера з Брешінгеу Фріца Шіллонга на 7 років в'язниці. Обвинувачені розстріляні в лютому 1945 двох остарбайтерів, які були зловлені під час крадіжки харчів з пошкодженого бомбами вагону.

Окрема комісія з Женеві

цікавиться умовами життя ДП

Читачам „Неділі“ не треба розповідати, в яких умовах відбувається тепер перекидання груп ДП з табору до табору, з одного місця на інше, а часами на третє і четверте. Холод, дощі, безконечне пакування і розпакування клунків викликають загальну депресію і безнадійність. Але найбільша біда в тому, що після довгої мандрівки на автомашинах чи транспортними поїздами, ДП деколи попадають у ще гірші ніж досі приміщення, як це діяється зокрема на терені Вюртемберг-Бадені. Там багато родин ДП, призначених на приватні мешкання, доводилося розселювати навіть при допомозі німецької поліції. В наслідок протестів до ПРО Головна Дирекція цієї організації в Женеві вислала до Західної Німеччини чотирьохособову комісію, зложеною з досвідчених суспільних робітників. Комісія оглянула на місцях нові житлові умови днівців після їх перевесення у бараки і на приватні мешкання. Вона відвідала або відвідала адміністровані німцями табори Валька біля Нюрнбергу, Ляйпгайм, Ульм, Бад Канштат, Унтерсттінген, Гавау і околиці Етлінгену.

В Бад Канштат і Унтерсттінген скитальцям з Людвігсбургу дали мешкання в пивницях і на горщиках без вікон, без підлоги і без змоги їх ogrівати.

Заповідають ліквідацію

Головна Квартира ІРО має намір зліквідувати канадську і австралійську еміграційні місії, якщо і далі скитальці не зголошуватимуться на виїзд до цих країн. До Австралії, яка може прийняти 8000 людей, зголошується тепер на тиждень ледве 10 осіб, а на працю в канадській каменоломи і ліси взагалі майже ніхто не зголошується. Як ми вже повідомляли, ІРО розпочинає тепер окрему пропагандивну акцію між приватниками, щоб зацікавити їх виїздом в Австралію. Приватники отримають відвідповідні писані пропозиції і мусять в окресленому речинці дати свою відповідь. На випадок відмови без поважної причини, приватники можуть втратити переселенчий статус [resettlement status] і надалі користати лише з права на „політичну і правну опіку“. В випадку, коли особи ДП не цікавитимуться виїздом до Канади і Австралії, уряди обидвох країн махнуть рукою на ДП і перейдуть на рекрутацію фольксдойчів.

Тут Траунштайн

(Докінчення)

Проте церкву знайшли ми і без нього. Отець Бурко служить після латвійського пастора, що молиться за душі своїх протестантів. Це добре. Перед Богом всі люди і нації рівні, а молитва єднає.

В таборі комендант українець пан Дмитренко, проте українська група аж ніяк не найкраща. Литовці і чехи — дозвольте сказати правду — хоч далеко менші кількістю, примістились в окремих бльоках і живуть добре, а українці самі себе скривдили і пасуть задніх. Мешканевим референтом ваявся бути місцевий православний священик. Чому? Бог його знає. Звичайно, всіх не вдоволить, молодь розмістив на партерах, старші мусять вдовольятися спинанням по сходах. Гріху й сварки було багато. Чужинці сміялися. Це не добре!

Є тут визначніші громадяни: плк. Микола Чеботарів із гуртом старшин УНР, проф. Замша, д-р Мурович (що — хай-дарує — непотрібно витягає наші віросповідні міжусобиці якраз на академії з чужинцями); є проф. Архипенко, далі є тут значний гурт гарної молоді, т. зв. „бандерівців“, себто найкращих українців, що не завжди критично, в завжди на слово вірять т. зв. проповіді. Справді, в Траунштайні — якщо наших людей там залишать — міг би постати гарний український осередок. Приклад для чехів і литовців, атракція для німців.

Але до того ще тут далеко. Багато амбіцій і звичайної непошани до людини. Мало дружности, взаємозрозуміння, братерства.

Думаю про це, нереглядаючи журнали, в улаштованому на віденській лад траунштайнському Кур-кафе. Ось вістка в місцевій газеті: поліція спіймала якогось підприємчивого німця, що продавав (по 8 марок!) портрети Сталіна і запевняв наївних так: коли рус прийде, повісите оцей Сталінбільд на стіні і все буде гаразд! Німці вірили, купували.

Як гарно було б, коли б зі зразкового українсько-литовсько-чеського табору в Траунштайні пошпила у місто і околиці добре подана правда про оцього Сталіна, коли б наша громада піднеслася над справи мешкань і придлів, коли б життям табору керували люди з розмахом і без жовчі, але й з почуттям такту, міри, соборности! А все це дуже прості й цілком можливі справи. Варто їх зреалізувати!

Р. Гучванович

Кінець Міттенвальду

(Від окремого звітодавця „Неділі“). Одна по одній падають „твердині“ такої пишної ще два року тому української еміграції в американській Баварії. Під тиском зовнішніх подій відбувається велике переселення народів — для нашого ж воно являє собою тільки черговий крок у його відвічних мандрах. Не зважаючи на цілковите розуміння доцільности цих заходів, що їх вживають американські військові чинники щодо переселювання дипівських таборів, — не зважаючи на це раціональне розуміння, Ваш спеціальний кореспондент, висланий до Міттенвальду в дні ліквідації цього потужного колись скупчення української вигнанщини, признається, що й йому серце кров'ю обіллялося при вигляді старих, калік та маленьких, однорічних та дворічних дітей, що товклися коло сірих автомашин, вантажилися в них, неначе оселедці, а тоді їхали до залізничної станції назустріч студеному, січеному снігом, листопадовому альпійському вітрові.

Славному світлимим й темними сторонами українському Міттенвальдові (до речі — так підкреслено яскрево описаному нещодавна в журналі „Ми і Світ“), очолюваному колись „легендарним командантом“ Михайлом Дужим, тепер прийшов край. Уже рік тому його українську суцільність порушено через влиття сильної польської групи, потім прийшли чехи, словаки, балтійці. А тепер усе це відходить і концентрується в інших місцях, очищуючи місце американському війську. 24 листопада виїхав перший транспорт до Ансбаху (білоруси, козаки, росіяни, поляки), 27. того ж місяця за ним послідував другий (ті ж самі національності). Первісний проєкт залишити чехів та словаків разом з українцями ще на деякий час на місці, доки збудують достатню кількість нових приміщень у місцевості Валька коло Нюрнбергу, — відпав: українська, спеціально вислана, делегація не мала успіху у Франкфурті. Тим то чехи й словаки частково вже виїхали з іншими до Ансбаху, решту їх має бути перевезено, разом з українцями, двома транспортами — 30 листопада та 1 грудня таки до тієї, неготової ще та не впорядкованої, а такої „славної“ Вальки.

Якщо вже існує об'єктивна конечність знімати людей з місця в розгарі зимової пори та перенесити на інше місце, то слід нам бодай подбати, щоб зберегти ті рештки громадського, організованого, а якщо можна, то й культурно-мистецького життя, якими ще сьогодні може похвалитись українська еміграція. Слід же подбати насамперед про долю наших дітей, які тепер лишаються без своєї школи (декого з них батьки повіддавали вже до німецьких шкіл). Зокрема серед міттенвальдської громади лишився досить сильний осередок організованих селян СЗСУ (назвімо тут активного діяча з-поміж них п. Пономаренка) — ми віримо, що вони тут візьмуть на себе це тяжке та відповідальне завдання: це буде один з практичних доказів життєздатности нашого селянства на еміграції. А в його життєздатність ми віримо незрівняно глибше й більше, ніж у життєздатність усіх деклярацій тих середовищ, що їх ще надавно представляли деякі керівники українського Міттенвальду. (В.)

Знайомі з Полтави шукають П А Т Е Н К А Трифона зі Штурмової балки, який перебував у таборі Регенсбург. Просять зголосити його адресу до редакції „Неділі“.

NEDILA

Ukrainian Newspaper
Published under EUCOM
Civil Affairs Division.
Authorisation Number
UNDP 218. Publisher
and Editor: Gennady
Kotorowycz. Augsburg,
Georg Brachstr. 4.
Printer: Main-Echo,
Aschaffenburg. Published
monthly. Circulation
8,000.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДИЛА

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ

4

Грудень 1950

Перемога здорового розуму

12 українських організацій у Німеччині об'єдналися в одну

Українці в Німеччині мають причину радіти: 28-го листопада 1950 р. в Мюнхені на надзвичайній конференції представників УАПЦ, СХС, ЗУАДК, СУН, ЦПУЕ СУВІ, КоДХС, Харітас, ТУПВ, УДК та Унії створено ініціативну комісію під керівництвом голови СХС інж. Хронов'яга, що має зайнятися справою об'єднання всіх існуючих українських допомогових організацій в одну та еventуально підготувати з'їзд делегатів українських установ і осередків для повної реалізації цього великого діла. Таким чином українське громадське життя в Німеччині зробило перший великий крок до загального об'єднання. Надзвичайно напружена міжнародна політична ситуація заставляє українців у Німеччині в одній братерській лаві.

Про саму, справді історичну, конференцію наш мюнхенський кореспондент (Л) пише:

Конференцію порозуміння скликала офіційно Українська Санітарно-Харитативна Служба, яка запросила іменем інших зацікавлених установ делегатів всіх ширше відомих українських допомогових організацій на нараду в справі „остаточного наладнання допомогових справ“. Головою зборів вибрано інж. Є. Хронов'яга, голову СХС. Преосвященний Владика Вячеслав репрезентував УАПЦ, д-р Яків Маковецький — УДК, д-р Юрій Студинський — ЦПУЕ, проф. Панейко — Харітас, проф. І. Мірчук — СХС, М. Мельничук — ЗУАДК, сотник Мартинець — СУВІ, інж. Попович — СУН. Крім названих в нараді брали ще участь панове: Кордуба з Міттенваьду, дир. Кузів від Унії, полк. Побігущий, поручник Іван Марчук, голова СУВІ, мгр. Є. Лозинський та ін.

Після дуже серйозної вичерпної і ділової дискусії, в якій майже всі промовці виступали проти узурпаційних тенденцій ЦПУЕ конференція прийняла внесок д-ра Маковецького,

згідно з яким, належить вибрати ініціативну групу, яка б займалася договоренням між установами. Збори вибрали, згідно з внеском інж. Поповича, комісію в такому складі.

Інж. Хронов'ят (СХС).
Д-р Студинський (ЦПУЕ).
Сот. Мартинець (СУВІ).
Д-р Маковецький (УДК).
Мгр. Лозинський (СХС).

Як довідуємося, нововибрана комісія відбула вже 2 засідання і, дасть Бог, невдовзі доведе український громадський сектор у Німеччині до повної консолідації. Буде це велике патріотичне діло і прояв зрілості українського суспільства напередодні грізних і великих подій.

Мюнхенська конференція не стала початком об'єднання; навпаки, вона була наслідком подій, що заіснували раніше. Не перебільшуючи, можна сказати, що батьком цієї щасливої конференції став... д-р Галам, ексекутивний директор ЗУАДК, що приїхав з Філадельфії на візитацію роботи дир. Радька та

його штабу в Німеччині. Як вже писала про це українська преса, дир. Галан і Радик скликали були в своєму бюро в Мюнхені (11 листопада) широку інформаційно-дискусійну нараду, на якій дали дуже цікавий звіт із діяльності і терпеливо вислухали промови багатьох громадян. Представники різних організацій дали образ нашого життя та лихоліття в Німеччині. Три промовці: інж. Бойдуник, д-р Маковецький і ред. Которович заперечили проти узурпаторського виступу голови ЦПУЕ д-ра Студинського, що досі не рахується із зміненою дійсністю і далі бажав би уважати ЦПУЕ центром навколо якого крутиться все українське життя у західній Німеччині.

ЩО СКАЗАВ редактор «НЕДІЛІ»

„Бомбою“ цілої дискусії стали короткі зауваження випадково присутнього на залі (ЗУАДК не запросив представника „Неділі“ офіційно) редактора Г. Которовича, що виступав як звичайний слухач-дипіст з-поміж публіки і сказав цілком несензаційні, навпаки — всім добре відомі правди, яких — на жаль — сказати перед широким загалом не кожен має відвагу. Виступ редактора „Неділі“ викликав своєю одвертістю правдиву констернацію між промієнтними та монопартійними слухачами, тому й не дивно, що українська преса — за винятком „Християнського Голосу“ — його перекрутила, звузила тенор виступу до одного дразливого фрагменту, поспробувала замазати і навіть злосливо сфальшувала. Оце приклади:

Бандерівський „Самостійник“ в звіті свого редактора д-ра П. Мірчука просто написав таке:

„...ред. Которович накинувся на ЦПУЕ за те, що в теперішній управі ЦПУЕ більше греко-католиків, ніж православних. Проф. Іван Мірчук назвав таку критику примітивізмом, бо ж за попередні каденції ЦПУЕ всі ми були свідками непристойних нападів Которовича в „Неділі“ саме на православного тодішнього голову ЦПУЕ.“ („Самостійник“ мав тут на гадці чи не п. Івана Вовчука, що збірився колись тероризувати українську громаду в Німеччині, а згодом, як багато інших „героїв“ махнув на все рукою й відплив за великий став. Проте п. Вовчук не був ані православним, ані католиком, він був собі просто звичайнісінький поплентач — прим. складача).

„Українські Вісті“ не здобулися навіть на власну думку, а просто помістили стереотипний звіт урядовця ЗУАДК п. Юрія Тарковича, якому деякі інформації редактора „Неділі“ здалися „драматизованими“.

В такому випадку нам доводиться зачитувати промову ред. Которовича ширше, щоб — як прегарно звикли казати в Галичині — баламутство не ширилася. Ред. Которович говорив коротко і без драматичної пози, а ска-

зав таке:

Шановні Панство!

Дозвольте найперше кілька слів про *domo sua*. Забираючи слово у цій похвали гідній громадській дискусії, мушу ствердити різницю між промовами моїх попередників і моєю. Вона полягає в тому, що я не промовляю від якої-будь організації, а виступаю просто, як звичайний український дипіст, що прийшов сюди почути звіт авторитетного представника ЗУАДК. Мушу одначе підкреслено зауважити, що мої слова матимуть специфічний характер; я бо говоритиму як українець, що відмовившись від ашурансів, свідомо лишається в Німеччині. І не говоритиму тільки від себе. Навпаки, нас таких у Німеччині багато: молодих і старших, що вирішили залишитися — без огляду на ризико — ближче Батьківщини, з свідомою розцінкою чекати подій, від яких залежить майбутнє України, тут, — якщо можна так сказати — на території, що має всі дані стати фронтом. Ми не ходимо до ЗУАДК ані по ашуранси, ані по допомогу, не кланяємося — бодай покищо — референтам харитативних організацій, руками і головою самостійно заробляючи собі на життя. Одначе нам здається, що наше слово пану д-рові Галанові буде цікаве і доповнить картину його вражень із Німеччини.

Всіх нас еднає, а є між нами люди різних політичних поглядів і партій, почуття реальності: ми спокійно прислухаємось дискусіям, як оці, бо ми були свідками, як багато „діячів“, що розпиналися захищати українців у Німеччині тпшком-нишком вивіялись уже за океан і слід по них застиг. Зачекаємо ще далі і аж тоді, коли справді залишаться тут „останні могікани“ скажемо своє слово. Але тоді рішати будемо ми, а не кар'єристи, що

(Далі на 5-ій сторінці)

Перед З'їздом СУЖ-у

Українські журналісти в Німеччині готуються до свого четвертого з'їзду Спілки Українських журналістів на еміграції. Ще 2-го вересня 1950 р. в Новому Ульмі відбулася нарада з участю голови СУЖ-у п. Миколи Лівницького, представника лондонської федерації Вільної Преси п. Семчишина, ред. С. Довгала, д-ра Я. Маковецького, членів Головної Управи СУЖ-у та активних видавців і журналістів. Вирішено ще тоді для пожвавлення організаційної роботи та розв'язки важливих питань сучасного моменту скликати якнайшвидше з'їзд СУЖ-у в Ульмі, Аугзбурзі або Мюнхені. Для прискішення з'їзду просимо всіх професійних журналістів, членів СУЖ-у, надсилати негайно свої адреси до нашого видавництва. Квитки на з'їзд вдасться виведати через існуючі українські редакції. З'їзд СУЖ-у мав би відбутися в кінці січня, приблизно в другі роковини останнього з'їзду, що відбувся 1948 року в Шляйсгаймі біля Мюнхену.

Тільки на ґрунті доброї волі

У великій штутгартській газеті «ШТУТГАРТЕР ЦАЙТУНГ» появилася в суботу 25 листопада широка стаття А. Веллера під заголовком «Включення бездержавних чужинців». Тому що ця стаття являється цікавим і характеристичним документом про актуальний погляд німців на проблему бездержавних чужинців, передруковуємо з неї найважливіші місця. Веллер пише: «Майже ні одно питання не стояло протягом минулих років в західних зонах Німеччини в такому суперечному освітленні поглядів, як проблема ДП. Немов боязко донедавна дозволяли німцям цікавитися відносинами між тими особами. Нарешті тепер передано нам опіку над значною частиною тих бездержавних чужинців. Що ж довело до такої засадничої переміни? Про яких людей тут ідеться? Як зубожіла Німеччина може подолати це нове завдання?»

Тоді як ДП досі не були доступні засадничо німецькій компетенції, 9 лютого 1950 року альянтські Високі Комісари окремою нотою повідомили Бундесканцлера, що з важливістю від 30 червня 1950 р. усі бездержавні чужинці, які не перебувають в процесі еміграції, перейдуть під фінансовим і адміністраційним оглядом під опіку Німецького Союзного Уряду.

Назва «переміщені особи» не цілком відповідає дійсним умовам. Для окупаційних держав дипломатами є всі, хто користує з допомоги Міжнародної Організації для Втікачів, [навіть тоді, коли він залишив батьківщину вже після закінчення війни. Як би не було, в моменті катастрофи Німеччини на території Райху перебувають мільйони чужинців, мешканців окупованих німцями районів, висланих переважно проти їх волі на працю до Німеччини. Намір альянтів, щоб тих людей після закінчення війни репатріювати, не вдалося цілком здійснити, бо значна частина не могла або не бажала повертатися додому. І тому Асамблея Об'єднаних Націй в лютому 1946 р. схвалила, що ніякого втікача або насильно вивезеного не можна змушувати до повороту. Великодушне трактування депістів окупаційною владою зробило західні зони швидко приманливою ціллю для дальших втікачів, що мусіли залишити свою батьківщину з політичних причин.

Початково усіма чужинецькими втікачами опікувалася т. зв. УНРРА. Вона дійсно ставила на першій плян думку відшкодування за правдиві чи припускальні кривди. Опіка над особами ДП мала першенство перед німецькими життєвими інтересами, гарантувала утримання значно більше ніж була потреба. Спадщину УНРРА 1947 р. перебрало ІРО, як установа Об'єднаних Націй, поставивши перед собою завдання до 30 червня 1950 р. розв'язати проблему втікачів і розвезти їх додому, переселити або поселити в країні перебування.

Правдиві стосунки у ДП, що перебувають в Німеччині, не зважаючи на добре прохарчування (без потреби працювати), не були аж такі чарівні, як це могло здаватися багатьом німцям. Страх перед вислідом будь яких контролів і доносів, часті переслуховання, непевність по відношенні до старої батьківщини, журба перед можливістю поширення російського панування і розчарування в справах виїзду з Німеччини, не лишали тим людям спокою. Упривілейоване трактування і життя без праці спричинили серед частини ДП невеселі явища, які сьогодні так сильно перешкоджають включенню в німецьку господарку. Навіть деякі конфлікти тих людей з законом не повинні давати причини забути, що над життям тих бездержавних чужинців розтягнулася тінь правдивого трагізму:

відірвані майже назавжди від батьківщини, без бажання запускати коріння в країні теперішнього побуту, розчаровані в своїх переселенчих надіях, вони стали справжніми скитальцями і мандрівниками між двома світами.

Таке було становище, коли з днем 1-го липня опіка над всіма бездержавними чужинцями, які покищо не мають змоги емігрувати, перейшла до німецької влади. Цього дня німецькій адміністрації передано 55 з поміж 80 існуючих таборів ДП. Домагання окупаційної влади примістити бездержавних чужинців в тих країнах, в яких вони тепер перебувають, здається, має на меті утримати дуже неоднакове розміщення у поодиноких країнах. Треба сказати, що країна Вюртемберг-Баден, перейнявши досі кругло 8500 ДП (в березні 1951 р. до них мають долучити ще 6500 ДП), в порівнянні із загальним населенням, дістала найсильніше обвантаження чужинцями.

Опе включення насуватиме безперечно практичні і законні, і то великі, труднощі. Під політичним оглядом стає ясним, що при цьому питанні аж ніяк не йдеться про справу меншин, лише про питання, яке вдасться розв'язати виключно на ґрунті правдивої доброї волі до порозуміння. Якщо світ і окупаційна влада сподіваються від німецького народу великодушно розв'язки цього питання, то передумовою успіху мусить стати, щоб з боку німецьких, насильно переселених громадян, не можна було висунути оправданого закиду, що одній групі чужинецьких втікачів дається охорону і допомогу, тоді як такого самого зрозуміння для нужди німецьких флюхтлінгів не видно у інших народів. Лише воля розв'язати всі існуючі питання скитальців може довести до позитивної розв'язки питання, яке має незвичайну вагу для співжиття між народами.

Звичайно, рішальне значення має включення під господарський поглядом. Якщо воно вдасться і якщо бездержавні чужинці опиняться в ситуації, яка їм дозволить заробляти собі на пристойний шматок хліба, тоді всі інші питання, безперечно, втратять добру частину усїєї своєї серйозности. Ми лише можемо сподіватися, що збільшена сприймальна здібність німецького господарства уможливить прийняти кожну одиницю у процес праці. Як далеко під тим оглядом відбивається на справі віддалі між місцем мешкання і виконуваній праці, знаємо прекрасно із наших власних зусиль розселити німецьких флюхтлінгів. Але, коли і під тим оглядом будемо оптимістичні, то й тоді мусимо визнати, що частина тих людей не матиме змоги провадити своє життя без користання із суспільної допомоги. Застосування допомогних ставок по німецькій нормі після доперішнього життєвого рівня в умовах ІРО, спричинить, безумовно, деякі труднощі і викличе розчарування. Їх вдасться осолодити лише при допомозі індивідуального трактування з боку суспільної опіки та через співдопомогу недержавних харитативних товариств, а також чужинецьких організацій, які з ними працюють. Цілком запопадливого відношення вимагає справа культурного трактування колишніх депістів. Генерация чужинців, які ще знали свою батьківщину і переживали її свідомо, аж ніяк не позбудеться культурного впливу свого родинного середовища. З другого боку тим людям, якщо вони не хочуть заломатися, лишається шанса трактувати конечність вжитися в країну теперішнього перебування як провізоричну розв'язку, але, і тільки, як свідоме намагання формувати своє власне майбутнє. Тут перед обома сторонами виринає одно завдання. Пе-

Українець українцеві - брат!

ред німцям: при всіх оправданих домаганнях лояльності від чужинців зріктися з культурного тиску на тих людей. Перед бездержавними чужинцями: привикнути поволі, що ця країна має стати для них батьківщиною, так як колись Вюртембергів вже стала батьківщиною, наприклад, франц зьким гугенотам. Річ ясна, що без доброго знання німецької мови молодша генерація чужинців не потрапить включитися в німецький загал.

Виконання оселенчої акції в країні Вюртемберг-Баден, на жаль, не могло досі провадитися так успішно, як би собі цього бажали всі зацікавлені сторони. Перша перешкода полягала в тому, що ані окупаційна влада ані ІРО не могли подати правдивого числа людей, які мали перейти під німецьку опіку. Коли ж в травні ц. р. державний уповноважений для справ сьитальців дістав доручення виконати акцію перебрання бездержавних чужинців, минуло багато дорогого часу. Також і всі інші плянування завершена вже перебудова 9-ти колишніх касарень в державні мешкання з поодинокими устаткуваннями для родин та із скасуванням загальних споруд, пішли шкереберть в моменті, коли окупаційна влада знов заявила претенсії на одержання тих касарень і то в дуже короткому реченці. Ставлячись з усією повагою до цієї евакуації, все ж треба сказати, що нові споруди, що їх німецькі установи підготували для чужинців з великим вкладом труду і значними матеріальними кшштами, витворили такий невеселий стан, якого самій нашій провінції не вдається власними силами подолати. Насамперед такий стан викличе нове сильне занепокоєння між бездержавними чужинцями, яким здаватиметься, немов би німецька влада розчарувала їх щодо мешкання. Тому, що для розв'язки цієї мешканевої проблеми системою спорудження нових будинків просто немає часу, не лишається ніщо інше, як знову братися за провізоричну розв'язку, а це знов затягне включення чужинців у німецьке суспільство під господарським і психологічним оглядом. Для будови кінечних приміщень рада міністрів нашої провінції підготувала капітал висотою 4,8 мільйона німецьких марок. Вкпіці треба звернути увагу на правне становище бездержавних чужинців в Союзній Республіці. Зрозумівши ясно значення правого і фактичного становища бездержавних чужинців на території Західної Німеччини, Союзний Уряд ще в липні заявив офіційно свою волю зразково розв'язати усі правні заложення для включення чужинців. Проект «закону про правне становище бездержавних чужинців на території Бунду» у засадничих пунктах перевищує проект конвенції, виробленої в лютому ц. р. комітетом Об'єднаних Націй про становище бездержавних втікачів. В той спосіб Союзна Республіка далекоріше творить міжнародне скитальське право. Так Об'єднані Нації як і окупаційні уряди гаряче привітали цей законспроєкт.

НАШІ В АМЕРИЦІ

Клінують, клінують...

Коли, принагідно, зустріну котрого небудь з товаришів по давній професії, — розмова, звичайно, починається від... — рук.

— Помадай, хлопе, — ~~каже мені~~ ~~вчора~~ Вадим Лесич, — яка в мене рука, що?..

Мадаю — справді, рука неаچه в Джо Луйса, тверда, кантова, сказати б — конструктивістична, бо й сам Лесич, за визначенням Косача, поет-конструктивіст та й його теперішній джаб цілком підходить під цю дефініцію: він ходить по нових будовах і клінує стіни. Робота стала, ювійна. Взагалі клінерство — це пасія наших майстрів пера, які, на Новій Землі, виявили себе неабиякими майстрами „маши“.

Такий, напр. „Френч Госпіталь“ на 30 вулиці напевно перейде до історії української культури, а коли вже, колись, скитальці заберуться додому, то Конгресовий Комітет пови-

нен вмурувати в цьому будинку пропам'яту таблицю. Там тепер приміщується один з центрів нашої літератури й мистецтва. Там клінують: Барка, Косач, Гірняк, Дивнич, Чикаленко, і стоїть вже готове відро та вигідне, міністерське „перо“ для Ів. Багряного. Є вже спеціалісти в окремих ділянках клінування. Наприклад — Йосип Гірняк, спеціалізується в „мапуванні фльорів“ на гінекологічному відділі і твердить, що він почуває себе дуже щасливим, що заховався перший раз надовго перед тим, заки почав працювати на тому відділі... Юрій Косач спеціалізується в тому, що часто кидає роботу і за кілька днів назад вертається.

Правда — бувають ухити в бік інших професій. Окремий уповноважений Парнасу на Америку, Євген Маланюк, далі їздить елеватором в одній санаторії під Нью Йорком. Немає, мабуть, в світовій літературі другого такого поета, що стільки разів падав би наниз і піднімався б вгору... Докія Гуменна пішла до мотузяної шапи і крутить шнурки, приспівуючи, час до часу, улюблене: „Ой, болять ручки...“ — Варто намовити репортерів з „Ляйф“ або „Лук“, щоб пішли до Докії і зробили знімку — як виглядають руки скитальської письменниці...

Коли ми вже „при руках“, то, на мою думку, нейчистіші в нашому письменстві руки, мав донедавна В. Чапленко: він довший час мив начиння в одному ресторані. Потім взяв собі коротку відпустку — щоб видати два числа журналу та стратити зароблені гроші, а тепер з чистою совістю вертається назад до попереднього джабу. Після того експерименту з цілою певністю можна сказати, що Василь Чапленко і не є збагачений і не реаліст.

Все ж такі найбільш „затовчені“ долони має молодий автор „Дівчини з Вінниці“, Іван Смолій. Він є кваліфікований дженітор, а крім того робить в „кресовні“ — возить візком сухарики. Сухарики в деталічній формі — річ крихтіна й делікатна, та коли вам навантажать цього „штофу“ з пів-тонни, то треба добре запертися, щоб рушити візок з місця. Гад'ю, що Смолій може сміло ставати до конкурсу — на найтвердшу письменницьку руку.

Але є вже виломи в наших рядах, бо дехто й ухитрився перейти на офісовий джаб. До таких „дезертирів“ належить, в першу чергу, Григорій (Русьо) Лужницький, до недавна звичайний грінор, а тепер — майже редактор! Кажуть, що наш знаменитий Русьо взяв собі „на амбїт“ — наслідувати відомого автора від сензатій, Б. Полянча, і почав писати детективістичну повість під заголовком: „150 4:55% = X“. Заголовок на перший погляд, дуже таємничий, але його легко розшифрувати. Автор намагається пояснити нам, як можна вижити за 150 долярів пейди в місяць, прогудувати родину з 4-ох осіб та й ще, деколи, заскочити на один „дрінк“.

А поза тим, Русьо так само дуже любить „Америку“...

(„Лис“, Нью-Йорк.)

ПРИМИТИВІЗМ І ПРИМИТИВИ

(Закінчення з 2-ї сторінки)

з ашурансом у кишені „спасають“ еміграцію в Німеччині.

Треба сказати одно: ситуація 1950 р. аж ніяк не нагадує становища 1950. Коли д-р Студинський говорить про свої візити в Бонн, то треба зауважити, що сидять там сьогодні нерідко за міністерськими бюрками колишні окупанти України. Це факт, як і факт, що ми на це не можемо мати впливу, бо навіть ті з-поміж нас, які так легко 1945 р. кидали словом „коляборант“, сьогодні перші мусять в Бонн кланятися вчорашнім нашим окупантам“.

Критикуючи амбіції ЦПУЕ бути виключним українським центром, ред. Которович сказав: „Аугсбурзьке Представництво Української Еміграції не само, бо крім нього діє ще 11 інших українських організацій. Не хочу, щоб мене зле зрозуміли і я далекий від тенденції бути нетолерантним, але дозвольте панство сказати, — що не можна назвати фєр факту, коли в управі ЦПУЕ сидять самі українці неправославні, тоді як майже половину еміграції творять православні і наддвіпрянці. Треба бути соборниками під кожним оглядом...“

Проф. МІРЧУК: Примітивізм!

Д-р СТУДИНСЬКИЙ: Це примітивне, це примітивне, що він говорить.

Ред. КОТОРОВИЧ: Не заперечую. Але краще сказати правду в примітивній формі, ніж примітивно діяти, як Ви, панове.“

ВИСТУП

Осипа Бойдуника

Останнім з дискутантів говорив Осип Бойдуник, який на вступі поділив предмет дискусії на три, а навіть чотири відтинки, а саме: 1) переселення, 2) соціальна опіка для української еміграції, 3) допомога тим українцям, які залишаються в Німеччині і 4) принагідно, розподіл Народного Фонду в Конгресовому Комітеті.

Щодо переселення, то промовець звернув увагу, що тут дійсно діються якісь аномалії з тими постійними скринівгунаньями і затримками наших ДП, на основі чь то доносів, чи непоінформованости скринівгуючих чинників, чи вкінці шкідницької акції проти нас наших ворогів. І тому тут потрібно нашим компетентним чинникам, в першу чергу американським українцям, чи конкретно кажучи ЗУАДК-ові звернути на це пильну увагу і запобігти тим аномаліям. Ця справа є поважна і її легковажити не вільно.

Далі треба пильно заопікуватися вдовами і сиротами, та взагалі дітьми-немовлятами, не звертаючи уваги на те чи вони шлюбні, чи нешлюбні, бо це питання не належить до соціальної опіки і тут над тим питанням нема потреби зупинятися, лише тут йдеться про те, щоб діти українських матерів зберегти для української спільноти. Треба мати на увазі,

що для нас кожна дитина дорога, щоб її не втратити. Коли московсько-більшевицька окупація України потриває довше і там буде винищуватися, як до тепер, і надалі українську субстанцію, то ми тут на еміграції мусимо цю субстанцію зберігати і скріплювати, бо інакше може дійсно прийти до трагедії українського народу. І тому соціальна опіка на еміграції, є навіть важніша, під сучасну пору, як коли перед тим.

Відносно третього питання, тобто питання допомоги, то тут допомога тим, які лишаються в Німеччині є потрібна так правна, як культурна, так моральна, як і матеріальна. Але щоб таку допомогу можна належно провадити і дати, треба в першу чергу створити до того потрібну допомогуву Централю. Такої Централі ми до тепер не маємо і над тим треба подумати, щоб її якнайскоріше створити. Проект інж. Хроновята, на основі якого ЗУАДК мав би давати допомогу, СХС її розділювати, а ЦПУЕ мало б „репрезентувати“ є неприемливий. Неприемливий з того приводу, що там взято під увагу лише дві допомогіві організації, а саме СХС і ЦПУЕ, а зовсім поминено такі допомогіві організації як СУН, Інваліди й інші допомогіві комітети. Тому проект інж. Хроновята є неприемливий і я перед тим проектом остерігаю, бо він, коли б його реалізувати, може витворити ще більший хаос на суспільно-громадському відтинку як він є до тепер. Проект є досить вигідний, одна організація буде старати допомогти, друга буде цю допомогу розділювати, а третя буде вже „репрезентувати“. Кого і що буде репрезентувати ЦПУЕ, коли воно не є всеукраїнською організацією? Тут, на заввагу одного з промовців, що ЦПУЕ не є такою всеукраїнською організацією і що в нас починається поділ на католиків і православних, почулося в залі „цвішенруф“ — „примітивізм“. Це є дуже небезпечний „цвішенруф“, бо він доказує легковаження цього болючого у нас явища. Є факт, що дотеперішня безглузда політика по таборах довела до того, що почався поділ на „східняків“ і „західняків“, а за ним і на православних та католиків. І того шкідливого явища не можна і не вільно нам легковажити. На завваги відносно сьогоднішнього ЦПУЕ, що воно не є всеукраїнською організацією, треба тут відповідати річево, а не збувати ті завваги, „досить вигідним „європейським вихованням“ і тікати з залі і від відповіді. Ознакою європейського виховання є, власне, вуслухати завваги і на них річево відповісти. Отже ж, який вихід з того сьогоднішнього невідрадного положення? Є одинокий вихід, а саме, щоб скликати нараду представників всіх сьогодні існуючих суспільно-громадських організацій, яка розглянула б питання можливостей створення одної суспільно-громадської української організації і таку організацію створила.

Пам'ятайте про хворих!

УКРАЇНЦІ В АУГСБУРЗІ

— Є між вами якась учителька, яка могла б вести дитячий садок для ваших дітей? — питає представник балтійського табору Гохфельд в новоприбулих туди українців з Ельвангену.

Дивним здалося це питання, але українці не ображуються. Бо ж це питає чужинець. І хоч він, напевно, эле поінформований про нас, все ж цікавиться нашим життям і хоче допомогти.

Переходячи табором, чую українську мову.

— Добрийдень! — кажу.

— Доброго здоров'я! А ви також звідкілясь приїхали?

— Ні, — кажу — я тут мешкаю давно.

— А нас оце привезли з Ельвангену. Щото муки було при подорожі! Вагони неопалені, а в деяких, в часі дощу, навіть вода на голови текла. Багато людей перестудилося, особливо діти. А один чоловік, на ім'я Вергун, бувши хворим на астму, по приїзді помер. Хто знає, може й та подорож була спричинником смерті. Було нас в Ельвангені 1750 осіб в тому 850 українців, решта поляки. Вони „добре“ показали себе. Вже в перших днях свого побуту, забрали і знищили український прапор, привезений нашими шахтарями аж з Бельгії. Вони, бачите, не могли дозволити „русінам“ такої ересі, як прапор. А покарати злочинців не було кому, бо ж за ними Андерс з цілою демократією.

6-8 листопада — розповідає далі земляк — поділили нас на чотири групи і розвезли в чотири кінці Німеччини. Тих, що мали перейти до Німецької економіки, відвезли до Ульму, а останніх до Бад Райхенгаллю, Берхтесгадену і Аугсбургу. Приїхало нас сюди коло 650 осіб, з того 327 українців. Воно, ніби, табір не поганий, але найгірше те, що багато з нас пройшли еміграційні формальності ще в Ельвангені і тепер ключуть нас на комісію аж в Людвігсбург.

— Мабуть не мають грошей на пересилку наших паперів сюди — додає з гіркою іронією другий.

— Таж перевезти нас до Людвігсбургу буде коштувати дорожче — кажу.

— Але зате й часу потрібно більше — відповідає той самий, усміхаючись.

— А не звертались ви в цій справі до ІРО? — питаю.

— Та звертались. Ніби обіцяли щось зробити, але хто знає, що з того буде. Далеко навіть сказав, що як має їхати назад до Людвігсбургу, то віддасть ДП-картку і відмовиться від еміграції. Так людя вже надоїли ці переїзди.

— То ви зверніться до місцевого ЦПУЕ. Хай вони потурбуються про це — кажу.

— А! Що там ЦПУЕ — і земляк махнув рукою. Та вони навіть не знають, що сюди

приїхали українці. То що ж від них можна вимагати.

Далі розмова переходить на таборове життя. Виявляється, що українців розселили по цілому таборі, бо не було кому потурбуватися, щоб поселити всіх, якщо не в одному бльоці, то, принаймні, в суміжних. Поляки вже вибрали свій комітет, а українці ніяк не можуть домовитися, і продовжується звичайна виборча комедія.

Дяка Богові, що хоч на релігійному ґрунті немає сварок. Православні включилися в Аугсбурзьку парафію, а греко-католики, за браком відповідного приміщення для церкви, моляться в каплиці при німецькій католицькій церкві на Гохфельдштрассе.

Віriamo, що українська молодь в Аугсбурзі наведе лад і зорганізує українське таборове життя. Наші традиції в Аугсбурзі того вимагають.

В. С.

Швеція

приймає туберкульозних

30 листопада 1950 р. вже другий спеціальний поїзд ІРО вирушив з Італії, щоб перевезти на далеку північ 69 хворих на туберкульозу ДП, яких погодилася прийняти Швеція. На підставі окремого договору між Стокгольмом та ІРО, ця група туберкульозних залишиться на постійне перебування в Швеції, яка досі погодилася вже прийняти 150 туберкульозних разом з їхніми родинами.

Поїзд ІРО складався з 5-х санітарних вагонів, 3-х спальних вагонів, вагону з харчами, вагону-кухні, окремого санітарного вагону, 3-х багажних і двох звичайних вагонів. Під час подорожі хворими опікувалися 4-х лікарів, 11 сестер і технічний персонал ІРО. Подорож тривала 5 днів. Шведська комісія вибрала таких хворих, які постійно перебувають під лікарською опікою, але мають поважні шанси видужати. Швеція це єдина держава, що відчинила досі свої двері тим безнадійно нещасним людям. Їх розмістять у п'ятьох найбільш відомих санаторіях країни, а їх близьких в околичних місцевостях, де існує легка нагода знайти заробітну працю. Правда, за свою гуманітарність шведи дістануть також відповідну заплату, бо ІРО зобов'язалося за кожного хворого платити 1000, а за кожного свояка — 150 доларів. Генеральний директор ІРО містер Кінгслі висловив надію, що за великодушним прикладом Швеції підуть інші країни.

Неділя

4

Український незалежний часопис

NEDILA

Ukrainian Newspaper

Nr. 5(203) Dec. 1950

Publisher and Editor:
Gennady Kotorowycz,
Augsburg, Georg Brach-
str. 4. Printer: Main-
Echo, Aschaffenburg.
Published monthly. Cir-
culation 8.000. Sponsor:
International Refugee
Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

МОДИЛЯ

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ

5

Грудень 1950

Даремний труд СОВЕТСЬКИХ ПРОПАГАНДИСТІВ

*Советська репатріаційна місія з Баден-Бадену
розсилає запрошення на родину*

Останніми тижнями українські емігранти по багатьох таборах американської зони і такі, що вже давно живуть приватно між німцями почали систематично отримувати цілі пакети советської пропагандивної літератури українською мовою. Пакети надходять німецькою поштою з Баден-Баден, де, як відомо, перебуває ще досі толерована французами советська репатріаційна місія, яка, звичай-

на річ, займається деструктивною роботою і використовує наївність французів. В пакетах крім часописів „Радянська Україна“, „Колгоспне село“ і журналу „Україна“ та „Радянська жінка“ є також брошура під заголовком „Радянська Україна в сім'ї братерських народів СРСР“, видана в Києві 1950 року (накладом 25 000 примірників) відділом у справах репатріації при Раді Міністрів УРСР. В журналі „Україна“ багато матеріалів гостро проти американських і противатиканських та багато знімок про так званий рай у підсоветській Україні. Цікаве, що, як видно з тону статей, большевики ведуть в Україні пропаганду таку, яку потайки вели проти Німеччини в 1941 р. перед вибухом війни. Так, напр., в статті „Одверта розмова“ Василь Макарович Талаш, полевод артілі „Червона Україна“, гвардії рядовий запасу з села Гоголева, Броварського району на Київщині між іншим пише: „для радянських людей не є секретом, якими планами марять американські людоджери, а налиті ці людоджери лютою ненавистю до нашої соціалістичної Батьківщини і до всіх тих країн, які не захотіли танцювати під банкірську дудку і стелитись під ноги американських генералів. В Америці знайшлися такі

ПРИВІТАННЯ ДО РІЗДВЯНОГО ЧИСЛА

Останні переселення таборів в Німеччині розгубили багато близьких, рідних і знайомих. Ідучи назустріч бажанню читачів, Редакція нашого часопису помістить в збільшеному різдвяному числі безкоштовно святочні привітання, які просимо надсилати до кінця грудня ц. р. В привітаннях можна крім довільного тексту і прізвища подавати також актуальну адресу. Тексти привітань просимо присилати на адресу: Verlag „Nedila“, AUGSBURG, Georg Brachstr. 4.

божевільні, які розпочали небезпечну гру з вогнем і мріють простягти через океан свої загребущі лапи до нашої країни". Знаючи підсоветську дійсність, можна сумніватися, чи обвішаний сталінськими орденами Василь Макарович Талаш сам писав свою „одверту“ розмову. І це неважно. Важно, що совети, сконцентрувавши безліч дивізій до наступу на Західну Європу та керуючи китайською агресією в Кореї переконують народ немов би то американці збираються на них напасти. Напевно на Україні така пропаганда дає цілком протилежні наслідки, вливаючи в серця знедолених мас надію на інтервенцію зовнішнього світу і шкоро визволення від тих всіх советських „благ," якими перевантажені київські журнали, друковані препоганою старою цинкографією на прекрасному сатинованому папері східнонімецької продукції.. Тенденція долученої до газет брошури звернена в двох напрямках: переконати, що українці не можуть жити на світі без росіян, і намовити наших емігрантів негайно повертатись на рідину. Оце зразки наївної советської агітки: „Український народ — пише невідомий автор брошури — вихований в душі радянського патріотизму, в душі поваги й любови до свого кровного російського брата, не зважаючи на всі спроби наших ворогів — мізерних буржуазних українських націоналістів, завжди був, є і буде вірний своїй великій батьківщині — Союзу Радянських Соціалістичних Республік"... Далі брошура намовляє переміщених осіб у західних зонах Німеччини звертатися в радянську

місію по репатріації або до радянських офіцерів зв'язку, які їх направлять в місто Бранденбург, або в місто Вінер Нойштадт, де є приймально-збіральні пункти, звідки їх повезуть на постійне місце проживання (читай: на Соловки, Колиму, Казахстан і до всіх концтаборів ССРСР — прим. Ред.). Цікаво, що в редакції „Україна" працює крім головного редактора О. І. Полторацького, П. Тичина, Ю. Смолич, М. Костецький і... Ванда Василевська, яка не зробивши кар'єри в Польщі, взялася ушасливлувати Україну. Журнал має тільки 43 000 накладу (пересічний німецький ілюстрований журнал має по чверть мільйона накладу), а це свідчить, що навіть такий сталінський журнал, але друкований українською мовою призначений в Києві лише на експорт. „Радянська жінка" має лише 30 000 накладу, а редагує її Ванда Василевська, якій допомагають Ірина Вільде, О. Іваненко, М. Литвиненко-Вольгемут і Луговиківна. В журналі є одна однісінька рекляма „Укрголовплодоконсерву" під заголовком: „Купуйте варення, повидло, джем, компоти і яблучний соус в продовольчих магазинах того УКРголо..." і т. д. Советська місія в Баден-Баден зробила нашим людям не погану послугу, бо навіть з розісланих нею грубо-тенденційних матеріалів встає справді жахливий образ обкраденої Москвою, тортурованої і зіпхнутої в глухий кут колгоспного села нашої квітучої колісь, скривавленої, посоветченої, обідраної, але недобитої і чекаючої останнього переможного бою України.

Самоліквідація ЦПУЕ

Д-р Студинський відкривав двері ЦПУЕ іншим, а тепер сам розпрощався з посадою

15 делегатів створили щось на зразок критикованого СУН-у

В суботу й неділю 16 і 17 грудня в таборі Людendorfkaserne в Новому Ульмі відбулося третє засідання т. зв. Головної Ради ЦПУЕ.

Не зважаючи на великий пропагандивний шум, безкоштовні проїзdnі квитки і незвичайну активність організаторів, на засідання прибуло лише 17 (на 51 вибраних у березні 1949 року!) радних. Д-р Юрій Студинський перестав бути головою, його місце зайняв мало відомий д-р Плющ (наддніпрянець-гетьманець), а фактично п. Зенон Пеленський, якого засідання авансувало в ранг заступника голови ЦПУЕ. Перемога Пеленського, до якої він безкомпромісово йшов 5 років, стала початком упадку організації, що без нього й так вже давно була б перестала існувати. В кінці своїх бурхливих нарад засідання змінило статут, проголосивши ЦПУЕ організацією спертою на

індивідуальне членство. Таким чином ЦПУЕ скопювало статут зненавидженого ним СУН-у і само себе ліквідувало, створюючи голосом 15-ох радних якийсь новотвір неокресленого характеру й мети.

На засідання не прибули офіційні делегати наших Церков, СХС і ЗУАДК. Зала засідань перебувала весь час під охороною СБ. Деякі делегати залишили засідання ще перед його закінченням, переконавшись, що панове Студинський і Пеленський зламали слово і вбили ніж у плечі мюнхенській консолідаційній нараді, про яку наші маси довідалися з „Неділі", „Християнського Голосу" і „Українських Вістей", і щиро її вітали.

Окремий звітодавець „Неділі" пише:
На залі самого з'їзду не вдається закрити розчаруван-
(Закінчення на 5-ій сторінці)

До селянства і селянської інтелігенції!

Опублікована нами в 2-му числі Бюлетеню «Неділі» Відозва Селянської Секції СЗСУ викликала велетенське зацікавлення. З усіх країн надходять прохання надіслати цю відозву. Тому, що 2-ге число Бюлетеню вичерпане, містимо цю відозву ще раз.

Вперше в історії буття українського народу український селянин добровільно покинув прадідівську землю і масово пішов на еміграцію шукати Божої і людської Правди не лиш для себе, а і для всього українського народу.

За останнє 30-річчя визвольної боротьби український селянин з вирізленою чіткістю усвідомив свої соціально-політичні і національні завдання, зрозумів незмірну глибину змісту заповіді нашого національного Пророка-селянина Гараса Григоровича, написану на скрижалях майбутнього людства: «В своїй хаті своя правда, і сила, і воля»

І не лише в це 30-річчя український селянин знайшов і виявив себе. Він виявив себе в перебігу всієї української історії. Майже вся Козацько-Гетьманська доба була добою вияву державної творчості селянства. Не хто інший, як він дав зразок справжнього демократизму і народоправного ладу в Запорізькій Січі. Не хто інший, як він, озброєний косою і вилами, підніс на високий п'єдестал Великого Гетьмана Богдана Хмельницького, зрозумівши патріотичні його задуми і повівши в ім'я тих задумів своє життя на вітар волі Батьківщини. Колішчина, Гайдамаччина, невпинні селянські розрухи та численні інші приклади свідчать, що український селянин не зупинявся перед жертвами і вмів перемогати.

Чому ж цей селянин так легко зрікся прадідівської землі і сотнями тисяч тиняється на скитальщині?

Чому ж цей селянин, одягнений, в першу світову війну, в сіру шинелю, принісши з фронту додому наймодернішу зброю того часу, приховав її в клунях і так легко пустив на свою землю окупанта?

Чому ж той селянин не став одноставно лавою біля свого Отамана Симона Петлюри, не дав до української армії всіх своїх синів, а деколи зневажливо запитував: «Пощо оті Петлюрівці топчуть нам нивы, і за що вони воюють?»

Чому московський окупант так легко досяг бодай формальної перемоги, загнавши селян в колгоспи і економічно опанувавши їх?

Причин цьому багато, але серед них є дві, що користяться в природі самого селянства:

1. Брак ідеологічного споріднення зі своєю інтелігенцією.

2. Брак станової спільності в селянській верстві.

Кожен народ має в своєму складі більшу чи меншу селянську верству, очолювану своїм проводом. Український народ має кількісно найбільше селян, а в відміну від інших народів має і значну провідну селянську верству, значну кількість інтелігенції, що вийшла з села. Історичні передумови склалися теж на користь політичного і соціального споріднення української селянської верстви. Українські селянські повстання 1902 р., т. зв. «аграрні безпорядки», спрямовані були проти поміщиків, національно чужого дворянства, — і підхопили значну частину селянства України.

Ці селянські повстання сприяли розвитку селянської свідомості, ріднили селянство з своєю інтелігенцією, що в зацілі боролася проти царату і широко стояла на захисті економічних і соціальних інтересів селянства. Позитив-

ним в українському селянстві було й те, що ідеї марксизму і соціалізму, так поширені в Росії і на Заході, не прищепилися тут. «Общинна» форма землекористування нашла застосування лише в Росії, не зачепила суспільного укладу українського селянина-індивідуаліста власника, який мав свої звичай громадського діянця, з пошануванням своєї вільної громади. Не зачепили світогляду українського селянина й ідеї народництва, що теж широкою хвилею насували з Півночі і навіть полонили частину селянської провідної верстви, українське студентство.

Українське село з жадобою всмоктувало в свій родючий ґрунт зерна національного відродження, що їх сіяли на культурному відтинку такі сини Батьківщини як Антонович, Русов, пізніше Б. Грінченко, Сфремов, Чикаленко, М. Грушевський. Дев'яту хвилю Національної Революції в значній мірі підготували опі окремі патріоти, що в тих тяжких умовах, в глуху темряву царського абсолютизму знайшли шлях до народу, до національного голосу крові українського селянина, піддавали йому моральні сили, зміцнили віру і надії в відродження.

Наступне молоде покоління, підхопивши модні тоді ідеї соціалізму, утворило перед 1905 р. декілька революційних партій і повело з підпілля нерівну боротьбу з царом, віддавало своє життя, йшло на шибениці, заслання, але було непохитним в своїй правді. Однак не селянин, а міський робітник та сільський батрак сприйняли гасло про передачу землі селянам. Жодна з діючих тоді партій не мали міцного підпертя на селі.

Революція 1905 р. підняла на ноги все українське селянство. Російський царат, шукаючи шляхів для придушення революційних рухів, шукаючи шляхів для розбудови селянської бази, що стала б підпертям царатові в той критичний для нього час, видав так званий Столипінський закон про хуторську форму землеволодіння. Столипін своїм законом знайшов шлях до приватно-власницьких стремлень частини заможного українського селянства і цим започаткував розбиття селянства як окремого стану, як цілого.

Однак не врятувався віджилый царат ні Столипінським законом, ні раніше виданим маніфестом про державну Думу. Поразка в першій світовій війні завершилась самозреченням царату.

Проснулись українські сили. Сталась Національна Революція, що відродила втретє Українську Суверенну Державу — Української Народної Республіки, — з першим президентом М. Грушевським, з першим прем'єр-міністром В. Винниченком і незабутнім керманцем збройних сил тієї Революції — С. Петлюрою.

Тут час і місце сказати, що українське селянство прийшло до Національної Революції відмінними шляхами від своєї інтелігенції, яка в переважній більшості була тоді загипнотизована ідеєю соціалізму, час тут і місце також сказати, що і в перебігу всієї Національної Революції ті дороги не зійшлися.

Український селянин опинився на роздоріжжі. Північ з своїми підступними гаслами («Гроби нагробленос», «Вся земля крестьянам, фабрики рабочим», «Мир хижинам, война дворцам» та інші) несла руїну, але підбивала до негайних дій — до поділу поміщицької землі, майна, до перебудови всього життєвого укладу. Українські провідники кликали до спокою, вичікування, до захисту кордонів від зовнішнього ворога, манили чужими ідеями. Заповідь Т. Г. Шевченка про свою хату, ніби ставала реальністю, але не було з ким її відізнати, навести в ній

Українець українцеві - брат!

лад. Твердої влади і порядку в Хаті прагнуло стомлене війною селянство.

Усім своїм еством селянство відчувало, що ключі від вимірної Хати в Києві, там де свій президент, свій Уряд, свій Герой і державний муж С. Петлюра. І тому, стоячи на бездоріжжі, все ж не гаєло часу і сумлінно вимощувало шлях до Києва. В березні 1917 р. селянство створює по всій Україні Селянські Станові Спілки, а в червні того ж року — скликає Перший Всеукраїнський Селянський З'їзд, на якому обирає 183 своїх делегатів і посиляє їх до Центральної Ради декларувати цілковиту їй підтримку. Однак споконвічна власницька дорога селянина не сходиться з соціалістичною дорогою провідників. Не збіглася вона і з дорогою «хлібороба-власника», і влада від гетьмана П. Скоропадського силою руху селян переходить до рук Директорії.

Все ж селянин, не дочекавшись від Директорії розв'язання земельного питання, почав зменшувати національний запал і патріотичну активність. Селяни і їхні сини почали розрізничковуватися, розшаровуватися й одягатися в різні фарби й кольори: зелений, чорний, білий, червоний.

Українська Армія знесилена в «Трикутнику смерті» в безупинних боях з червоними, білими, поляками, з четвертована тифом, голодом, браком ліків, одягу, зі зброєю в руках відходить з Рідних Земель.

Московський окупант загарбує Україну, приносить, терор, грабїж, злидні.

З першого дня почалася війна між селянином і окупантом і то на всіх відтинках фронту: економічному, релігійному, національному.

З усіх провідних центрів і штабів боротьби з окупантом (Союз Визволення України, СУМ, УВО та інші) найтіснішого злиття з селянством досягнуто було на релігійному відтинку під проводом Київської УАПЦ, відродженої і очоленої Митрополитом Василем Липківським. Зародки Мужичої Партії з центром в Харкові 1920-28 рр., були чи не першим кроком дійсного єднання селянської провідної верстви з селянством. Але й тут окупант терором придушив паростки. Провідників Партії заховав в льохах ГПУ, а до селян застосував диференціацію — поділ на групи, поставив стіну між селянською провідною верствою і масам селянства. Частково агрономи, кооператори, вчителі та інші примушені були в цілях самозбереження стати грамофонною платівкою комуністичного самодержав'я, і проповідувати серед селян брехливі і облудні твердження: «жити стало краще, жити стало веселіше», «СССР найдемократичніша країна в світі» і т. д. Не рятувало селянську інтелігенцію це прозоре покривало, вона залила собою і своєю кров'ю Соловки, Бухту Нагаєва, Біломорський канал, Бамлаг, АССР Комі та ін. Також не спаслась і та селянська провідна верства, що одяглась в одяг комуністичної дояльності, принявши советську платформу (Боротьбісти, укапїсти, позапартійні більшовики). Понесли і вони жертви, не знайшовши шляхів до народу — до селянства.

Само ж селянство, йдучи в бій нарізно від своєї інтелігенції, не маючи своїх власних керівних центрів і штабів, не змогло довго зберігати суцільного фронту і поступово зійшло на шлях самопоборювання.

Наслідки відомі: **незаможник згинув від голоду, заможний селянин босий і голый опинився на Півночі і згинув на каторжній праці, середняк опинився голый і босий в колгоспі, а всі без землі, без засобів виробництва, без виглядів на покращання долі.** Своя Хата для всіх відсунулась в майбутнє невідоме, селяни тиняються по чужій землі, йдуть в невідомий і байдужий для них світ. А хто не покінюв Рідної Землі, — несе хрест економічної, політичної і національної неволі.

Але і на чужині доля не гне селянина до кінця. За п'ять років перебування на скитальщині — в демократичному, хоч чужому, оточенні він розправив плечі, груди, знівлює себе, свою дорогу, активно бореться за азиль, проти «дикой репатріації», за право самостійного громадянина і політичного життя. В травні м-ці 1948 р. на перший З'їзд громадських діячів (СЗСУ) в м. Ашаффенбурзі, що складався переважно з селянської провідної верстви, селяни приходять в кількості 30% умандатованих делегатів і вже з цими силами формулюють свої політичні позиції:

„Підтримуємо свій законний Уряд УНР, як штаб визвольної боротьби. Хочемо не абиякої

Самостійної Української Народної Республіки, а з таким соціальним ладом, за яким би прагдівська земля була священною трудовою власністю селян. Керувати державою мусять також і селяни через своїх депутатів, як рівні з рівними. Готуємось до цього і йдемо до створення ще тут на еміграції Селянської Партії”

Першим кроком у цій підготовці було створення Селянської Секції при СЗСУ. Два роки невпинної праці Секції, праця всіх попередніх років, значно посувала селянські прагнення до здійснення. В березні м-ці 1950 р. на 2-й З'їзд СЗСУ селяни під проводом своєї Секції приходять вже в кількості 51% умандатованих делегатів і ставлять перед СЗСУ реальну вимогу, сформульовану Селянським З'їздом, що відбувся в тому ж Новому Ульмі напередодні З'їзду СЗСУ, „Вимагаємо перетворення СЗСУ в Селянську Партію”.

З'їзд СЗСУ вимогу приймає до виконання і заявляє, що він діяв і діє як Селянська Партія.

Селянська Партія стала фактом довершеним. Шляхи зійшлися. Селянська провідна верства і селянство відшукали спільну біологію.

Черга за селянством відновити станову спільність і не дозволити нікому ділити себе на групи і підгрупи. Час засудити нахили до соціальної нерівності і несправедливості. Ширити трудовий принцип власності. Прагнути того, щоби в нашій Українській Суверенній Державі все селянство було можливим, збагатило Україну і весь її народ. Про це мусять дбати Селянська Партія, згуртувавши біля себе все українське селянство і селянську інтелігенцію. Вона мусять поставити біля державного керма своїх людей з міцними мозолистими руками, але з волею і вмінням захищати інтереси трудового селянства. Під проводом Селянської Партії тут на еміграції мусять викуватися такі кадри, які б усунули перешкоди до консолідації селянства і спільно з своїм Урядом йшли до відбудови Рідної Хати «без холопа і пана».

Нехай живе Селянська Партія!

Нехай живе селянська спільність!

Нехай живе законний Уряд Української Народної Республіки!

СЕЛЯНСЬКА СЕКЦІЯ
СОЮЗУ ЗЕМЕЛЬ СОБОРНОЇ УКРАЇНИ

ІРО ліквідує дальші табори

ІРО ліквідує такі табори: Людвігсбург Крабенльох Казерне до 31.XII.50 р., Шьєбіш Гмюнд — Аргилері Казерне до 15.I.51 р. і Ульм Гінденбург Казерне до 31.I.51 р. Таким способом на просторі Вюртембергії і Баденщини (Ерія 2) в початках лютого 1951 р. не залишиться ані один іривський табір. До кінця червня 1951 р. ІРО ліквідує в американській зоні всі табори по касарнях. Решта — 10 000 — осіб, що мають закінчену документацію і очікують своєї еміграції, ІРО розмістить в двох бараківих таборах в Мюнхені. Один недалеко Функ Казерне, інші в Шляйсгаймі. Врешті в березні 1951 р. ліквідує Staging Center у Вільдфлексені, тоді, коли вже буде готовий перехідний табір біля Бремену.

**Пам'ятайте про хворих,
відвідайте їх під час Св'ят!**

Самоліквідація ЦПУЕ

(Закінчення з 2-ї сторінки)

ни навіть самих його організаторів, бо прибуло лише 17 делегатів, хоч мало бути 51. Але з'їзд, не зважаючи на це, відкривають, хоч фактичний його організатор п. Лозинський з бандерівського штабу вже кілька днів тому сказав: „коли не приїде 50% радних, з'їзд відкличемо“. Головні промови сказав: д-р Студинський, який до останнього моменту не знав про те, що партія давно вже вирішила позбавити його головства, і п. Пеленський, який наввипередки з Студинським повторяв давно відомі речі про їх політику в ІРО, в Бонні і т. д. Нічого дивного, що зала, яку доповнено т. зв. гостями і вартою СБ, здалося більшим зацікавленням слухала критики такого, напр., делегата ЯВОРСЬКОГО зі славного табору „Валька“, який нарікав, що ніхто з ЦПУЕ ніколи їх не відвідав, або делегата КОСТРУБИ з табору Віндшбергердорф, який просто заявив, що ЦПУЕ ніким не опікується.

І невідомий досі еміграції голова д-р Василь Плющ і Пеленський критикували опозицію, яка буцім то досі не сказала чого вона хоче, а консолідація — на їх думку — може бути лише на базі ЦПУЕ. Найбільше зацікавлення викликав звіт контрольної комісії, з якого випшло, що члени управи виплачували собі досі НОРМАЛЬНІ ПЕНСІЇ та що ЦПУЕ дало 5.000 МАРК ДОПОМОГИ ГАЗЕТИ „УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК“, яка тої допомоги досі не звернула. Про упадок популярності ЦПУЕ свідчить факт, що в 1950 році зібрано лише 700 марок національної вкладки, тоді як в 1949 р. було зібрано 9.000 марок.

Нову управу вибрали лише 15 радних. Генеральним секретарем обрано д-ра Годованця, організаційним референтом полк. Побігушого. Для фасону до управи додано кількох наддніпрянців, що послужно виконують накази бандерівського середовища. Жінок на з'їзді не було чути, бо Ірена Павликівська пішла слідом я. Вовчука і ти-хенько виїхала вже до Канади. За кілька місяців її слідом піде п. Плющ. Найповажнішу промову сказав під кінець з'їзду п. Витвицький з Виконного Органу і п. Салпіга з британської зони, які з правного боку аналізували і критикували постанову зборів перейти на індивідуальне членство.

Промовцем з характером показав себе тільки голова Союзу Українських Воєнних Інвалідів, поручник ІВАН МАРЧУК, якого непристойно і гостро атакував за це Зенон Пеленський. Марчук виступав першим і він іменем інвалідів, хворих старих і колишніх воєнків сказав, що вони хотіли б мати такий провід, який би дійсно заступав українські інтереси в Німеччині. Я хочу запитати, сказав він, чи на з'їзді КОУЦУ в Бельгії був делегат з Франції? Делегата не було, бо українські організації з Франції не бачать в нас потрібної консолідації, а на випадок вибуху війни українці з Німеччини треба контакту з українцями у Франції. Чи Вам відомо, спитав далі пор Марчук, що 28 листопада в Мюнхені відбулася консолідаційна нарада в справах створення однієї громадської організації в Німеччині...

ПЕЛЕНСЬКИЙ: Це була конференція Которовича.

МАРЧУК: Пане редакторе, прошу не ігнорувати представників 12 організацій, що зібралися в Мюнхені в таку важливу історичну хвилину! (В цьому моменті хтось роздавав учасникам з'їзду числа „Неділі“ з повідомленнями про мюнхенську консолідацію і це викликало на залі помітну констернацію).

В дальшій своїй промові, яку часто переривали, пор. Марчук ствердив категорично, що ульмівська нарада НЕ ЗАСТУПАЄ ВСІЄІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ, тимбільше, що каденція делегатів давно минула і маса громадян, яка тих делегатів вибрала, давно вже виемігрувала. Запитані з'їздом в справі мюнхенської консолідаційної конференції панове Студинський і Побігушний, заявили, що це була „приватна конференція“ з ініціативи п. Хронов'я та і що СХС з такою акцією надто поспішила. Коли п. Студинський намагався збагатілізувати повідомлення про мюнхенську консолідацію, кажучи що „пише про неї тільки приватна газетка п. Которовича“, делегати витягнули подібні статті в „Християнському голосі“ і „Українських Вістях“, а хтось з гостей сказав: Дайте Которовичу 5.000 марок з ЦПУЕ, тоді його газетка буде стільки варті, що й „Український Самостійник“!..

Закінчилося засідання в дуже мінорному настрої, а мало зорієнтовані делегати з далекої провінції побачили, що вони на слово повірили анонімам, які для своїх амбіцій руйнують наше громадське життя, ламають дане слово, саботують кожну здорову ініціативу, а винну за власні грихі скидають на інших. Ясно вже сьогодні, що обскубане ЦПУЕ довго вже не подихає і не витримає конкуренції з такою сильною організацією, як ЗУАДК, яка єдина на нашу думку покликає опікуватися українцями в Німеччині.

РОБОТА АНОНІМІВ

Конференція 12-ти українських організацій, що відбулася в Мюнхені 28 листопада ц. р. і займалася справою поєднання всіх існуючих українських допомогних організацій в одну, заслуговує на ширше зreferування, бо виголошені на ній промови дуже яскраво відбивали актуальні настрої українського громадянства в Німеччині. Після відкриття конференції головою СХС інж. Хронов'ятом слово взяв д-р Маковецький. Він заявив, що справа допомогової акції дуже важлива, проте не тільки частина наших завдань в Німеччині, а треба дивитися далеко ширше і перевірити, чи не можна було б в Західній Німеччині створити одну центральну українську організацію з такими відділами: правний, шкільний, суспільної опіки, санітарний і господарський. Правда, ми маємо в Німеччині ікс різних українських установ, але вони не репрезентують думок, бажань і потреб усіх українців. Д-р Маковецький покликнувся на опубліковане в „Українському Самостійнику“ домагання воюючої України, щоб еміграція об'єдналась і пропонує створити ініціативну комісію, яка б підготувала постійна загально-громадської української централі. Д-р Студинський, голова ЦПУЕ, не мав властиво про що говорити і повторив добре відомий шарж про те, що ЦПУЕ відчинило свої двері для всіх громадян. Про те, що багато громадян не бажає скористати з цього запрошення д-р Студинський якось не згадував. Але навіть і він признав лояльно, що т. зв. опозиція вела свої акції в пристойних формах і ніколи не перешкоджала ЦПУЕ інтервенціями перед чужими чинниками.

Пан Фелікс Кордуба (ТУПВ) не вірить в об'єднання, бо ЦПУЕ є зненавиджене. Воно навіть в таборах під німецькою адміністрацією на провідні становища назначило своїх поплентачів, які дбають виключно про партійні, а не про українські інтереси.

Інж. Попович, як урядуючий голова СУН-у, підтримав проєкт д-ра Маковецького. Натомість розв'язка, запропонована д-ром Студинським, не є ніякою розв'язкою, бо друга сторона українського громадянства, яка ЦПУЕ не визнає, з „відкритих його дверей“ не скористає.

Ширшу промову сказав сот. **Мартиневський**, як представник Союзу Українських Воєнних Інвалідів. Вона за розбиття є завжди по стороні сильнішого, який не повинен допускати до роздвоєння. Українські воєнні Інваліди з признанням констатують, що представники Союзу Українців Німеччини поводили себе на останньому з'їзді СУВІ дуже стримано і достойно і пішли там на компроміс, хоч мали на з'їзді більшість (2/3 голосів). Якраз тим представником СУН-у, що зберіг конструктивну лінію, був д-р **Яків Маковецький**.

Директор Унії п. Іван Кузів оцінює перспективу об'єднання песимістично, бо має безліч доказів, як прихильники ЦПУЕ саботували всі наші справи в господарській ділянці. Скільки разів Унія, як об'єднання української кооперації, договорилася в якійсь справі з президією ЦПУЕ, стільки разів ЦПУЕ не дотримувало такої угоди, а відкидало це з факту, що установою ЦПУЕ керують аноніми, люди без лиця. Такі аноніми видали славно вже розбишацьку летючку, в якій невідомі автори атакували ЗУАДК і вихвалювали (за зразком д-ра Студинського) ЦПУЕ. Д-р Студинський, вислухавши всіх тих заяв, поспішив як і заявив, що проєкту д-ра Маковецького здійснити не можна без порозуміння з „певним середовищем“, а всім учасникам конференції було ясно, яке саме середовище п. доктор має на гадці. Вже після виборів поєднаної комісії слово взяв як представник СУН-у видавець „Вперед“ п. Борис Левчицький, який підкреслив, що українська еміграція в Німеччині перебуває на новому етапі громадського життя і мусить по новому підходити до справ.

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

ПЕРЕСЕЛЕНЧА АКЦІЯ
Злучений Український Американський Допомоговий
Комітет повідомляє:

Передбачаючи вплив ашурансів з Америки, ЗУАДК розпочав набір бажаних на переселення до США. Для цього спеціальні уповноважені об'їздять місця скупчення українських ДП і записують кандидатів, які відповідають (під оглядом здоров'я, віку, фаху тощо) потрібним для переселення до США передумовам. Ця акція, що розпочалася в другій половині листопада, буде далі продовжуватися найближчими тижнями в Німеччині та Австрії.

В листопаді стан переселенчої акції ЗУАДК виглядає так:

Зареєстровані ашуранси: кількість справ — 453, число осіб — 991; кількість справ у процесінгу: кількість справ — 188, число осіб — 391; скінчений процесінг (одержані візи): кількість справ — 198, число осіб — 411; відложені справи: кількість справ — 172, число осіб 373; виїхало: кількість справ — 129, число осіб — 252.

НОВІ СТАНИЦІ ЗУАДК

З огляду на потребу постійно опікуватися залишенцями, які переходять з таборів на приватні мешкання або переносяться до інших

місцевостей, ЗУАДК відкрив нові станиці, а саме в Людвігсбургу та в Валька коло Нюрнбергу. Перша станиця організована шляхом поширення вже існуючої там станиці ЗУАДК, яка до цього часу займалася головним чином переселенчими справами. Станиця в Людвігсбургу охоплюватиме залишенців на терені Баденщини і Вюртембергу. Опіки потребують головні ті залишенці, яких переведено на приватні приміщення в різних місцевостях біля Карльсруе після ліквідації табору в Етлінгені. Тоді директор ЗУАДК на Європу Михайло Радик об'їздив окремих українців, приміщених в околицях Карльсруе, і ствердив, що багато з них знаходяться в дуже поганих житлових умовах. В тій справі дир. Радик інтервенював у різних окупаційних установах й одержав запевнення, що ці люди будуть мати кращі умови. Між іншим в результаті цієї інтервенції, ІРО призначило спеціальну комісію для провірення цієї справи.

АДРЕСА ЗУАДК:

München-Pasing, Am Stadtpark 20/103,
Tel. 82482, Ext. 30.

Активність
польської еміграції

В Мюнхені відбулися збори польських суспільних діячів, перед якими виступив адвокат Кунцевіч, заступник голови Польської Національної Ради. Він поінформував представників своєї еміграції з Німеччини про роботу польського державного центру в Лондоні, і давав ширше пояснення на ставлені йому питання. (Коли ж наш державний Центр, який гнівається навіть за найлегше слово критики і уважає зайвими пресові конференції, здобудеться на відвагу вислати членів Виконного Органу з інформаційними доповідями по таборах, де б вони авторитетно розповіли людям про засекречену роботу наших державних діячів?! — Примітка складача). Між іншим, на зборах виступив один з провідників польської політичної опозиції до теперішнього уряду, але й він закликав все польське громадянство пунктуально і дисципліновано платити національний податок, бо, за його словами, опозиція опозицією, а кожен польський уряд потребує грошей, щоб вести польську політику і тому ні один чесний поляк не може узалежнювати вплата податку від

того, чи йому склад уряду подобається чи ні. Національний податок треба платити завжди без огляду на те, хто в даний мент сидить в уряді, покликаному президентом Польщі. (Варто було б щоб цей виступ польського опозиціонера зауважили наші монопартійці всіх барв, бо хоч політика пана Мазепа не кожному з нас може подобатись, то все ж таки це не значить, щоб не платити національного податку і удавати героя. Поважніше — заплатити податок, а тоді вже критикувати і вимагати! — Примітка складача). Після закінчення дискусії капітан В. Сухенек-Сухецькі як провідник зборів подякував пану Кунцевичеві за точні інформації про дійсне польське становище і за те, що він не закривався ніякими таємницями. Під вражінням цих зборів польські діячі різних партій вирішили негайно активізувати суспільну і політичну роботу в Німеччині. В Мюнхені має постати окреме бюро організації З'єднане Польське, де кожен поляк безкоштовно може дістати пораду і правну допомогу.

Неділя

Український незалежний часопис

5

NEDILA
 Ukrainian Newspaper
 Nr. 6(204) Jan. 1951
 Publisher and Editor:
 Gennady Kotorowycz,
 Augsburg, Georg Brach-
 str. 4. Printer: Main-
 Echo, Aschaffenburg.
 Published monthly. Cir-
 culation 8.000. Sponsor:
 International Refugee
 Organization.

**NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
 Special Information Bulletin for Emigrants**

**NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
 Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten**

НЕДІЛЯ

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ

6

Січень 1951

РІЗДВЯНЕ

В таку то ніч імлісто-срібну,
 закутану у сніг і зорі,
 коли уява казку творить,
 Свят-Вечір йде на Україну.

Й хоч там туга і біль у серці
 тривожать все криваву рану,
 в душі у кожного зоряно,
 в думках у кожного Свят-Вечір...

А я далеко на чужині
 сліджу самотньо за зорею,
 за правдовісною тією,
 що Вечір-Свят вістуге нині.

І знаю я: хоч ми не разом
 і ділять нас чужі простори,
 ми вдивлені в ті самі зорі,
 тим самим споєні наказом...

Петро Балеї

Смачної скитальської куті,
 крашого завтра
 і
 здійснення надій в Новому Році
 бажає українцям на чужині
 Редакція і Видавництво „Неділя“.

ХРИСТА теж не пустили б до Америки (Думки на Різдвяні теми)

Відомо, що стародавні жиди визнали для себе за бажаніше, щоб Пілат відпустив їм розбійника Варраву, а не Христа, бо «первосвященники й старші народ були змовили, щоб просить за Варраву, а Ісусові смерть заподіяти» (Мф. 27, 20). Хоч Пілат був переконаний в невинності Христа, первосвященники загрозили йому доносом з обвинуваченням, що він ворог кесаря (Іо. 19, 12), і тоді Пілат, умивши прилюдно руки на знак своєї невинності в страті Праведника (Мф. 27, 24) віддав Христа на розп'яття (Мф. 27, 26, Мф. 15, 15, Лк. 23, 25, Іо 19, 16).

Коли б до наших днів дійшла повна збірка доносів первосвященника Каіафи, або мемуари первосвященника Анни, ми з них найвиразніше побачили б, як брехливі доноси пересилили досконале римське право і звичайне людське тверезе мислення та сумління, і в наслідок цього трапилася найбільша неправда і найбільша помилка, яку будь коли чинили люди на землі.

З того часу минуло багато століть, і науку Євангелії невпинно проповідується людям. Але чи багато з них, слухаючи безсмертні слова Євангельських оповідаць, сприймають не форму, а сенс їх? Чи багато з тих, що вже зрозуміли, що Христос був Праведником, а книжники й фарисеї — брехунами, наклепниками і злочинцями, — наслідують не вмити руки, як Пілат, не тільки сказати свою оцінку, щоб потім зрадити її, — а мужньо стати по боці правди й справедливості, щоб перебороти брехню й доноси, навіть ціною особистого ризику?

Чи не так давно поважні джентльмени, провідники християнських народів, тиснули з привітною усмішкою руку тому, хто був донощиком охоранки, хто доконав багато карних злочинів, хто діп'явся до тиранічної влади вчинками насильства, вбивства і неправди? Чи не заявляли ці джентльмени прилюдно, що старий Джо — дуже симпатичний хлопець і з ним можна добре порозумітись? В такий спосіб вони зажадали собі Варраву, а не Христа.

А в ті роки сотні тисяч людей, часто з жінками, дітьми й старими батьками, тікали на Захід, рятуючись від сучасного царя Ірода, що шукав їх погубити (пор. Мф. 2, 13). Ми знаємо, що сгаровинний Єгипет дав азиль Йосифу з Марією і Христом. Дехто в сучасному Заході обрав собі інший шлях: весь 1945-46 рр. були повні сліз, сто-

Віримо, боремось, чекаємо!

гонів і мук новітніх Йосифів з Маріями і немовлятами, що їх було примусом віддано на поталу східному Іроду з царств Рош. І посадив їх всіх Ірод до в'язниць своїх і багатьох покарав смертю, а інших примусив, як рабів, пращувати. І чути було голос в Києві і Менську, плач та ридання велике: скорботні Оксани й Марії плакали за дітьми своїми, і не могли втішитися, бо не було вже їх (Пор. Мф. 2, 18).

Ті ж, що втіли від віфлеємської масакри 1945-46 рр. затрималися в окупаційній пустелі Німецької Землі й чекали своєї черги допущення до Єгипту.

Але сучасний цар Ірод запрягся: «Знайду цих бродячих псів, віфлеємських недобитків, і знищу їх, бо не хочуть підкоритися мені й служити мені» (Пор. Мф. 4, 9). І воєначальник Іродів генерал Голіков сказав у серпні 1945 р. в м. Герсфельді (Гессен) цим віфлеємським недобиткам: «На дні моря розшукаю вас!» і почав діяти на погубу їх в той спосіб, як заповів своїм агтелам диявол, батько брехні.

І як вони не дали Христу пройти через тенета римського права і правди, обрехавши Його, так і тепер знайшли вони собі тисячі Юд, що за дрібні срібляники пишуть таємні доноси і спонукують ними західне правосуддя затримати цих людей, які підозрілих, небезпечних, не вартах довір'я й порятунку.

В чому ж винні ці «недостріляні», ці віфлеємські недобитки? Чому їх відкидають комісії? Чому їх роками перевіряють, скринінгують, досліджують? Чому їх, зрадливо, видавши вже візу на право азилу в Єгипті, раптом в останню хвилину знімають з еміграційного транспорту, бодай і з самого еміграційного паролава? Чому їх протягом років нудять в напівінтернованому стані, по табо-

Папа Президента Андрія М. Лівіцького, Національну Раду та її Виконний Орган, всі військові, політичні і громадські організації, як рівно ж всіх українських воєняк та громадян по обох сторонах залізної заслони сердечно вітаємо з Різдом Христовим та Новим Роком і бажаємо здійснення всіх особистих та національних бажань.

Головна Команда
Української Національної Гвардії

рах, тримаючи між надією і одчаєм, не даючи ні жити ні вмерти по людському? Чому так багато над ними доглядців, що найменше цікавляться їхньою душею, що числять їх не як людей, а як арифметичні числа, що найбільше мапають їхні м'язи, серце, легені, що пишуться своєю екстериторіяльною владою, одержуючи за те великі платі, їздячи в своїх бистроїздних колісницях і не помічаючи горя й сліз людських? Хто ж ці нещасливі напівполонені на шостому році після кінця великої війни?

Це ті селяни, або діти тих селян, у кого сучасний Ірод пограбував все їх майно, а самих їх, нагих і голодних, виселював в тайгу і тундри далекої півночі на муки і люту смерть, — але Господь врятував їх. Це ті священники, вчителі і працівники різних фазів, що їх Ірод тримав по в'язницях, по далеких концтаборах, що мучив їх голодом і нуждою, вимагаючи від них рабської покорності, — але вони не поклонилися йому, а сказали: «вийди сатано!» (Мф. 4, 10), — і Господь за те помилював їх і вивів через страхіння 2-ої світової війни з пекла по той бік залізної заслони.

Найбільша ж їх провина перед Іродом в тому, що вони думали і хочуть і кажуть, що царство Ірода і влада його мусять бути зничні, а сам Ірод зі слугами його покараний за всі злочини їх. І чуючи це, сучасні Каіафи роздирають одіж свою і ухваляють: «Повинні вмерти!» (Пор. Мф. 26, 66).

В недолі тих втікачів з царства Ірода, скитальців в пустелі на шляху до Землі Єгипетської, мучеників догорілого саду Гефсиманського в землі Німецькій, тих ДП'с, що їх чомусь відкидається від еміграції, людей упослідження і зневажених, невідомо з яких причин, — в недолі їх знову повторюються безсмертні картини Євангельської історії. І коли б сам Христос був тілесно серед цих ДП'с, то і його напевно відкинули б від еміграції до Америки, бо то на нього найбільше злостяться книжники й фарисеї, Анни й Каіафи, Іроди й старі Джо своїх віків і народів, бо Він найбільше викриває злочини їх і

вони вважають Його найнебезпечнішим для себе Просвітелем народів землі. Але є певним і те, що Христос незримо перебуває серед цих скитальців, бо вони вийшли на світ вечірній заходу во ім'я вірності Христу, не бажаючи поклонятися і служити дияволу.

І перед тим, хто тепер має владу, стоять одвертими — на вибір шляхи: або шлях Пілата, що умив руки і віддав Христа на смерть за вимогою Анни й Каіафи, або тих праведників, що ім Христос заповів своє Царство Небесне, бо коли Він був голодним, то вони нагодували Його, коли він хотів пити, — вони напоїли Його, коли Він чужаницею був — прийняли Його (Мф. 25, 34-40).

Ірод же неминуче загине, заклятий всіми народами. Юди ж, кинувши свої доноси зароблені срібляники, гірко плакатимуть і вшатимуться, але вже не буде їм вороття й нападки вже не загадують їх не злим тихим словом.

Проф. В. Дубровський

ПОЗИЧКА Визволення України

В найближчому часі має бути проголошене розписання внутрішньої національної позички, що носитиме назву «Позичка Визволення України». Таким чином будуть проведені в життя відповідні постанови Української Національної Ради з дня 8 серпня 1948, з дня 12 листопада 1948 та з дня 2 вересня 1949 р.

Позичка розписується в американських долярах і опроцентується у висоті 2% річно. Сплата позички в номінальній вартості з відсотками буде переведена по звільненні України від окупації і відновленні української державної суверенності Облігації різної номінальної вартості в американських долярах (100, 50, 20, 10, 5 і один) будуть пущені в обіг у різних країнах світу. В країнах з недоляровою валютою розчислення відбуватиметься за офіційним курсом американського долара.

В колах Виконного Органу УНРади звертають увагу на той факт, що термін розписання позички вибрано саме тепер, коли зросло напруження (Чи не запізно? — Складач.) міжнародних відносин і коли советська Москва робить всі зусилля, жорстоким терором здушити героїчний спротив українського народу. Ці тривожні часи вимагають збільшення можливостей праці і засобів Державного Центру, щоб поставити на належний рівень українську визвольну акцію. Українське громадянство, відчувачи відповідальність історичного моменту та назрівання вирішальних подій, повинно всіма силами підтримати заходи Української Національної Ради і своєю матеріальною жертовністю внести вклад у велике діло визволення України.

Головна Управа
Союзу Українців у Німеччині

бажає своїм філіям, членам, симпатикам і всьому українському громадянству в Німеччині радісних Свят і щасливого Нового Року.

Вітаючи інші центральні громадські установи Головна Управа СУН у висловлює віру, що розпочате діло загальної консолідації на суспільно-громадському секторі принесе у 1951 році успіх у формі повного об'єднання всіх українських сил в Німеччині і на еміграції.

Рідним у далекій Філядельфії, друзям, колегам і знайомим бажаю спокійних Різдвяних Свят і Щасливого Нового Року. Геннадій Которович.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року бажаю рідним, друзям і знайомим. Інж. Олекса Теребус.

Радісних і спокійних Різдвяних Свят і здійснення особистих і національних бажань в Новому Році бажаю всім рідним, друзям і знайомим. Володимир Скуйбіда.

ЯК ЖИВУТЬ УКРАЇНЦІ В ФРАНЦІЇ ТА АНГЛІЇ

Розмова редактора „Неділі“ з отаманом Т. Бульбою-Боровцем

В часі переїзду отамана Бульби-Боровця через Аугсбург, редактор „Неділі“ мав нагоду перевести з ним таку розмову:

Питання: Яка мета була, Пане Отамане, Вашої поїздки за кордон?

Відповідь: Відвідати наших земляків, а особливо членів Національної Гвардії. Побачити як вони живуть на новому місці поселення в чужих країнах. Які їх нові турботи.

Питання: Як же ж вони там поживають?

Відповідь: Молодші і хто ще має силу до фізичної праці, почувуються дуже добре. Особливо індустріяльні робітники. Вони мають високо оплачувану роботу. В Англії багато наших робітників вже покупували собі власні домики на сплату. Життєвий стандарт там дуже високий. Харчі і одяг не дорогі, валюта має дуже високу вартість. Інтелігенція, старші люди та хліборобські робітники, почувуються багаті гірше. Інтелігенція мусить перекваліфікуватися на інший фах. Це тяжка річ. Хліборобські робітники менше заробляють. Живуть по таборах. Ці табори людям вже остогидли. По цьому питанню в Англії від 1.І.1951 р. сподіваються поліпшення ситуації. З цим днем кінчаються там контракти. Кожен робітник матиме право працювати там, де він захоче. Це означає також скору можливість перейти на приватне помешкання з таборів. Табори вже масово ліквідуються.

Питання: Які їх там найпекучіші турботи?

Відповідь: Турбот є багато. Шукання кращої роботи. Шукання кращого помешкання. Туга за Батьківщиною. Туга за рідним словом та середовищем. І коли хочете знати, в Велико-Британії серед нашої молоді має дуже негативне значення той факт, що там майже зовсім бракує наших жінок. Чуже товариство та мішані подружжя дуже часто деморалізують молодих людей і кінчаються різними трагедіями.

Приятелів, військовиків-однотумців і знайомих широко вітаю зі Святом Різдва Христового та Новим Роком.

Бажаю від Бога всім Вам кріпкого здоров'я і Вільної Соборної України!

Рівночасно повідомляю, що я змінив адресу, перебуваючи тепер: Bad-Reichenhall, Jägerkasernen XI/69.

Палій Борис
арт. генерал-хорунжий

Питання: Як виглядає громадсько-політичне життя наших людей в цих двох країнах?

Відповідь: Так само як тут. Та сама політична диференція. Різниця тільки та, що тут постійно число людей зменшується, а там збільшується. Тут люди згуртовані по таборах, а там розсіпані по цілих країнах і окремих помешканнях. Тут є більше часу на „політику“, а там того часу дуже мало. Цей момент у великій мірі гальмує громадське життя. Люди чимраз більше осамітнюються. Це найпекучіша їх турбота.

Питання: Як реагують французи та англійці на сучасну світову політичну ситуацію?

Відповідь: Всі бояться війни гірше вогню. Одначе готуються до неї дуже серйозно й спокійно. По добре обдуманих плянах. Паніки ніде нема.

Питання: Як у Франції та Англії стоїть справа росіян, поляків та інших національностей?

Відповідь: Так само як наша. Вони так само поділені на різні групи в нутрі. А назовні, покищо їм так само ніхто не дає жодних політичних гарантій. Все окутане серпанком невідомого. В Франції по війні багато росіян виїхало „на рідину“. В Англії їх взагалі небагато. Поляків в обох цих країнах є дуже багато. В Англії переважно зорганізовані білоруси. Чехи мають багато своїх економічних підприємств. Хто приміром заскучав за добрим і дешевим черевиком „Батя“, може купити його майже в кожному кварталі Лондону.

Питання: Що Вам найбільше сподобалося, або не сподобалося в цих двох країнах?

Відповідь: Кожна країна незвичайна. Їх монументаль-

не будівництво та музейні скарби національних культур, робили на мене особливе враження. Я все думав про пограбовані та понижені вічними війнами скарби нашої національної культури. Мене давила печаль. Париж красунь, а Лондон гігант. Але це йому не шкодить, щоб під самою королівською палатою... паслися звичайні білі вівці. Поруч величавих палат і приватних блискучих універсів, стирчить наче грибок двоповерховий пегляний будиночок з обсипаною фарбою на дверях. Це резиденція прем'єр-міністра на Даунінг стріт. Англійська скромність і ощадність, безприкладні хіба в цілому світі. Це imponує всім туристам. Докучав зачастий дощ. Не подобалося їзда вліво та валютна система. По всіх склепах продавці перераховуються. Щоб не помилятися на британських грошах, треба всюди носити з собою в наплечнику велику рахівничу машину марки „Нейшюнеп“.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ

та
НОВИМ РОКОМ

Складаємо щирі побажання Веселих Свят та щасливого Нового Року, Українському Народові, УГВР, УПА та українським революціонерам на Рідних Зсмях, Православній і Греко-Католицькій Церквам на еміграції, УНРаді, Громадським Організаціям в Німеччині, США, Канаді, Бельгії, Швеції, Аргентині, Австралії, Франції, Англії, Венесуелі, всім українським воєнним інвалідам, всім буйшим українським воюючим та всім українцям і українкам, які піддержували нас в наших завданнях.

Головна Управа
Союзу Українських Воєнних Інвалідів
на Еміграції

Швайцарія

має місце для скитальців-соціалістів

Одно із швайцарських добродійних товариств плянує прийняти на курорт певну кількість скитальців, яким немає змоги емігрувати з огляду на поганий стан здоров'я і поважний вік. Товариство цікавиться зокрема особами, що належать до соціалістичних партій. Зацікавлені скитальці-соціалісти хай зголосять на адресу: Heddi Bogdanski, Resettlement Officer, Schweinfurt, IRO Resettlement Center. Крім того IRO провадить переговори ще з іншими швайцарськими організаціями, щоб примістити на території Швайцарії 200 осіб хворих і старших віком, в тому 50 хворих на туберкульозу.

З Різдром Христовим і Новим Роком
вітаю

всіх друзів, знайомих і колишніх сусідів.

Петро Святий
Würzburg, Auslenderlager Bl 2/3.

Комітет Допомоги Українським Скитальцям

Високошанований Пане Редакторе!

Просимо Вас не відмовити подати до відома Ваших шановних Читачів про заснування в Женеві Комітету допомоги Українським Скитальцям (КДУС), який має заступити попередній Допомоговий Комітет, несподівано зліквідований на весні ц. р.

Продовження праці ІРО ще на рік, а може й на довше та погіршення умовин, в яких перебувають скитальці, а також непевність загального політичного положення, примушують поширити до найдалшої можливої мети допомогою акцію, щоб мати можливість, поки ще є час, вирвати найбільшу кількість наших земляків з жахливих умовин скитальського життя.

В останній час не лише самі заокеанські держави цікавляться долею скитальців, а також значна частина європейських націй зрозуміла необхідність християнської солідарності і приймає до себе деяку кількість скитальців, переважно старших, хворих та малолітніх. Отже, треба вжити всіх потрібних заходів, щоб серед цих обраних була також пропорційна кількість українців, які, таким чином, будуть, без жодного видатку з боку українських організацій, урятовані на довгий час, а декотрі і на завше, від скитальських злиднів.

Комітет Допомоги Українським Скитальцям складається, на зразок Міжнародного Комітету Червоного Хреста, з самих швейцарських горожан і на чолі його став відомий женевський адвокат Марк Куняр, при почесному голові, старому приятелю українців, полковнику Каролу Бріке. Виконавчим органом Комітету є Секретаріат, який складається з Голови Українського Допомогового Об'єднання в Швейцарії та делегованих цим об'єднанням для технічної праці, Директора та Делегата.

Секретаріат має від Комітету широкі повноваження і члени його офіційно акредитовані Комітетом при ІРО, Міжнародному Червоному Хресті та при інших харитативних організаціях.

Подаючи про це до відома українського громадянства, Секретаріат КДУС просить всі організації та всіх осіб, які мали б до полагодження справи до Централі ІРО або до інших організацій перебуваючих в Женеві, звертатися до нього на слідуючі адреси:

Особисто: 1, carrefour de Villereuse, Geneve. Tel. 6-96-80.

Листовно: Case Rive 290, Geneve, Switzerland.

Телеграфічно: Ukдорсом, Geneve.

Директор Секретаріату
М. Єремійв

Делегат
О. Ніжанківський.

Турецькі добровільці зголошуються на Корею

Агентство Юнайтед Пресс повідомляє із Стамбулу: Невдачі ОН в Кореї і повідомлення про турецькі з'єднання, що прекрасно билися в боротьбі за Пйонгянг викликали в Туреччині масове піднесення. Багато молодих турків зголошуються як добровільці до частин Об'єднаних Націй в Кореї. Міністерство Оборони збирає прізвища всіх добровольців з яких має бути створений другий турецький контингент. Майже щоденно в різних містах і оселях Туреччини відбуваються антикомуністичні збори і маніфестації. В неділю 10 грудня в найбільшій турецькій мечеті Сулерімана відбулася урочиста відправа на згадку поляглих в Кореї турецьких вояків.

Українці з новим ДП статусом, що бажають виїхати до США і погоджуються прийняти там будь-яку фізичну працю, мусять негайно зголоситися, для одержання ашурансів, в Централі ЗУАДК, München-Pasing, Am Stadtpark 20/105; або в філіях: Ludwigsburg, Resettlement Center, Luitpoldkaserne D/24; Schweinfurt, IRP Resettlement Center; Augsburg, IRO Resettlement Center, Infanteriekaserne.

Передумови одержання ашурансу:

1. Добрий стан здоров'я;
2. Ще ніколи не був у процесігу або не був відкинений від еміграції до США ДП-Комісією, американським консулом, чи лікарем. (Тобто всі ті на кого ще СБ (Служба Братовбивства) чи московська п'ята колона ще не встигла написати доноса. — Прим. складача).
3. Погоджується підписати річний контракт на фізичну працю;
4. Границя віку: самітні мужчини до 50 р. життя, самітні жінки до 45 р. життя, бездітні подружжя до 50 р. життя, подружжя з дітьми понад 10 літ до 55 р. життя.

Бажаючі виїхати до США повинні у власному інтересі якнайшвидше зголоситися в цій справі на вищеподані адреси (українці з британської і французької зон та Австрії зголосяться до представництв ЗУАДК на їхньому терені).

Директор ЗУАДК пригадує: американський іміграційний закон ДП з 1948 р. вигає за 6 місяців і що тепер є остання пора подбати про оформлення на виїзд. ЗУАДК допоможе Вам, якщо Ви вчасно зголоситесь.

200-тисячний ДП...

В порті Нового Йорку очікують на 200-тисячного ДП, що цими днями має прибути з Європи. Йому готовлять урочисту зустріч. Проте отримання числа 200 000, як нам повідомляють з Нью Йорку, аж ніяк не буде вислідом долі, лише наслідком хитрих маневрів і комбінацій. В портових бюрах вже сьогодні дискутують аж 5 різних кандидатур. Найбільші шанси має одна польська родина, а ще більші мають модні й усіма тепер протеговані чехи.

Правна допомога

Правний відділ ЗУАДК опрацьовує справи пов'язані з переселенням та справи залишенців. До перших відносяться головним чином апеляції для осіб, відкинутих ДП-Комісією від еміграції до США. Справи залишенців — це переважно правні поради з різних ділянок, зв'язаних з побутом у Німеччині.

В місяці листопаді:

Виготовлено 5 апеляцій для осіб, відкинутих ДП-Комісією по параграфу 13.

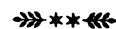
Опрацьовано 6 апеляцій в справах повернення права на переселення для осіб, що, відмовившись емігрувати до Австралії, одержали лише т. зв. „правну і політичну протекцію“.

Подано до окупаційної влади 3 внесення про помилування в карних справах.

Продовжувано листовний контакт з українськими в'язнями у баварських в'язницях. Зокрема зроблено інтервенцію, щоб українські в'язні мали право святкувати свої свята.

Вітаючи з Святим Різдвом Христового Марію Богун, що жила в таборі Ingolstadt, сповіщаю, що її розшукує внука Ніна з Америки. Прошу дати вістку про себе на адресу: Wolkanowitsch Vira, Neu-Ulm, Ludendorfkaserne.

Івана Головацького і В. Скуйбду з родинами поздоровляю з святом Різдва Христового і Новим Роком.
Роман Л.

Новорічне звернення Союзу Земель Соборної України

Вельмишановні Панове-Товариші і Друзі!

Вітаємо Вас з Новим 1951 роком і святом Різдва Христового! Бажаємо Вам і всім Вашим Рідним і близьким доброго здоров'я, сил і успіху у патріотичних ділах Ваших.

Ще один рік, повний праці, турбот і надій відходить у минуле. Оглядаючись тепер на нього, бачимо, що він дав нам нові чималі здобутки. Наша нова Великоукраїнська еміграція стає в заокеанських і деяких європейських країнах на власні ноги. Власною працею і дією вона здобуває собі перший достаток і розуміння своїх прагнень і завдань. Ті, що залишилися досі в обмеженому стані ДП, або на німецькій економіці не втрачають надій скористатися останніми можливостями еміграції до вільних демократичних країн. Запорукою цього є власне тверде рішення та діяльна допомога наших земляків. Думаємо, що початок нового року принесе нам вирішальні новини в ділі переселення.

Поважним внеском минулого року в наше громадське життя являє собою досягнення Союзу Земель за 1950 р. Наполеглива і довготривала робота демократичних партій, з нашою участю та УНГвардії, привела до остаточного успіху — створення Бльоку Українських Демократичних Партій, а потім і до успішної і важливої діяльності Бльоку, що мала вплив на організацію демократичних сил в багатьох країнах розселення нашої еміграції і зокрема позитивно відбила-ся під час урядової кризи.

Блискуче організований і проведений I-ий З'їзд Союзу Земель Соборної України своїм відомоном і розгоном дав можливість, в надзвичайно несприятливих умовах масового виїзду еміграції з Європи, скликати I-ий Український Селянський З'їзд та II-ий З'їзд Союзу Земель Соборної України по весні 1950 р., із яких перший сколихнув розкидані по всьому світі українські селянські маси, а другий — ухвалив програму практичної діяльності Союзу на ближче майбутнє.

Пожвавлення взаємостосунків з осередками Союзу в різних країнах, моральна і матеріальна підтримка Союзу його прихильниками, дали можливість поставити на порядок денний дальше розгорнення діяльності Союзу. Це дало відбиток в резолюціях Конференції Союзу, що відбулася восени 1950 р. в Німеччині, одним із пунктів яких є наполеглива робота по організації еміграції, а також створення великої відповідальної сучасним завданням демократичної преси, що опиралася б на інтелектуальні сили та матеріальні засоби всіх демократичних партій.

Зробивши підсумок своєї діяльності після I-го і II-го З'їздів і наслідків своєї сталої боротьби за створення і зміцнення Української Національної Ради, не беручи в ній безпосередньої участі, Союз після ухвал Демократичного Бльоку і Конференції Союзу розпочав практичні заходи до вступу в УНРаду, щоб узяти і безпосередню участь в її практичній роботі.

За ухвалою I-го Селянського З'їзду і II-го З'їзду Союзу Земель Соборної України, діяльність ЦК і Ради Союзу, а зокрема Селянської Секції Союзу, не зважаючи на всі труднощі, пов'язані з розсіянням по всьому світі нашого селянства, — наполегливо переключається на органічну розбудову Української Селянської Партії, прологом до чого є оголошена Селянською Секцією Союзу відозва до українського селянства і створення Селянських Осередків в Європі.

Треба також згадати про успішну діяльність Української Національної Гвардії, що згуртовує навколо себе кадри нашої вояцької молоді, вірної славному боевим прапорам Української Народної Республіки, що були знову розгорнуті на початках 2-ї світової війни, з наказу Державного Центру УНРеспубліки, — Українською Повстанчою Армією, наявність і дії якої спричинилися до патріотичного звороту в українських частинах советської армії, УНГвардія, разом з ветеранами Армії УНРеспубліки, репрезентують тепер лицарські збройні сили української демократичної державності і готуються до нових великих завдань, що стоять перед Укр. Нацією.

Наші міжнародні зв'язки, особливо з тюркськими і прибалтійськими народами, настільки нав'язалися за цей час, — що ми стали бажаними учасниками Всесвітнього Конгресу Ліберального Інтернаціоналу в Штутгарті й членами Української Групи цієї світової організації. Перспективи налагодження дальших міжнародних зв'язків настільки сприятливі й широкі, що просимо у Бога тільки сил, щоб впоратися з усім тим, що можна й треба зробити для добра Українського Народу.

Справи Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної), — Церкви Українського Народу, що була вже приречена злими і нерозумними людьми до загибелі, — настільки тепер знаходить визнання і співчуття серед багатьох близьких і дальніх людей, що ми можемо бути цілком певними, що світільник її ніколи не погасне, а навпаки, буде пронесений крізь пустиню скитальщини до землі обітованої і знову возсіяє на Святих горах Київських.

Голова УАПЦРади Архiepіскоп Григорій вже з вільної країни Джоржа Вашингтона надсилав всім вірним своє архіпастирське благословення і молиться широким серцем за нас, в розсіянні суцх.

Наша стероризована люба Матір Україна мучиться в кайданах і чекає проміння вільного слова і надії з вільного Заходу. Дбаймо про допомогу нашої Батьківщині, нашому Народові.

Новий Рік принесе нам напевно великі події, може більш жорстокі за все попереднє, але ми віримо й знаємо, що наша правда, наша сила і воля переможуть і ми знову зустрінемося в своїй, рідній вільній хаті.

1950 р. На чужині.

Союз Земель Соборної України.

Шукаю українців у Вюрцбурзі

(Власна кореспонденція „Неділя“). Баварська зима, бачена з вікна вагону, нагадує в цьому році справжню українську зиму, а точні німецькі поїзди, навіть на такій простій лінії, як Нюрнберг-Франкфурт, спізняються на пів години й більше. На станції в Вюрцбурзі постійний рух, бо три рази на день збігаються тут далекі поїзди з північної й південної, західної і східної Німеччини. Вюрцбург, місто жахливо знищене війною, проявляє велику волю життя, що видно навіть в передсвяткових прикрасах вулиць і торговельної дільниці. В самому центрі міста на довгій торговлиці тисячі людей з селянської і винокурної околиці. В одному тільки кутку чути російську і польську мови. Це жиди, що торгують дешевими американськими цигарками і долярами. Інших чужинців тут тепер знайти важко, бо лишилося їх, колишніх дипістів, в університетському місті Вюрцбурзі, замряному місті емеритів і франконського вина лише 300. А живуть вони в нових бараках між руїнами т. зв. Центральних касарень.

В готелі „Ексцельсіор“, що має на своєму шильді жовтоблакитний прапор, затишному і повному комфорту, розмовляю принагідно з покоївками з советської зони, що знайшли тут працю. Звичайно, питають хто я, а довідавшись, що українець губляться і дивляться на мене з переляком. Мущу їх заспокоїти, що я не большевик. Це мені не зовсім вдається, бо в батьків дівчат, як розповідає одна, стояли на квартирі руські офіцери, українці, які, що-правда, ставились до німецької родини досить добре і нікого не знасилували, а руські насилували і не було кому боронити...

Увечері, коли світла різдвяних реклям затрачуються в молочному тумані, йду пустим і безлюдним мостом через Майн шукати земляків. Між могутніми руїнами старих вільгельмівських касарень при Вайсенбургштрассе 2 вже здалека видно вогні жовтавих бараків. Навколо сніг і світла. За Майном шумлять поїзди. А цей табір нагадує зимовий похідний табір військової частини в далекій Фінляндії. І порядок в ньому німецький: на кожному бльоці табличка з числом, на кожному вході літера „А“ або „Б“, на кожних дверях номер. Маючи адресу, можете відшукати потрібних вам людей, прийшовши навіть пізно увечері як я, і не питаючи нікого.

Найсильнішою національною групою є тут

латвійці (понад 200), а решта це литовці, естонці, росіяне, серби, мадяри і... 25 українців, хоч було тут наших (ще в минулому році) кількасот.

Всі чужинці жили до 28 жовтня 1950 р. в т. зв. Нордказерне, яку тепер ремонтують для війська. Бараки збудував німецький уряд, і з кінцем жовтня почалося в них справді нове життя. В таборі повна свобода і люди вдоволені, що нарешті перестала існувати казарняна система і спільна кухня. Розбудувалось тут культурно-освітнє життя в ІМКА і ІВКА. Найбільшою несподіванкою був для нас факт, що в Вюрцбурзі залишило свою філію навіть ІРО, якою керує українець, інженер ХУХРА. ІРО має відділ еміграційний, суспільної опіки і правний, а навіть є відділ неславної (хоч сьогодні вже тільки добровільно-) репатріації. Крім ІРО мають тут своїх представників НЦВЦ, ВЦЦ, ЛВФ. Бюра ІРО примістилися у відбудованій частині старого бльоку. Адмініструє табором німецький директор Людшер. Щоденно приїжджає до табору на кілька годин д-р Кжижик, відповідальний за здоров'я громадян. У тяжких випадках хворих відсилає негайно до поліклініки. Люди вдоволені, тим більше що хворі і старші дістали окремі кімнати, а в кожній з них є рухома піч, на якій можна зварити всяку страву. Одного людям бракує, а саме праці, праці і ще раз праці, бо за 40 „дарованих“ урядом марок (на місяць) важко вужити навіть найбільшим оптимістам.

Мала українська група живе з собою в згоді, а інтелігенція опікується духовними і культурними справами решти зезляків.

Про ЦПУЕ і інші українські допомогові організації українці в Вюрцбургу знають тільки з рідких тут газет, бо так ніхто до них не приїжджає і ними не цікавиться, дарма, що на різних зборах в Мюнхені і Ульмі різні діячі вихвалюються великими словами. А що й казати про тих розкиданих по містечках і селах Франконії українців, які раз на рік попадають в ІРО або до таборів! Так бути не повинно, але так є, хоч могло б бути інакше, Дирекція ЗУАДК повинна призначити керівником своєї філії в Швайнфурті метку, проворну та обізнану з тереном людини, для якої були б тут повні руки праці. Віримо, що так і буде.

Р. Гучванович.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року
бажає українцям Мюнхену й околиць
та всьому українському громадянству
Український Допомоговий Комітет
у Мюнхені.

НЕДІЛЯ

6

Український незалежний часопис

NEDILA
Ukrainian Newspaper
Nr. 7(205) Jan. 1951

Publisher and Editor:
Gennady Kotorowycz,
Augsburg, Georg Brach-
str. 4. Printer: Main-
Echo, Aschaffenburg.
Published monthly. Cir-
culation 8.000. Sponsor:
International Refugee
Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДІЛА

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ

Січень 1951

ДП ПЕРЕЙДУТЬ НА ВЕСНУ ПІД ОПІКУ ВИСОКОГО КОМІСАРА ОН

Кореспондент „Неділі“ з Женеви повідомляє:

Згідно з повідомленнями Головної Квартири ІРО, 848.351 скиталець оселився досі в новій вибраній батьківщині в різних країнах світу, 71.052 особи ДП репатріювалися (найбільше, бо аж 37.000 до Польщі), а 273.757 знаходяться ще під опікою ІРО. Окрему групу 218 000 скитальців творять люди, за переселення яких ІРО не буде платити, бо вони користають лише з права політичного азилу під охороною ІРО.

Від весни 1951-го року всі особи ДП перейдуть під опіку Високого Комісара для справ скитальців, покликаною Об'єднаними Націями. На цей високий пост призначено п. Г. І. ван Гойвана Гедгарта (G. I. van Neuwan Gedhart) колишнього міністра юстиції в голландському уряді, під час воєнного перебування цього уряду на еміграції в Лондоні.

Інституція Високого Комісара для справ скитальців постанала з 1-им січня 1951 р. на основі постанови Асамблеї Об'єднаних Націй з 3-го грудня 1949 р. Тоді ж було уповноважено раду для Господарських і Суспільних Справ ОН виробити проект статуту цієї інституції. 9 місяців пізніше, 11-го серпня 1950 р. проект був готовий на затвердження Асамблеєю. Редакція „Неділі“ подбала за те, щоб отримати цей проєкт із Секретаріату ОН в Ляйк Саксес і оце тепер подає (скорочено) зміст його до відома читачів. Сподіваємося, що наше громадянство в Німеччині з зацікавленням слідкує постанови Високого Комісаріату, що до деякої міри буде наступником ІРО, і тому зверне докладнішу увагу на зміст самого статуту-проєкту.

На вступі до нього Господарська Рада закликає уряди репрезентовані в ОН приступити до міжнародної конвенції про охорону скитальців (проєкт конвенції виробив окремий Комітет ОН і на ньому оперся німецький законопроєкт про „бездержавних чужинців“) та дали допомогу скитальцям, допускаючи їх на свою територію без огляду на їх фізичний і матеріальний стан. Далі Господарська Рада просить уряди підтримати Високого Комісара в його роботі над покращенням долі скитальців, щоб підтримували добровільну репатріацію й асиміляцію скитальців, а далі щоб видавали скитальцям пашпорти, згідно з лондонським договором між урядами з 15-го жовтня 1946 року про подорожні документи для скитальців. В останньому пункті заклику є мова про дозвіл скитальцям переселяти їх матеріальні засоби, що можуть полегшити їх еміграцію та поселення.

Завданням інституції Високого Комісара для справ скитальців — допомагати урядам країн, на території яких перебувають скитальці, розв'язувати проблеми їх постійного поселення, репатріації та асиміляції. Діятиме він

згідно з постановами і директивами ОН і не керуватиметься політичними тенденціями. Бюджет Комісара устійнює ОН, дозволяючи лише адміністративні видатки. Матеріальну допомогу скитальцям даватимуть лише тоді, коли будуть для цієї мети фонди з пожертв і добровільних збірок.

Високого Комісара Асамблея ОН вибрала, згідно з статуту-проєктом, на три роки. Він призначить тепер свого заступника, відповідального перед ним. Заступник мусить бути людиною іншої національності, як Комісар, який призначає також свій персонал. Частина персоналу виконуватиме свої функції почесно. Осідком Комісаріату буде місто Женева в Швейцарії. В Німеччині, Австрії та інших країнах, де існує чи існуватиме проблема скитальців Високий Комісар в порозумінні з дотичними урядами країн призначатиме своїх повноважених представників. Високий Комісар буде впливати на поодинокі уряди, щоб приймали директиви Господарської Ради ОН, адмініструватиме всіма засобами, призначеними на допомогу скитальцям, матиме право входити в контакт із допоміжними агентствами і навіть неурядовими організаціями, що займаються справами скитальців. Раз на рік Високий Комісар здаватиме звіт про свою діяльність.

Високий Комісар та Генеральний Секретар ОН перебуватимуть у контакті для обміну поглядами на справи, що цікавлять обидві сторони. Вони разом будуть устійнювати способи вживання фондів на скитальські справи, а всі транзакції підлягатимуть контролю Ревізійної Комісії ОН. Чи після закінчення 3-ох річної каденції уряд Високого Комісара існуватиме далі, (після 1 січня 1954 р.) про це рішатиме згодом восьма Асамблея ОН.

Хто ж користатиме з опіки Високого Комісара?

Користатимуть всі, кого признає скитальцем згаданий

вже нами проект міжнародної конвенції про скитальців, Отже:

1. Скитальці з-перед Першої Світової Війни (нансєвіці).
2. Особи із еміграційним статусом або такі, що мають право політичної опіки від ІРО.

3. Скитальці, які потраплять перекопати владу, що в наслідок політичних подій до 1-го січня 1951 р. в Європі мусіли залишити свою країну, утікаючи від переслідувань з причини раси, віровизнання, національної приналежності і політичних переконань, а не бажають користати з опіки уряду звідки вони родом.

4. Фольксдойчі, що не проживають на території Німеччини.

В хвилині, коли кінчимо склад цього числа «Неділі» наспіла якраз актуальна вістка від нашого співробітника з Женеви. Її зміст такий:

Суспільно-культурна Комісія Асамблеї ОН схвалила силою 15 голосів (проти 5 та при 17, що стрималися)

Імігранти в Австралії зобов'язані до військової служби

Австралійський міністер праці Гарольд Голт повідомив, що всі імігранти зобов'язані до військової служби на основі нового поборового закону так само, як австралійські громадяни.

офіційну дефініцію поняття «скиталець». Згідно з нею скитальцем є особа, що в час між 1. серпня 1914 і 1 січня 1951 р. «під примусом подій або із обоснованого побоювання переслідувань з причини расової, релігійної, національної або політичної приналежності, залишила країну, якої громадянним була, і з-за того самого страху або з інших причин, ніж особиста вигода, не може або не хоче підпорядкуватись знову охороні цієї країни».

Дефініція відмовляє характеру «скитальців» німецьким «флюхтлінгам» і виселенцям зі сходу, бо вони користають з опіки уряду Західної Німеччини.

† УКРАЇНЦІ ЗГИНУЛИ В КОРЕЇ

Між американськими вояками в Кореї — повідомляють українські часописи з Америки — безперечно є поважне число українців, хоч про них загально не відомо. Однак недавно стало відомо про смерть одного з них в корейських боях. Є ним Богдан Юрків.

Піо війні він прибув як емігрант ДП з Європи до США, а згодом добровільно вступив в американську армію.

За вістями поданими в філядельфійському щоденнику „Ді Івнінг Бюлетин“ 20 жовтня 1950 р. згинув геройською смертю 22-річний капрал Юрко Граб, який жив у Філядельфії зі своїм дядьком і тіткою. Далі сказано, що він був родом з Камівця в Польщі і що його батька й сестру замордували росіяни. Він був скитальцем у таборі ДП в Берхтесгадені у Німеччині. До Америки приїхав старанням родини, а коли прийшла нагода, пішов добровільно до американської армії. Він брав участь у боях в Кореї як парашутист.

* Як повідомляє німецька преса, корабель, який недавно відплив з Бремену з емігрантами до Австралії, подає тривожні сигнали. Він знаходиться коло західного побережжя Австралії і має на борту 950 емігрантів-ДП і 130 осіб залоги.

Канада й Нова Зеландія приймуть 53.000 ДП

Головна Квартира ІРО повідомила про готовість Канади й Нової Зеландії протягом 1951 р. прийняти ще 53 тисячі осіб ДП з Європи. 50.000 прийме Канада, в якій досі знайшли нову батьківщину 100.000 людей.

Нова Зеландія спочатку прийме 2.000 ДП, але обіцяє згодом взяти ще 1.000 осіб, коли на це дозволить житлові умови країни. ІРО запевняє, що іміграційна система новозеландського уряду стала незвичайно великодушна, бо країна прийматиме також вдів із малими дітьми, а також робітників до 60 років життя.

Канада прийме покищо людей трьох таких груп:

1. 15.000 лісорубів, шахтарів, домашніх та сільськогосподарських робітників, та їх рідних,
2. 16.000 осіб, яким видадуть візи на в'їзд через Іхню спорідненість з канадійськими громадянами.
3. 5.000 осіб, що на основі фахових кваліфікацій можуть негайно знайти zatrudнення в канадійському господарстві.

Як довідуємось, родини кандидатів на працю в Канаді переходитимуть комісію одночасно і отримають візу, але виїжджати будуть аж тоді, коли працюючий вже дістане для них в Канаді мешкання. До цієї пори візи будуть автоматично продовжені. Канада дуже цікавиться тепер механіками до автозаводів і фабрик літаків. Всі «канадійці» з американської зони переходять документацію й перевірку в еміграційному таборі ІРО у місті Людвігсбургу біля Штуттгарту (Арсеналь Казерне). Треба, підкреслити, що новозеландська комісія прибуде до Європи в лютому її відпошення до емігрантів має бути надзвичайно гуманне.

США шукають фахівців

У зв'язку з актуальним запотребуванням на фахових робітників до американської промисловости, Американський Комітет Оселення Фахівців (National Committee for the Resettlement of Professionals) процонує контракти праці на дуже добрих умовах таким родам кваліфікованих фахівців:

1. лікарські техніки до лабораторій,
2. лаборанти-рентгенологи,
3. мед-сестри,
4. механіки з галузі продукції приладдя,
5. робітники і майстри доменних печей,
6. механіки з ділянки обробки металів,
7. обслуга машин механічних майстерень,
8. хеміки харчової промисловости і спеціалісти фабрикації цукерок,
9. електрохеміки з гальванізаційною практикою,
10. хеміки (органічної хемії) з практикою у виробництві паперу,
11. два трикотажники, ознайомлені з обслугою машин типу Річчел,
12. досвідчений хемік з фабрикації бакалітів і штучних мас,
13. кваліфіковані фахівці до ремонту трикотних виробів.

Кваліфіковані кандидати повинні негайно складати зголошення за посередництвом найближчого еміграційного бюро ІРО, яке перешле ці зголошення шефові еміграційного відділу Головної Квартири ІРО в Мюнхені.

* Звертаємо увагу тим приватникам з еміграційним статусом, які побоюються за здоров'я своїх легенів, що вони і далі мають право користати з протитуберкульозних санаторій ІРО, безкоштовних перевірок і просвітлень.

За активізацію праці Державного Центру!

Конференція членів Центрального Комітету, Ради і членів СЗСУ на своєму останньому засіданні в Ляйпгаймі (Німеччина) схвалила м. і. такі резолюції.

По доповіді: „Наступ реакції і завдання самозахисту демократії“.

1. Констатувати, що тоталітаристичні, клерикально і соціально-реакційні сили невпинно намагаються опанувати світом, а сили демократії примушені перейти в стан самозахисту й оборони.

2. Визнати, що український визвольний рух перебуває нині в стані дуже загроженому від світових сил реакції.

3. Для побороення цієї небезпеки українська демократія повинна вжити такі способи самозахисту і консолідації своїх сил: а) дію словом, особливо друкованим, для викриття прихованої акції чорних сил реакції; б) вжити всіх заходів для єднання українських демократичних сил та ясно відмежуватись від реакційних намагань; в) поглибити співпрацю з пригнобленими народами і сприяти цим народам в їх визвольній боротьбі; г) встановити тісні зв'язки з вільними народами, сусідами України; д) встановити зв'язки з демократичними організаціями різних країн світу та з світовими організаціями.

4. Поточним завданням СЗСУ по цій лінії є: а) взяти на себе ініціативу скликання конференції українських демократичних партій в Європі; б) взяти на себе ініціативу в справі організації видання українського демократичного місячника в Європі.

По доповіді: „СЗСУ і Українська Селянська Партія“.

1. Констатувати, що Союз Земель, як і його органічні попередники: Українська Мужича Партія (що діяла з 1920 по 1941 р. на Україні) і Організована Українська Громадськість (що діяла з 1941 по 1946 р. на Україні і на еміграції) були по своїм завданням, по духу і по характеру своєї діяльності селянськими політичними організаціями.

2. Констатувати, що назва: «Союз Земель Соборної України» містить в собі принципи: а) «Союз» — принцип побудови суспільного і національно-державного життя народу знизу вгору, добровільно, в противагу накиненому волі і владі згори вниз однією особою чи групою осіб; б) «Земель» — стверджує вагу землі, як основи, фундаменту, буття нації; в) «Соборність» — підкреслює завдання об'єднання всіх національних земель і народу, як одного етнічного і національно-державного цілого.

3. В зв'язку з тим, що загальні завдання, поставлені в свій час нашою Організацією на еміграції: а) консолідація навколо Державного Центру УНРеспубліки (див. декларацію Організованої Української Громадськості від 23.12.1944 р.) зі створенням УНРади з відповідальним перед нею Урядом і з участю в ній значної більшості національних партій і угруповань, здійснено; б) в зв'язку з тим, що проблема самоорганізації еміграції за принципом державних методів дій майже закінчилася своїм оформленням; в) що основні завдання еміграції: 1. Знищення окупації України московськими більшовиками; 2. звільнення народу від поневолення та визиску і відновлення Української Народної Республіки, — вимагають в сучасний момент виповнення створених на еміграції форм відповідним досконалим змістом; г) що УНРада, Блок Українських Демократичних Партій і інші національні угруповання зможуть виконати поставлені перед ними завдання, коли вони організують знизу догори всю еміграцію України без різниці віри, національності і політичних переконань; д) що слідує етапом мусить бути організація нації в цілому, що ця велика робота може бути роз-

почата і успішно завершена, коли буде організована основна частина нації — селянство, що теперішній розвиток подій і сучасний стан світового розвитку вимагають радикального перегляду політичного ставлення до селянства, а саме — потрібно відмовитись від погляду, що селянство є «дослідне поле» для доктринерських політичних груп, що потрібно уже розглядати селянство як основну соціально-економічну групу нації і самостійний політичний фактор в складі нації, в межах держави, що тільки тоді нація зможе виступати як органічне ціле і, будучи організована, на здорових демократичних засадах, зуміє себе успішно захищати назовні, а внутрі рості і творчо розбудовуватись.

4. Виходячи з наведених вище засад, Конференція пропонує: а) Селянській Секції Союзу негайно розпочати підготовчу роботу до скликання 2-го Селянського З'їзду по цей бік залізної заслони і закликати поневолене селянство всіх українських земель до моральної участі в З'їзді; б) визначити орієнтовно термін скликання 2-го Селянського З'їзду березень-травень 1951 р. (місце з'їзду доручається установити Селянській Секції в погодженні з ЦК СЗСУ); в) доручити Селянській Секції Союзу посилити роботу по організації Селянських Осередків в усіх місцях розселення і перебування селян України; г) доручити Селянській Секції Союзу розробити програм захисту інтересів селян в місцях їх розселення і перебування, взявши за основу програм, схвалений Установчою Народною сесією при заснуванні Селянської Спільноти на еміграції 25.6.1945 р., Герсфельд, Німеччина.

5. З метою підкреслити, що основним завданням для СЗСУ на ближче майбутнє є організація селянства і з метою задовольнити вимоги 1-го Селянського З'їзду, що відбувся в Н. Ульмі (Німеччина) 25.3.1950 р., — Конференція ухвалює: рекомендувати 3-му З'їзду СЗСУ прийняти на майбутнє назву — «Союз Земель Соборної України — Українська Селянська Партія».

6. Доручити ЦК СЗСУ одночасно зі скликанням 2-го Селянського З'їзду скликати 3-ій З'їзд СЗСУ і закликати селянство до самоорганізації та активності, негайно розпочавши підготовку до 3-го З'їзду.

По доповіді: „УДБлок і програма діяльності СЗСУ в ньому“.

Схвалити лінію Проводу СЗСУ в УДБлоці і, зокрема в справі урядової кризи.

Конференція доручає ЦК СЗСУ внести до Блоку такі пропозиції:

1. Активізувати внутрішню політику по організації еміграції в місцях розселення; 2. організувати національно-громадські комітети, діючі на підставі єдиного, виробленого Державним Центром типового статуту про національне самоврядування відповідно до законодавства країн розселення українських громадян; 3. поставити питання про вироблення демократичними партіями для внесення в УНРаду проекту програми конкретної соціально-економічної політики, яка б відповідала соціально-економічним інтересам всієї нації і кожної класу і групи зокрема; 4. вимагати активної фінансової політики УНРади з тим, щоб фінансово-матеріальні засоби були поставлені на службу національно-державним інтересам в цілому; 5. звернути увагу на потребу реорганізації і централізації пропагандистських засобів і самої пропаганди ідей українства; 6. звернути увагу на потребу ясної і активної

(Закінчення на 4-ій сторінці)

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

ДП залишили Ансбах

600 осіб ДП, що проживали досі в Гіндебург Казерне міста Ансбах переведено днями до Мемінгену та «славного» мішаного табору Валька біля Нюрнбергу, де вже й так перебуває 5.000 чужинців 30-ти різних національностей.

Німецька преса зазначає, що адміністрація, яка сподівалася спротиву ДП і підготувала контингент німецької та американської поліції, не зауважила ніяких інцидентів, хоч зокрема мадяри відмовлялися спочатку їхати до Вальки.

Американські католики піклуються старими ДП

Джемс Норріс, директор відділу допомоги жертвам війни НЦВЦ на Європу, повідомив ІРО, що різні католицькі товариства в США ведуть по цілій країні акцію підготовки притулків для старших віком ДП. Знайдено вже притулок для 220 осіб в Сан-Франціско, Денвері і Бостоні.

ЗБІРНИК ВОЛИНИ

Редакційна Колегія збірника «Волинь в боротьбі за волю України» повідомляє заінтересованих осіб, що збірку матеріалів продовжено остаточно до 1 квітня 1951 р.

Ініціативний Гурток Волянців у Вінніпегу одержав до тепер 55 рукописів, певну кількість друкованих статей і світлин. Надісланих матеріалів є замало, щоб можна було скласти збірника. Багато подій з волинських сіл і міст не подано. Брак матеріалів з Східної Волині.

Просимо всіх працівників пера, управ бібліотек і архівів, які мають у себе відповідні матеріали, повідомити нас, або надіслати їх на нижче подану адресу. По використанню повернемо. Особливо звертаємось з проханням до волянців старшої і молодшої еміграції: допоможіть нам матеріалами, своїм знанням та грошовими засобами.

Заінтересованим на бажання висилаємо відповідні інформації. Наша адреса:
"Wolyn" St. Andrew's College,
259 Church Ave., Winnipeg, Manitoba, Canada.
Редакційна Колегія: Улас Самчук, Др. Ю. Мулик-Луцки,
С. Вишнівський, М. Бойко.

За активізацію роботи Державного Центру (Закінчення з 3-ї сторінки)

військової політики та відповідної уваги з боку суспільства; 7. відмітити по Ресорту Пропаганди, що демократична преса ще не зібрала навколо себе всіх демократичних сил, не уділяє належної уваги на всебічне висвітлення багатьох галузів громадсько-політичного життя на еміграції, не досить відбиває внутрішні процеси в суспільстві і на Батьківщині. Розв'язку фінансової кризи преси треба шукати в наближенні преси до читача; 8. звернути увагу партій УДБ'юку на незаміщення в новому складі Уряду Ресорту Освіти. Надаючи великого значення вихованню й освіті широких еміграційних мас й забезпеченню можливості наукової діяльності вчених, вимагати заміщення Освітнього Ресорту особою авторитетною в наукових і педагогічних колах і серед широкого еміграційного суспільства. Програма діяльності Ресорту Освіти повинен охоплювати всю українську людність до цей бік залізної заслони, погодити українознавство з вимогами тубільних шкіл і відповідати вимогам визвольної боротьби.

ЛОВИ НКВД НА ВУЛИЦЯХ У БУЕНОС АЙРЕСІ

Аргентинська газета «Критика» широко пише про червоний терор у Буенос Айресі, жертвою якого впала колишня секретарка шефа советського посольства. Їй на ім'я Зоря Марія Чатова, вдова по військовому лікарю, який загинув у большевицько-німецькій війні.

В Аргентині жила Чатова спокійно, аж одного дня викликав її шеф посольства ССРСР і велів їй вертатись до ССРСР. Чатова відмовилась. Тоді її схопили на вулиці й затагнули в авто. На крик нападеної з'явилась аргентинська поліція, яка звільнила жертву большевицького терору і дала їй охорону.

ІРО ліквідує далі такі табори:

Діллінген — протягом січня, Ной-Ульм (Людендорф і Райнгардт) — до 15 березня, Амберг (Леопольд Казерне) — в січні перейде під німецьку адміністрацію, Вільдфлекен — ліквідується до 1 березня. Б'юки «А» та «Б» забере армія ще раніше, Мюнхен (Варнер Казерне б'юк «Б») до кінця лютого.

† Юрій Коллард

3 січня 1951 року в лікарні Весткракенгауз в Аугсбургу, після тяжкої недуги, відійшов від нас дипл. інж. Юрій Жерардович Коллард — відомий громадсько-політичний діяч і колишній міністер шляхів Української Народної Республіки.

Все своє життя Юрій Коллард віддав святій справі національного відродження. Він належав до тих революціонерів, що перші, не звертаючи уваги на погрози царської охоранки, творили в тяжких умовах Революційну Українську Партію, очолену другом Юрія Колларда — Михайлом Міхновським. Історію РУП об'єктивно і всебічно висвітлював покійний на сторінках «Українського Слова» (Париж). Належить висловити жаль, що смерть не дала Колларду закінчити розпочату велику працю про Симона Петлюру.

Похорони Юрія Колларда відбулися при участі архієпископа Ігора, 5.1.1951 р. на цвинтарі Норд-Фрідгоф (Аугсбург-Обергаузен). Вінки від громадських і політичних організацій, а також від друзів покійного, та велика присутність громадянства свідчать, як високо українська еміграція оцінила великі заслуги інж. Юрія Колларда.

Над могилою колишнього міністра УНР промовляв: п. Григор — від Виконного Органу УНРади, п. Осип Бойдуник — ОУН, п. Лев Орлягора — українська громадськість, п. Ів. Дяченко — СУВ, п. Лінгард — ЦПУЕ. Багато було присутніх і німців, що прийшли вшанувати пам'ять українського інженера Колларда відомого аугсбургцям по його будівельній фірмі.

Аугсбурзькі німецькі часописи помістили згадку про покійного. «Швебіше Ляндесцайтунг» 10 січня 1951 року написала:

«3-го січня помер дипл. інж. Юрій Коллард у віці 75 років. Він проживав в Аугсбургу від 1945 року. 5-го січня поховали його при великій участі українців, що живуть на вигнанні. Покійний належав до невтомних борців за політичну незалежність української держави. На вільній Батьківщині він займав пост міністра шляхів.»

МОДІЛЯ

Український незалежний часопис

NEDILA

Ukrainian Newspaper
Nr. 8(206) Febr. 1951

Publisher and Editor:
Gennady Kotorowycz,
Augsburg, Georg Brach-
str. 4. Printer: Main-
Echo, Aschaffenburg.
Published monthly. Cir-
culation 8.000. Sponsor:
International Refugee
Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

НЕДІЛА

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ

8

Лютий 1951

КІНЕЦЬ МАСОВОЇ ЕМІГРАЦІЇ ДО АВСТРАЛІЇ

Кореспондент „Неділа“ при Головній Квартирі ІРО в Мюнхені повідомляє:

Бритійський Відділ Головної Квартирі ІРО в Мюнхені оголосив закінчення масової еміграції до Австралії. Постанова обов'язує негайно. На запитання нашого кореспондента керівник того відділу заявив, що еміграційна квота до Австралії для ДП вичерпана. Надалі до Австралії виїдуть лише ті, що перебувають в стадії документації, а також поодинокі особи, які мають заповнення від іменних спонзорів в Австралії. Всі особи, що зареєструвалися до Австралії, але поки що не переходять ще комісій в еміграційних таборах ІРО, можуть уважати своє зголошення до Австралії недійсним. Виїхати зможуть також особи, які мають в руках окремі дозволи в'їзду (landing permit). Для цих осіб, як і для таких, які проходять документацію всі еміграційні формальності будуть ще полагоджуватися нормально.

Ще 211.632 ДП в Німеччині

Як повідомляє Відділ Інформації Головної Квартирі ІРО в Мюнхені, в місяці грудні 1950 р. виїхало з Німеччини 10.225 ДП. Найбільша кількість, 8.333 скитальців виїхали до США, 829 до Австралії, 772 до Канади. Менші групи переселилися в Бразилію, Ізраїль і до інших країн.

На території Німецької Союзної Республіки перебувають ще 211.632 скитальці. 50.439 живуть в таборах ІРО. 60.448 знаходяться в німецьких скитальських таборах. Найбільша кількість, а саме 100.745 скитальців живуть приватно і з боку ІРО мають тільки опіку в справах переселення.

невідомо. Шеф Британського Відділу заявив, що до Австралії зможе також виїхати певна кількість задокументованих кандидатів, яких відкинула еміграційна комісія.

Відповідальні чинники пояснюють замкнення масової еміграції до Австралії не лише вичерпанням австралійської квоти, але

Збільшення темпів еміграції

Женевська Квартира ІРО звертає увагу, що від початку листопада минулого року темпо еміграції ДП почало зростати, після того як влітку минулого року воно досягнуло найнижчий стан. В листопаді 1950 р. 16 869 ДП виїхали з таборів ІРО для переселення в інші країни. Це була найбільша місячна квота, при чому рекорд побили емігранти до США, куди в листопаді виїхало 8.139 ДП. За 41 місяць діяльності ІРО переселено загалом 865.230 людей, а репатрійовано 71.494.

ПЕРЕСТОРОГА перед контрабандою

Американські митні урядовці знайшли 12 грудня 1950 року в одного ДП, що прибув до Нью-Йорку транспортним кораблем „Мек Кре“ 21 годинник. Наступного дня в іншого емігранта на борту корабля „Стюарт“ викрито 100 годинників. Обидві особи мали також незголошені суми доларів. Ці два випадки змушують Головну Квартирі ІРО ще раз перестерегти всіх емігрантів відносно таких вчинків. ІРО звертає увагу, що всі переселенці, яких митна влада зловить при намаганні контрабанди, мусять рахуватись з можливістю їх депортації в Німеччину. Контрабандний товар підлягає конфіскації, а винуватців можуть покарати більшою грошевою карою.

Діти скитальців до німецьких шкіл

Керівник відділу флюхтлінгів і ДП в американському краєвому комісаріаті для Баварії Вілям Р. Госсер написав у своєму річному рапорті, що вклучення флюхтлінгів і бездержавних чужинців у баварське господарське життя зробило в минулому році дуже великі пос-

також малою кількістю зголошень на виїзд, а далі і тією обставиною, що багато людей записувалося фіктивно до Австралії, бувало, свідомо не комплектували потрібних документів, щоб уникнути виклику на комісію. Таким чином повстала парадоксальна ситуація, де не зважаючи на велику кількість записаних, австралійська комісія сиділа майже бездіяльно з причини браку кандидатів в еміграційних таборах. Дуже часто люди на комісії заявляли консулові, що вони роздумалися їхати до Австралії. Вже в листопаді минулого року ІРО перестерігало ДП перед таким станом.

Як повідомляють наші кореспонденти з Австралії, новий австралійський уряд змінив свій погляд на всіх емігрантів не англосакського походження, зокрема слов'янського. Австралійська влада прагнула б негайної асиміляції, а тим часом слов'яни не вказують здібностей ані нахилу асимілюватися. Ці повідомлення ясно вказують на дійсну причину швидкої ліквідації закону про еміграцію до Австралії. За цією тезою промовляє також заява австралійської влади, що вона прагне в недалекому майбутньому прийняти 25 000 фольксдойців і радо прийматиме німців. У зв'язку з закінченням масової еміграції до Австралії Бритійський Відділ Головної Квартури ІРО звертає увагу записаним до цієї країни, що для них існує змога зголосуватися на виїзд в Канаду, яка тепер радо приймає так кваліфікованих, як і некваліфікованих робітників. Канаді особливо треба самостійних ремісників, які можуть зголошуватися разом з родинами. Канадійська секція розглядатиме їх зголошення індивідуально і перешле їх в канадійське міністерство імміграції. Виходить, що хто з колишніх кандидатів до Австралії не хоче перейти в німецьку господарку, мусить погодитися на Канаду. Пригадуємо, що нові поселенці в Канаді мають тепер право спроваджувати не лише родичів, а також і знайомих, яких вони зможуть забезпечити помешканням і працею. Радимо: пишть до приятелів і знайомих в Канаду, щоб прислали потрібні гарантії на виїзд.

тупи. Ведуться переговори щодо одну із фахових шкіл ІРО зробити спільною для ДП і німецьких скитальців. Баварське міністерство освіти вже поробило заходи, щоб діти ДП поступово почали вчитися в німецьких школах.

ХТО ПРАЦЮЄ В ІРО?

Особи ДП мають першенство у прийманні на роботу в ІРО. Так заявляла знов Головна Квартура ІРО на запит національних зв'язкових. ІРО видало окреме розпорядження число 147, в якому подається отаке чергування при прийманні кандидатів на посаду, якої вони просять: 1) скитальці, які живуть в даному таборі; 2) приватники з правами ДП; 3) скитальці без прав ДП; 4) німці. Крім того існує ще пізніше розпорядження з циркуляру ч. 9 в якому говориться про те, що при розгляді прохань на роботу треба дати першенство особам, що не з власної вини не можуть емігрувати. Керівник окружного бюро праці ІРО відповідає за виконання тих розпоряджень. Коли хтось має поважні причини, може внести поважне умотивоване подання з точними даними і з покликанням на відповідальні особи, до адміністрації ерії або навіть до Головної Квартури ІРО.

Швайцарія приймає хворих

Генеральний директор ІРО містер Донелд Кінгслі повідомив, що Швайцарія, як одна з 18-ти членських держав ІРО, погодилася прийняти 200 або й більше нездібних до праці скитальців, які перебувають тепер в шпиталях і таборах ІРО. Швайцарська союзна рада провела цей плян законною дорогою через обидві палати парламенту. Таким чином, щонайменше 50 туберкульознохворих ДП, а також хронічно хворих, старих віком і калік ДП знайдуть постійне утримання, дах над головою і опіку в Швайцарії.

Швайцарський уряд буде сам вибирати кандидатів до своїх санаторій без огляду на расу, віровизнання, національність і географічну широту країни їх походження. Для здійснення цього пляну уряд підготовив на видатки першого року 620.500 швайцарських франків, цебто 145.000 доларів.

Директор Кінгслі назвав швайцарський плян великодушним актом, гідним гуманних традицій швайцарського народу та його уряду. Цей чин, безсумнівно, спричиниться до розв'язки трагічної людської проблеми. При цій нагоді генеральний директор ІРО підкреслив, що постійне приміщення хворих на туберкульозу ДП є для ІРО найважчою проблемою, бо коли Швеція та Ізраель вешодавно прийняли значну кількість хворих, іншим урядам видалася ця справа важкою до здійснення. В наших шпиталях, сказав Кінгслі, маємо ще більше 4.000 туберкульозних ДП, а лше небагато часу для того, щоб їм забезпечити приміщення й опіку.

ІРО допомагатиме Туреччині

Недавно, на запрошення анкарського уряду, до Туреччини виїхала комісія ІРО, яка допомагатиме туркам при технічній розв'язці скитальської проблеми, що заіснувала в Туреччині в наслідок акції болгарського комуністичного уряду, який, покликаючись на стару конвенцію з 1925 р., виселив 250.000 осіб турецької національності за кордони Болгарії. Цей несподіваний прилив скитальців застав турецький уряд цілком неприготованим. Болгари вислали свою турецьку національну меншину до Туреччини без ніякого багажу, залишивши на виселених лише одяг, бо все майно комуністичний уряд skonфіскував. Місія ІРО матиме чисто дорадчий характер, а її члени мають досвід в скитальських проблемах.

**Українець
українцеві—брат!**

Еміграція в Парагвай

Парагвай відкрив останньо свій консулят у Франкфурті. Через те постала змога еміграції до цієї країни з території Німеччини й Австрії. Іміграційні візи видаватимуть на основі контракту або афідавіту від родичів чи приятелів, що перебувають в Парагваї. Без контракту можуть їхати особи, які матимуть капітал у висоті 500 ам. доларів, або інші цінності, що їх можна буде скласти як застав. Між іншим обов'язує умовина, що візи видаватимуть тільки власникам дійсного паспорту держави, якої громадянином являється кандидат на виїзд. Всі інші документи, в тому числі і майбутній німецький паспорт для бездержавних чужинців, не матимуть значення. Вияток може робити тільки уряд Парагваю в Асунсіон.

ІРЛЯНДІЯ ВІЗЬМЕ ДП

Ірландський уряд виніс постанову про підсилення допомоги міжнародній організації скитальців. Згідно з цією постановою, Ірландія прийме тепер певну кількість ДП, зокрема старих, сліпих, інвалідів і хронічно хворих. Всі ці люди матимуть в Ірландії повне утримання в благодійних інституціях, яким зрештою допомагатиме матеріально окрема агентура ОН.

Ірландський уряд не може тільки прийняти хворих на туберкульозу, бо всі ірландські лікарні для таких хворих переповнені.

ПРОГРАМА МІНІСТРА ОБЕРЛЕНДЕРА

Новий баварський державний секретар для справ скитальців, професор Теодор Оберлендер, оголосив на пресконференції свій план, який передбачає найпізніше до 1954 року ліквідацію 246 існуючих ще на території Баварії скитальських таборів. Звичайно, реалізація плану, сказав міністер, залежить від того, чи Німеччині накинуть військово-політичні зобов'язання, чи пануватимуть тут далі мирові відносини. 76.000 німецьких виселенців переходитимуть поступово у нові будинки, які збудує держава шляхом координації будівельної, робочої та кредитової програми. Щороку ліквідації підлягатимуть 80 таборів. Оберлендер хоче також відтяжити існуючі табори ІРО. 90.000 німецьких скитальців Оберлендер хотів би ще в цьому році переселити з Баварії на захід Німеччини. Так Оберлендер, як і американський баварський комісаріат сподіваються, що асиміляція німецьких скитальців і бездержавних чужинців з місцевим баварським населенням робитиме щораз кращі поступки.

Як відомо, міністер Теодор Оберлендер прийшов на місце баварського міністра для скитальських справ безпартійного, д-ра Вольфганга Єніке, після того як останні вибори до баварського парламенту дали Партії Німецьких Скитальців значну кількість мандатів. В минулу війну Оберлендер займав становище в Головному Командуванні Вермахту. Вся скитальська преса щиро прощала д-ра Єніке, який своїм тактом і справедливістю здобував собі симпатії німців, бездержавних чужинців і впливових чинників закордоном. Не зважаючи на свій вік — Єніке доходить до 70 — був дуже активний і має за собою 48 років громадської діяльності, як самоуправний діяч, голова краевого уряду, посол до Райстагу, окремих виславки Німеччини до Індії і Бірми та представник Ліги Націй при китайському уряді. Комітет чужинців прощав д-ра Єніке окремим товариським вечором в Мюнхені, а американська газета „Ді Нос Цайтунг“ помістила про нього дуже теплу статтю.

РОЗМОВА ОБЕРЛЕНДЕР-РАДИК

Інформативний листок ч. 2 Злученого Українського Американо-Допом. Комітету повідомляє, що 3 січня ц. р. директор М. Радик відвідав баварського державного секретаря для біженців проф. Т. Оберлендера й обговорив з ним низку справ, зв'язаних з опікою над українськими біженцями. Представивши загальнопроблеми українців у Німеччині та їх потреби, п. Радик порушив кілька конкретних справ, відносно яких досягнуто відразу позитивні результати. Між іншим представник ЗУАДК-у має бути покликаний до т. зв. »Байрату« (допоміжна рада) при баварському міністерстві для втікачів. Устійнено, що ЗУАДК, як акредитована перед відповідною владою волонтерна агенція, маючи необхідне знання проблем українських скитальців, бере на себе роль посередника між американським Високим Комісаром для Німеччини і баварським міністерством для втікачів. Далі звернуто увагу на кінцевість приспішити схвалення німецького закону про правне становище ДП. Проф. Оберлендер обіцяв поробити необхідні для цього інтервенції в Бові.

Піднесено теж низку таких справ, як шкільництво, приймання чужинців на працю та підвищення ставки на денне прохарчування в таборах для чужинецьких втікачів з огляду на загальне підвищення цін.

* Особи ДП, що хотіли б скористатися з позик ІРО для заснування кооператив або приватних підприємств мають звертатися до окремої установи на таку адресу: Mr. Mahrer, München, Warner Kaserne, Bl. A-214.

В проханніях треба подавати число своїх особистих документів, адресу мешкання і підприємства, якщо воно вже існує, число і дату ліцензії, список інвентаря та інші точні дані для отримання кредиту. Опрацювання перших прохань вже закінчують і незабаром будуть виплачені перші позики.

Як повідомляє польська преса, 16 січня 1951 р. американський конгресмен польського походження зі штату Мічиган Тадеуш Махрович зголосив в палаті репрезентантів проєкт продовження закону про еміграцію скитальців на цілий рік, цебто до 1 липня 1952 р. Законопроект Махровича переслано у правничу комісію, якої членом є автор законопроєкту. Законопроект має назву »Біл Г. Р. 105«. Ініціатива законопроєкту вийшла з конгресу Американської Польовії, готова якої Кароль Розмарек має значні впливи в американських чинників. Поляки побоюються, що до дня 1 липня 1951 р., цебто до дня, коли вигасає закон про еміграцію до США, при сучасному її темпі повне число емігрантів не встигне переїхати за океан. Не зважаючи на те, що 200-тисячний скиталець прибув до США в грудні минулого року, (закон допустив 341.000) вже сьо-

ДП переходять під німецький закон

Як повідомила німецька газета »Швєбіше Ліндесцайтунг« (2. 2. ц. р. з Франкфурту), особи ДП які досі підлягали німецькому судівництву тільки у менших справах, мають в майбутньому, на просторі американської зони в карних справах ставати перед німецькими судами. Німецькі суди не матимуть однак права розглядати такі справи ДП або інших осіб, які стосуються проступків проти приналежних до альянтських збройних сил та їх майна. В наступному числі »Неділі« помістимо на цю тему ширше роз'яснення на основі інформації Високої Комісії та Головної Квартари ІРО.

годні можна сказати, що за пів року ІРО не встигне задокументувати і вислати дальших 140.000 людей. Тим більше, що документація, яку мали приспішити, щораз більше комплікується. Війна в Кореї забрала від ІРО 17 кораблів армії, які були нею позичені для ІРО. Адміністративний апарат ІРО в зв'язку із зменшенням бюджету підлягає редукціям. Отже, виринула негайна потреба продовжити речення обов'язуючого закону.

Українські чинники в Америці повинні теж зробити все можливе, щоб законопроект Махровича був схвалений.

* Приналежні до колишнього т. зв. »балтійського легіону СС«, яких ДП Комісія погодилася вже була випустити до США, знов втратили право на в'їзд на основі американського »акту безпеки«, який заборонив в'їзд в країну Вашингтона гітлеріацям, фашистам і комуністам.

Напередодні Четвертого З'їзду Спілки Українських Журналістів

З Міттенвальду
до Вальки

Головна Управа Спілки Українських Журналістів на Еміграції скликає в суботу 17 лютого в Мюнхені Четвертий З'їзд Спілки Українських Журналістів на Еміграції. Останній, III-й З'їзд відбувся в грудні 1948 р. в Шляйсгаймі і його учасники не сподівалися, що в 1951 році матимуть ще раз змогу з'їхатись на свій черговий з'їзд в Німеччині. Не вважаючи на те, що разом з масою української еміграції більшість членів СУЖ-у роз'їхалися по інших країнах і там зорганізували вже філії СУЖ-у або подібні до нього професійні товариства, головний актив українських журналістів лишився досі в Німеччині. Тут перебуває також вибрана III-м З'їздом Головна Управа СУЖ-у з головою п. Миколою Ливицьким і генеральним секретарем д-ром Зеноном Городинським (Мюнхен). Атмосфера переселення не дозволяла Управі СУЖ-у розвивати активної діяльності, як було за минулих років, проте члени СУЖ-у з посвятою зуміли втримати свої старі пресові органи, а навіть створили кілька нових.

Треба сподіватися, що IV-ий З'їзд СУЖ-у буде помітною подією в сучасному українському житті в Німеччині і що в ньому візьмуть участь не тільки співробітники і редактори традиційних суївських газет, але також — як сподіваємося — запрошені Головною Управою члени редакційних колегій католицько-нейтрального «Християнського Голосу» і «Сучасної України» видаваної ЗП УГВР. З'їзд відбуватиметься в центрі українського життя в Західній Німеччині — Мюнхені і стягне, мабуть, всю нашу пресово-публіцистичну еліту на чолі з почесним Головою СУЖ-у д-ром Степаном Бараном та визначнішими діячами української еміграції. Технічні інформації в справі точного місця з'їзду і залізничні квитки до Мюнхену треба замовляти в члена Головної Управи СУЖ-у ред. Павла Котовича в Новому Ульмі, Людвігштрассе 10, Видавництво «Українські Вісті».

Еміграція до Бразилії

Бразилія видає еміграційні візи всім фахівцям нижче 60 років. Священників всіх віровизнань приймає вона дуже охоче. Особи, що хотіли б виїхати в Бразилію, повинні звертатись до бразилійського консула в Франкфурті за візою, після чого відділ індивідуальної еміграції IPO полагоди́ть решту формальностей. Місія IPO в Бразилії подбає за відповідний контракт на роботу. Звертається увагу зацікавленим, що бразилійський консулят визнає виключно німецькі фахові свідоцтва, а не видає в IPO. Такі свідоцтва можна дістати в керманіча відділу допомоги емігрантам (Resettlement Needs Officer) в кожному еміграційному осередку IPO. Документація триває коротко, пересічно 60 днів від часу зголошення до виїзду.

Наслідком ліквідації таборів у Міттенвальді в половині січня до Вальки прибула дальша партія українців, що становлять тепер третю (після чехів і словаків) по численості національну групу (приблизно 800-900 осіб). Мешканеві відносини там тепер тяжкі, однак спішно пригтовляються нові приміщення.

До Вальки приїздить також український соціально-робітничий агент Рад Церков п. Ткаченко, який має своїм завданням опіку над усіма протестантами і православними.

Два українці-пожежники можуть негайно отримати працю на добрих умовах. Бажаючих просимо негайно зголоситись на адресу «Неділі».

Матримоніальне

Учителька, з браку знайомства, шукає цією дорогою товариша життя. Панове в віці 45-55 років, найрадше з універс. освітою (теж з-за кордонів Німеччини) звольте писати з поданням віку і освіти на адр.: Irene Müller, Mannheim K4-12/III.

КОЖНОМУ СЛОВУ

Безпартійний голова в монопартійній установі

До Редакції часопису «Неділя» Аугсбурґ. Дня 22 січня 1951 р. Ч. 94-51-Пр.
Вельмишановний Пане Редакторе!

У числі 5 (207) Вашого Часопису за грудень 1950 р. вміщено статтю невідомого автора «Самоліквідація ЦПУЕ». Вважаю за недоцільне вступати в дискусію з автором цієї статті з приводу правдивості його освітлення перебігу З'їзду, бо це лише заагановало б взаємини на громадському відтинковій нашого життя, що є кінце небажаним, прошу лише о спростовання у Вашому часописі одного твердження.

У вищезгаданій статті зазначено, що я є гетьманець. Цим повідомляю, що я за все своє життя не належав і не належу тепер до жодного партійного угруповання, отже твердження автора статті є неправдиве.

Гадаю, що Ви не відмовите у вміщенні цього спростовання в найближчому числі Вашого часопису.

З поклоном до Вас
Голова Головної Управи ЦПУЕ:

(Проф. Д-р мед. Василь Плющ)

ВІД РЕДАКЦІЇ: Вірні традиції нашої рубрики «Кожному слову», містимо оцю першу прилюдну пресову заяву п. проф. д-ра мед. і голови Головної Управи ЦПУЕ В. Плюща. Стаття «Самоліквідація ЦПУЕ» не була твором невідомого автора, бо за неї відповідаємо ми самі, отже вона відбивала наш погляд. А наш погляд на т. зв. ЦПУЕ і далі не змінився: ніяке зноу ЦПУЕ, а просто Ц(ентральна) П(ристань) У(рядовців), що не хочуть зректись своїх посад, і нічого не діючи, живуть за народний гріш, вдаючи з себе спасителів еміграції. Не може цій вчорашній інституції навіть те, що її головою став доктор медицини, який, як розповідають, вірить у свої консолідаційні діагнози. Очевидно не знає п. доктор ще правдивих плянів і тих, хто дає йому директиви. Краще було б, на нашу думку, коли б п. доктор був залишився при медицині, а то Мудрий був і нема, Вовчук був і нема, Студинський був і нема і одного дня їх шляхом піде безпартійний голова монопартійної установи, бо диктатура одної партії не виходить на здоров'я навіть найкращим людям з найгарнішими плянами.

NEDILA

Ukrainian Newspaper

Nr. 11(209) April 1951

Publisher and Editor:
Gennady Kotorowycz,
Augsburg, Georg Brach-
str. 4. Pr: „Nedila”, Aug-
sburg, Maximilianspl. 15
Published monthly. Cir-
culation 8.000. Sponsor:
International Refugee
Organization.

NEDILA—The Ukrainian Independent Monthly
Special Information Bulletin for Emigrants

NEDILA—Ukrainische unabhängige Zeitung
Sonderausgabe mit Nachrichten für Emigranten

МОДИЛА

Український незалежний часопис у Німеччині

АКТУАЛЬНІ ВІСТКИ ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ

11

Квітень 1951

Німецький закон

щодо правового становища бездержавних чужинців

2. лютого 1951 р. нижча палата німецького союзного парламенту (Bundestag) прийняла в другому читанні законопроект «закону щодо правового становища бездержавних чужинців». Невдовзі після цього цей законопроект було прийнято в

що лишаються в Німеччині, остаточно схвалений і незабаром зачне діяти.

Закон діятиме, як каже його текст, в обсязі обов'язування Німецької Конституції (Geltungsbereich des Grundgesetzes), або в Західному Берліні. В порівнянні з першим текстом, який ми свого часу обговорювали, текст закону майже не зазнав змін. Лише в 11 статті, де давніше були названі всі роди судів, текст виглядає тепер так: «в процесах перед всіма

німецькими судами бездержавні чужинці мають рівні права з німецькими громадянами». В статті 14, яка стосується шкільництва сказано: «бездержавні чужинці мають доступ на подібних умовах з німецькими громадянами до загальних, середніх і вищих шкіл, вищих наукових закладів і до академії мистецтва. Вони згідно з краєвими законами користуються правом звільнень від оплати за школу і допускаються (Далі на 3-ій сторінці)

Подорож директора Радика до Женеви

9-10. березня ц. р. керівник ЗУАДК-у на Європу, дир. М. Радик, перебував у Женеві, де відбулися збори представників волонтерних організацій, що опікуються біженцями в Німеччині, Австрії, Італії, Франції, Бельгії, Голландії і в інших країнах. Збори були присвячені справі встановлення співпраці між Високим Комісаром ООН і цими організаціями в ділянці всебічної опіки над біженцями після закінчення діяльності ІРО. Збори устійнили засади цієї майбутньої співпраці.

Під час свого перебування в Женеві дир. М. Радик мав нагоду порухити перед відповідними чинниками різні спеціальні проблеми українських скитальців.

третьому читанні, а 2. березня ц. р. прийняла його і вища палата парламенту (Bundesrat). Отже закон, якого так довго чекали бездержавні чужинці,

ЗМІНА 22-го ПАРАГРАФУ

американського закону внутрішньої безпеки

Інформативний Листок ЗУАДК (ч. 4) повідомляє, що в американському сенаті та палаті репрезентантів пройшов внесок сен. Мек Керрена, що вносить поправки до його власного закону внутрішньої безпеки, по якому м. і багатьох українських скитальців, зокрема колишніх підсоветських громадян, були стримані від еміграції до США. Поправки сенатора Мек Керрена передбачають лагідніше трактування для всіх тих, які під примусом чи з мотивів життєвих konieczностей належали до якихось прокомуністичних, пронацистських чи профашистських організацій.

А саме, згідно з цими поправками, приписи закону внутрішньої безпеки з 1950 р. не будуть стосуватися до бувших членів тоталітарних організацій, якщо вони: 1) Змушені були до цього правними приписами; 2) Робили це для

одержання праці, харчів чи інших засобів на життя; 3) Мали тоді менше 16-ти років.

Щоб увійти в силу, закон має ще тільки бути підписаний Президентом. Після того має вийти інструкція (вяснення) американського генерального прокурора про те, як у конкретних випадках прийняті зміни мають стосуватися. Тоді буде видно, який ефект матимуть прийняті зміни на відкнуті та відложені еміграційні справи, які будуть переглянуті.

До цієї інформації ЗУАДК-у треба ще додати, що свого часу президент Трумен наложив був вето на закон Мек Керрена, який нарешті тепер сам зголосив поправку в поданій вище формі, але Конгрес став на боці Мек Керрена і схвалив його закон, не зважа-

ючи на вето Президента. Американський уряд видав був тоді наказ своїм консульрним урядовцям стосувати постанови закону Мек Керрена якнайсуворіше і через те почався застій в еміграції. Нашобільше, навіть громадянам інших європейських держав тяжко було дістати візу до Америки. Від цього потерпіло багато емігрантів, але уряд США виграв на престижу, бо переконав Конгрес, що помилювся ригористський Мек Керрен, а не Трумен. На щастя, тепер настала зміна. Також головний директор ДП-Комісії Джон Гібсон, ствердив, що «закон про безпеку» гальмує еміграцію. 28. березня Трумен підписав новий закон.

На маргінесі цієї справи варто зауважити, що дуже добре редагований польський еміграційний бюлетень «Наша еміграція», обговорюючи зміну закону, м. і. пише: «Заборона виїзду колишнім гітлерівцям і фашистам гальмувала зокрема еміграцію балтійців і українців, а до певної міри і мадярів». Тут «Наша еміграція» забула, на жаль, про себе. Відомо є, що багатьох поляків, зокрема з земель прилучених під час війни до Німеччини і фольксдойців мусили служити в Вермахті. Багато добровільно втікли до Німеччини. Не кажучи про тих більших і менших поляків, які роками служили Бсрутові і Сталінові, а тепер одинцем і групами утікають до Берліну, Швеції і взагалі на Захід. Зауваження «Нашої еміграції» про колишніх гітлерівців і фашистів можуть отже стосуватися в такій самій мірі і поляків...

ЗУАДК б'є по пальцях діячів із ЦПУЕ

До уваги українських скитальців у Німеччині!

В Інформаційному Бюлететі ЦПУЕ ч. 2 за лютий 1951 р. в повідомленні про реєстрацію українців та видачі національних вказок є такий уступ:

«Ця вказка буде управнювати кожного українця на право опіки з боку української централі (?)... Дуже важливою буде ця вказка також у випадку нагальних подій, якби такі трапилися» (!). Далі в тому повідомленні говориться, що: «При видачі вказок треба стягнути:

1) Від працюючих 2₀/⁰ платні за січень, лютий, березень;

2) Від непрацюючих 10 пф. за блянк вказки та 25 пф. місячної вкладки за січень, лютий, березень 1951 р., а разом 85 пф.;

3) Від кооперативних підприємств та приватників 1₀/⁰ з обороту за січень лютий, березень 1951 р.»

Цим подаємо до відома, що все наведене з зазначеного повідомлення не має ніякого відношення до акції ЗУАДК-у в допомогивих справах. Допомогова акція ЗУАДК-у є фінансована американськими українцями. Як дотепер, так і в майбутньому, ЗУАДК буде допомагати кожному українському скитальцеві, який потребує матеріальної чи правно-соціальної допомоги, без жодних передумов чи застережень.

Одночасно подаємо до відома, що ЗУАДК при уділованні допомог уже роздає спеціальні вказки для всіх українців, що зареєструвалися в ЗУАДК

Кожен чужинець дістане, Фремденпас'

800 перших скитальців на працю в німецьких копальнях

17. березня в Мюнхені відбулося чергове засідання Дорадчого Комітету Бездержавних Чужинців при Баварському Уряді. З огляду на те, що державний секретар для справ скитальців в Баварії проф. Оберлендер виїхав був на нараду Союзного Уряду в Бонн, зборами керував радник д-р Нентвіг. Крім нього від німецької влади виступали: консул Вуссоф, делегат Союзного Уряду в Бонн радник Гюнтер та референти Маур і Вільгельм.

Найперше пан Вільгельм позаявив Байрат з пляном затруднення бездержавних чужинців. Невдовзі зачнуть вербувати 800 чужинців разом з родинами на роботу в провінції Нордрайн-Вестфален. Працюватимуть вони головно в гірництві, а менші групи знайдуть роботу на будівництві і в сільському господарстві. Всі вони будуть забезпечені добрими заробітками і нормаль-

ним власним помешканням, хоч частина спочатку муситиме жити в збірних бараках, бо ще не готові окремі будинки.

Також американські уряди посередництва праці потребуватимуть від квітня ц. р. багатьох робітників. Кандидати вже тепер повинні зголошуватися до американських урядів праці і заповняти відповідні анкети. Вони обов'язково повинні мати з собою «штоеркарте» та «інваліденферзіхерунгкарте», а також свідоцтво моральності від поліції. Дати змогу працювати бездержавним чужинцям — надзвичайно важка проблема. Треба було б виготовити списки фахівців. Німецькі скитальці напр. плянують створити робітничі групи. Повинні про це подумати і чужинці.

В дискусії над виступом п. Вільгельма представники національностей звернули увагу на мінімальну можливість роботи в німецьких таборах і на те, що місця бездержавних чужинців в таборівій адміністрації займаються німцями. На це д-р Нентвіг відповів, що з огляду на малу кількість персоналу в адміністрації німецьких таборів працювати там можуть лише висококваліфіковані особи і такі, що лишаються на постійно. Бездержавні чужинці, які працюють в таборівій адміністрації, ні в якому випадку не повинні трактувати це як свій фах і думати, що ця посада вічна.

Далі радник Гюнтер реферуввав справу документів. Згідно з німецьким законом, кожен мешканець Західної Німеччини мусить мати важний персональний документ. Ця справа покищо, коли йдеться про чужинців, ще остаточно не роз'яснена і не врегульована. Нормально приймаючи, кожен чужинець дістане «фремденпас» („Fremdenpass“), в якому державна приналежність буде записана як «унбекант» або «штатенлоз». Тут чужинецькі представники звернули увагу на те, щоб незалежно від державної приналежності в документах подавати також національність. Далі радник Гюнтер сказав, що хто емігрує за посередництвом

на одержання допомог. На вказці будуть вписуватися одержувані допомоги, як від ЗУАДК-у, так і від інших

На заклик ЗУАДК-у в справі переселення до Канади зголосилося понад 1.000 осіб, що не мають ДП-статусу, між ними кілька сот бувших вояків I-ої Української Дивізії. Списки аплікантів переслані до директорки ФДУК п. Храпливої. Вона передала їх до спеціального канадійського консула в Ганновері, який займається справами цієї нової акції переселення до Канади, крім того вислала спеціальний меморіал до КУК, який має зробити інтервенцію в Отаві, щоб канадійський уряд не робив перешкод у виїзді бувших вояків I-ї УД до цієї країни. ЗУАДК від себе буде і далі робити все можливе, щоб справа переселення до Канади осіб без ДП-статусу увінчалась успіхом.

організацій. Це потрібне для координації допомогової акції поміж ЗУАДК-ом й іншими волонтарними агенціями та організаціями.

Інф. Листок ЗУАДК-у ч. 4

Правне становище чужинців у Німеччині

(Закінчення з 1-ї сторінки)

до конкурсу на стипендії для здібних».

Виготовленням тексту закону займалася комісія права і конституції союзного парламенту, а референтом закону був д-р Брілл. Щодо статті про шкільництво, то комісія ствердила, що в Німеччині немає досі ніяких постанов краєвої влади про школи національних меншин, а сенат погодився дозволити такі школи. Коли знайде потреба створити школи для меншин, тоді німецька влада має стосуватися статтю 5-ту «розпорядження про школи для польської меншини», виданого пруським державним міністерством ще 31. серпня 1928 року.

Опрацьовуючи текст закону німецька парламентарна комісія використала проект міжнародної конвенції щодо правного становища бездержавних чужинців, схвалений окремою комісією Об'єднаних Націй, а далі такі матеріали: 1) Повідомлення американського пресового бюро зв'язку про передачу скитальців компетенції німецького суду; 2) Проект закону переданий в президію німецького сенату 29. серпня 1950 р. представниками 10-ти чужинецьких національних комітетів у Німеччині; 3) меморі-

ял польського допомогового товариства з Ерлінгаузен з 22 червня 1950 р. в справі допущення польських правників в німецьких судах.

Парламентарна комісія стверджує, що в статтях 12 (свобода руху), 13. (право закладати аполітичні організації), 15 (визнання іспитів зложених закордоном), 16 (право виконувати вільні фахи) і 17 (дозвіл на працю і закладання підприємств), привілеї для бездержавних чужинців в рамках німецького закону виходять над мінімальні домагання передбачені в проекті міжнародної конвенції.

Передаючи цю загальну інформацію, аж ніяк не беремося оцінювати з правничого боку ваги і тексту нового німецького закону. Зроблять це згодом наші фахівці, коли цілий текст буде повністю оголошений. Як виходить зі звіту парламентарної комісії, німецькі автори закону працювали над ним з думкою створити прецеденс на підставі якого німецький уряд зможе домагатися аналогічних прав для німців закордоном, зокрема для тих що з економічних причин виїжджали або ще муситимуть емігрувати.

Покищо кидається ввічі, що

в багатьох пунктах закон не трактує чужинців нарівні з німецькими громадянами. Він не забезпечує нам: 1) полегш, з яких користають німецькі скитальці; 2) права субсидій з публичних фондів на культурні, освітні і суспільні цілі; 3) права загальної репрезентації чужинецьких інтересів. Закон стосується лише тих чужинців, що 30. червня 1950 р. перебували на території Західної Німеччини і мали право на опіку ІРО. Нові втікачі з-за залізної заслони матимуть право користати з постанов закону лише на підставі майбутніх окремих розпоряджень союзного уряду. На загал треба одначе сказати, що закон в теперішній своїй формі задовольняє мінімальні прагнення скитальців і він кращий від колишньої Нансенівської Конвенції. Звичайно правдиву його вагіть покаже щойно практика з боку німецької влади, коли вона матиме до діла з чужинцями. Варто відзначити, що проти тексту закону крім комуністів не виступав ніхто з німецьких послів і senatorів.

Схвалення закону можуть привітати ті чужинці, що не мають іншого виходу і, хоч-нехоч, мусять лишатися в Німеччині. Всім іншим, які мають ще змогу емігрувати, не зважаючи на досить ліберальний текст закону, треба і далі радити одно і лише одно: якнайшвидше залишити терени Німеччини!

ДЕПОРТАЦІЯ ЗА КОНТРАБАНДУ

Офіційно з кіл ІРО повідомляють:

Матна влада у Вашингтоні зареєструвала три нові випадки намагання контрабанди годинників, діамантів, фотоапаратів, наркотиків і американських доларів з боку емігрантів ДП. Всі незголошені предмети конфісковано, а власників їх передано американській митно-контрольній владі. Дипіста, в якого раніше було знайдено 50 годинників засуджено вже на 6 місяців ув'язнення. Після відсидження цього терміну його депортують із США.

ЧАСТИНУ

СВОГО ЗАРОБІТКУ
ПОЗИЧ НА ОРГАНІЗАЦІЮ
БОРІТЬБИ ЗА ВОЛЮ
БАТЬКІВЩИНИ.

ВПИСУЙ ПОЗИЧКУ
ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ!

Лист директора Європейського Представництва ЗУАДК-у до Головної Управи ЦПУЕ

Директор. М. Радик вислав до Головної Управи ЦПУЕ за датою 16.3. 1951 р. листа такого змісту:

«Підтверджую одержання Вашого запитання на нараду представників різних українських організацій, що має відбутись 19.3.1951 р. для створення Ради Суспільної Опіки при ЦПУЕ й обговорення справи практичної координації допомогової роботи.

Я жалію, що Ви не порозумілися зі мною перед тим, як скликати нараду, бо вважаю, що ця нарада скликана передчасно. І то тому, що передумовою успішного виконання задуманого наміру є попереднє здійснення консолідації тих організацій, які займаються допомоговою акцією. Як Ви знаєте, переведення такої консолідації було вже в засаді постановлене, однак ще й досі цього не доконано. Група організацій, що їх Ви запрошуєте на нараду, є занадто велика і не-

одностайна та роздріблена, щоб могли успішно розв'язати питання налагодження координації допомогової акції.

На мою думку, власне те координаційне тіло, яке мало б бути створене, як результат консолідаційних заходів, було б одно компетентне для скликання запроєктованої Вами наради з метою оплянування роботи, про яку Ви згадуєте у Вашому листі, і встановлення методів несення матеріальної і правової допомоги скитальцям. В зорганізованій таким способом акції ЗУАДК, розуміється, радо взяв би участь і спричинився б усім, що є в його можливість, до її успіху та міг би делегувати свого представника до відповідно створеної координаційної установи.

З уваги на вищесказане, вважаю, що участь представника ЗУАДК-у в нараді 19. березня п. р., з огляду на спосіб і передчасність її скликання, є зайвою».

ПЕРЕДАВАЙТЕ НАШ БЮЛЕТЕНЬ З РУК ДО РУК!

Поширення штабу правної і соціальної опіки ЗУАДК-у

16. березня ц. р. в Головній Квартирі ІРО відбулася нарада правних дорадників ІРО з представниками волонтарних організацій, скликана головним правним дорадником ІРО п. Гінцгліфом та його заступником п. Баером. Нарада, на якій від ЗУАДК-у були присутні дир. М. Радик і правний дорадник д-р Т. Леонтій, займалася справою поступової передачі ведення правної і соціальної опіки над скитальцями волонтарним агенціям. Ця передача є потрібною тому, що ІРО вже тепер значно звужує свій апарат правної опіки, а згодом має цілком припинити працю в цій ділянці.

Під час нарад стверджено, що з усіх волонтарних агенцій ЗУАДК є найбільш активний у цій ділянці, маючи під цю пору понад 1000 біжучих правно-соціальних справ. Одинока ін-

ша агенція, яка займається подібною працею, є НЦВЦ (Католицька Агенція). Ані агенція „Світова Рада Церков“, ані лютеранська волонтарна агенція не мають правних відділів.

З огляду на це ЗУАДК робить заходи, щоб поширити свій штаб правно-соціальної опіки та децентралізувати його. Праця в цій ділянці має бути спланована на довший протяг часу.

На нараді був також присутній шеф т. зв. „Ради помилувань“ при уряді Високого Комісара Сауль Московіц, який реферував хід справ помилування скитальців за невеликі провини, які однак стояли на перешкоді еміграції. Крім того п. Баер познайомив присутніх із змістом нового німецького закону для ДП, що вже пройшов у німецьких палатах і чекає на затвердження.

борча ординація (закон) щодо виборів у таборі комітети. Тоді зможе діяти таборова самоуправа. Малі табори будуть ліквідовані, а склад мешканців — по змозі — має бути формований за однонаціональним принципом.

ДІЯЛЬНІСТЬ ІРО має бути продовжена

„Ді Ное Цайтунг“ з 22. березня ц. р. подала вістку з Вашингтону, що в колах Головної Квартирі ОН зазначаються над можливістю продовження діяльності ІРО до 31.XII.1951 р. На думку „Нью-Йорк Геральд Трібюн“ таким чином була б дана можливість

УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА ОРГАНІЗУЄ БОРОТЬБУ ЗА САМОСТІЙНУ СОБОРНУ УКРАЇНСЬКУ

ДЕРЖАВУ.

ВПИШИ ПОЗИЧКУ

ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

вихати до США дальшим ДП з Німеччини та Австрії. Це — як пише згаданий часопис — не вимагає додаткових коштів, бо в розпорядженні ІРО є досить засобів, щоб переселити куди більше кількість ДП, як це досі передбачено.

На підставі поширеного ДП-закону, можуть вихати до США додатково до дотеперішньої квоти 113.000 ДП і 44 тисячі утікачів-фольксдойців. Щоб вичерпати цю квоту до 30. вересня ц. р. ІРО мусило б перевозити місячно 26 тисяч ДП, тобто таку кількість, якої досі ще не досягнуто. Найбільше число ДП, яке ІРО перевозило до тепер місячно, не перевищувало 16.000 осіб.

9626 ДП виїхали в січні до США

Число емігрантів до США у січні 1951 року після 15-ти місячного застою винесло 9626 осіб.

Після підписання Труменом полегш до еміграційного закону, ІРО сподівається перевезти за океан біля 15.000 дальших скитальців.

Загальне число емігрантів у січні 1951 року було 12.970 — найвижче число в порівнянні з іншими місяцями, що пояснюється закінченням масової еміграції до Австралії.

800 СКИТАЛЬЦІВ ДО НОРДРАЙН-ВЕСТФАЛЕН

(Закінчення з 2-ої сторінки)

ІРО той не потребує німецького пашпорту. Всі законні норми німецького пашпортного закону будуть згідні з „Лондонським порозумінням“ та з засадами, прийнятими Організацією Об'єднаних Націй.

Пан Маурер зреферував справу фахового шкільництва, що перейде під німецьке керівництво. З днем 1. квітня ц. р. німці переймають фахову школу ІРО Інголштадті, а до кураторії, яка наглядатиме над цією школою, увійдуть представники міністерств праці, освіти, внутрішніх справ і ІРО. В школі буде 500 місць і навчання 22-ох фахів. Прийматимуть там кандидатів до 45 років. Кожен школяр дістане безкоштовний залізничний квиток до Інголштадту і назад, а час навчання триватиме від трьох до шести місяців. Згодом німці переймуть фахові школи в Нойбургу та в Лютензее біля Міттенвальду.

Дуже актуальну справу переходу скитальців на німецьку економіку обговорив пан

Вільгельм. Він звернув особливу увагу на мешканеві труднощі у зв'язку із примусом передавання військових будинків армії. Баварський уряд вирішив збудувати ще 2.000 помешкань для 6.000 осіб. Останнього часу на німецьку економіку перейшли 550 осіб з Графенашау, 1.300 з Амбергу, 250 в Інготштадті, 150 із Швайнфурту і 50 осіб з Нового Ульму. Крім названих споруджено табори в Ділінгені для 900 осіб і в Людвігсфельді для 350 осіб. Головна Квартира ІРО в Женеві не акцептувала проекту переймання іровських табо-

В КОЖНІЙ ХАТІ — ОБЛІГАЦІЇ ПОЗИЧКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ!

рів німецькою адміністрацією і через те село в Шляйсгаймі знов повернулося до адміністрації ІРО.

Незабаром появиться текст таборового правильника та ви-

NEDILA

Ukrainian Newspaper

Nr. 17 (215) Sept. 1952

Publisher and Editor: Gennady Kolorowycz, Augsburg, Georg-Brach-Str. 4. Printed by Buchdruckerel Dr. Peter Belej, München 9, Hohenwaldeckstr. 18. — Published monthly.

NEDILA — The Ukrainian Independent Monthly

NEDILA — Ukrainische unabhängige Zeitung

МОДИЛА

Український незалежний часопис у Німеччині

Ч. 17 (215)

Вересень

1952

Напередодні порозуміння Багрянний — Бандера?

Таємні переговори між УРДП і бандерівцями в Ульмі * Про що говорив лідер УРДП з Миколою Лебедем * Потрійний розкол в ОУН/р.

В моменті, коли українська політична преса ще й далі якнайпозитивніше коментує новий консолідаційний акт, що стався в Мюнхені 25. червня ц. р., в українському житті на еміграції назривають події, що можуть призвести до несподіваних і радикальних змін в дотеперішньому укладі наших політичних сил. В усіх групах і партіях помічається велике пожвавлення, викликане не в малій мірі загальною актуалізацією східного питання у великій світовій політиці.

Віддасмо слово нашим політичним кореспондентам.

З Ульму повідомляють: «В четвер 7. серпня — як про це вже знають навіть діти в ульмівській оселі — в одному з ульмівських ресторанів лідер УРДП Іван Багрянний в товаристві своїх найближчих співробітників Василя Григоренка та Івана Тарасюка відбув 5-годинну розмову з Миколою Лебедем, генеральним секретарем закордонних справ УГВР, який, як відомо, вже кілька тижнів перебуває в Європі. Пан Лебідь виступав у товаристві свого військового дорадника п. Гуцула.

В розмові Іван Павлович Багрянний, що вже протягом довшого часу пропагує в своїй пресі ідею створення «національного фронту», прийнявши до відома сугестії Миколи Лебеда, нібито погодився на перебудову Національної Ради на ширшій базі. Національна Рада мусіла б, на його думку, поступитися своєю дотеперішньою принциповістю і відмовитися від практикованого досі беззастережного підтримання платформ УНР. Багрянний дійшов до переконання, що в українській еміграції є лише дві політичні сили, які мають перспективу: УРДП і бандерівці в найширшому розумінні цього слова — отже, включено з колами УГВР. В розмові, між іншим, устійнено, що для проведення цієї мети треба буде зліквідувати уряд Президента і «знищити панування династії Лівичьких». Багрянний домагався від Лебеда абсолютного розриву з Іваном Майстренком, а, зі свого боку, погодився всіма засобами поборювати УНГ отамана

Тараса Бульби, про якого видав генеральному секретареві УГВР всі найтаємніші інформації.

Микола Лебідь своєю візитом в Ульмі показав велику політичну еластичність, яка згодом має проявитися в т. зв. демократизації УГВР. Він дав ре-

КОНГРЕС СЗСУ ПІДГОТОВЛЮЄТЬСЯ В США

Як нас повідомляють з Нью-Йорку, в США підготовлюється конгрес Союзу Земель Соборної України, себто, другої побіч УРДП політичної партії нової української еміграції, що постала на з'їзді в Ашаффенбурзі 6.—9. травня 1948 року і об'єднає переважно українське селянство з центральних земель. Другий з'їзд Союзу Земель Соборної України відбувся 25.—26. березня 1950 року в Новому Ульмі. Від того з'їзду СЗСУ називає себе також Селянською Партією. Сподіваються, що на конгрес, який відбудеться в Нью-Йорку або Філадельфії, прибуде з Європи лідер партії д-р Володимир Доленко. В колах СЗСУ в Нью-Йорку підкреслюють, що Селянська Партія орієнтується далі на традиційні петлюрівські ідеали, твердо стоїть на позиціях УНР і підтримус Національну Раду, не зважаючи на те, що її досі не прийнято в члени Національної Ради. Головні діячі і члени Селянської Партії мають за собою багато років советських репресій з боку ЧК — ГПУ — НКВД.

дакції «Сучасної України» доручення негайно припинити політичну дискусію проти ульмівського середовища УРДП, підсилювану «бельгійськими» й «англійськими» членами УРДП, що відійшли від своєї партії.

Лебідь пообіцяв лідерів УРДП в тракті співпраці здобути для апарату й преси УРДП деякі фінансові засоби.

Разом з тим в ульмівській оселі стало відомо, що між проводом УРДП і бандерівською групою ведуться вже протягом кількох місяців переговори, підготовані розмовою між найсильнішою тепер людиною в УРДП п. В. Григоренком та представником бандерівців Мудриком. Бандерівський провід ще перед розмовою Лебідь—Багрянний вимагав від УРДП визнати УГВР єдиним генеральним штабом революційної боротьби.»

Наш мюнхенський політичний обсерватор пише: «Розходження між Тарасом Бульбою—Боровцем і проводом УРДП, датоване від часу явного виступу команданта УНГ в органі «Меч і Воля», спричинило великий неспокій в лавах УРДП в Німеччині, Англії, Бельгії та, США. Не зважаючи на намагання «Українських Вістей» потрактувати виступ Бульби як звичайну отаманію, можна було відразу зауважити, що діються речі глибші, а саме, що відбувається **зудар між прихильниками чистої петлюрівської ідеї, з одного боку, та визнавцями т. зв. хвильовизму, з другої сторони.** Нездоволений тим, що в Виконному Органі Національної Ради зосередилися УНДС, УНДО і УСП, лідер УРДП Іван Багрянний вирішив відійти від союзу з тими партіями, в переконанні, що вони, крім фахівців, не мають підбудови в масах, і порозумітися з бандерівцями. Розмови між людьми Багряного й Бандери відбувалися також на мюнхенському ґрунті, при чому представники УГВР запевняли Багряного, що УГВР демократизується, хоче усунути від усякого впливу Ярослава Стецька і бажає перебудувати ОУН(р) в сильну кадрову партію. Після приїзду Миколи Лебеда і проведених ним розмов з представниками бандерівців в лавах проводу ОУН(р) в Німеччині зарисувався виразний розкол на три різні групи. Першу групу творять люди Стецька, що, як відомо, на конгресі 1. серпня ц. р. активізував роботу АБН і підбудував свій авторитет довшою поїздкою по Канаді. За Стецьком стоїть СБ, що якраз і провадила розмови з середовищем УРДП. Другу групу бандерівців в Німеччині творить т. зв. **опозиція** під проводом ред. Кордюка, Ленкавського і Бенцяля. Опозиція домагається скликання конгресу партії і гуртує в собі переважно колишніх військовиків, які радо бачили би упорядкування відносин з УГВР. Третю групу провадить магістер Дзіндра. Ця група стоїть на старих ідейних позиціях, вона виступає проти т. зв. красивих позицій в політичному і соціальному питанні і проти демократизації партії.

Багато шуму наробив, між іншим, в колах АБН інцидент, що стався на Дахауерштр. після приїзду з Канади дружини п. Стецька Мухи, яку центральний Комітет АБН вирішив усунути від дотепершньої праці. Не зважаючи на протести Ярослава Стецька, пані Муха мусіла залишити свої функції, поступившись місцем керівникові бюро АБН ред. Романові Ільницькому, підтриманому чужинецькими союзниками АБН. Не треба сумніватися, що більшу

ролю в виступах проти Стецька відіграли розмови Миколи Лебеда, що в акції т. зв. демократизування УГВР не забув також про гетьманців, останньо політично досить знесилених. Гетьманський провід доручив відповідь, з якої виходить, що гетьманці погоджуються вступити до УГВР, якщо до неї вступлять також бандерівці.

Не малу роль в цьому пожвавленні між українськими політичними партіями відіграла актуальна справа Американського Комітету Визволення Народів Росії, який різними шляхами й каналами намагається притягнути до співпраці українців, що без них фактично вся праця комітету зводиться на нівець. Всупереч твердій поставі представників УНДС, УСП і мельниківців, які рішуче боронять позиції т. зв. «Про меморія», переданого своєчасно містерові Дон Левінові і опублікованого українською пресою, провід американців українського походження, а зокрема проф. Добрянський, голова Українського Конгресового Комітету, вирішили знайти шляхи співпраці з Американським Комітетом. В неділю 24. серпня на засіданні Політичної Ради проф. Добрянському, за інформаціями, які маємо з Нью-Йорку, вдалося незначною кількістю голосів провести свою лінію. В часі дискусії, нібито, відбулася гостра суперечка між проф. Добрянським і членом Політичної Ради Василем Мудрим, якому голова Українського Конгресового Комітету закинув нещирість. Якщо інформації з Нью-Йорку відповідають правді, то треба сподіватися скорої візити проф. Добрянського в Мюнхені. Поінформовані кажуть, що й місія Лебеда не відбулася без відома проф. Добрянського. УГВР не висловлюється офіційно за співпрацю з Американським Комітетом, але й не буде проти неї гостро виступати. Про УРДП говорять, що вона готова була на розмови, коли б Американський Комітет говорив з нею як партією, а не в рамках Національної Ради.

Найцікавіша вістка про те, що бандерівські кола в США підтримали акцію проф. Добрянського, гостро розходячися з цього погляду з своїми однодумцями в Європі, а зокрема з т. зв. опозицією довкола «Українського Самостійника».

* * *

Українське безпартійне, нерозполітизоване громадянство, що дорожить ідеєю боротьби за українську державність і за соборність, сприйме, безумовно, повідомлення нашого часопису з сумом і з журбою. Публікуємо ці невеселі «сенсації», вірні нашій традиції писати правду без завивання її в вовну, а не для того, щоб робити театр з подій, які раптом почали розвиватися в українських політичних колах. Звичайна річ, ці події не приходять як грім з ясного неба, а мають свій глибший сенс і причини. Не треба казати, що в випадку їх дальшого здійснення скористаються з них першою мірою вороги української справи, зацікавлені в хаотизації нашого політичного життя.

Над коліскою теперішніх непорозумінь стоїть амбіція поодиноких діячів і бажання більшої влади. Всім, хто вмів дивитися об'єктивніше, було в травні ц. р. ясно, що, не зважаючи на всі помилки коменданта УНГ отамана Тараса Бульби—Боровця, його виступ проти проводу УРДП був продиктований бажанням боронити засади демократії проти того ж, що

(Закінчення на .стор. 6)

УКРАЇНА — ЦЕ НЕ БАВАРІЯ!

«Присутній на конгресі редактор офіційного органу Української Національної Ради — часопису «Неділя» — п. Г. Которович виступив проти антикомуністичної діяльності деяких великоруських демократичних організацій та з засудженням діяльності армії А. Власова. Цей виступ викликав велике здивовання членів конгресу.

Промову генерального секретаря УВР п. В. Золотаренка члени конгресу зустріли гучними оплесками.»

(Бюлетень УВР, липень 1952)

„Prof. Kosarenko, der eigens aus Amerika eingetroffen war, bemühte sich in einer 1 1/2stündigen Rede zu beweisen, daß den Vertretern Rußlands auf dem Kongreß Freier Völker kein Platz gebühre. — Die Rede eines anderen galizischen Chauvinisten wurde vom Generalsekretär der Ukrainischen Befreiungsbewegung W. Solotarenko gebührend beantwortet.“

(Deutsch-Russische Stoßrichtung, Nr. 8, August 1952)

Про так званий «Конгрес вільних народів», що відбувся в Дюссельдорфі 17.—20. липня цього року, українська преса писала вже досить багато. Всі українські газети висловили правильний погляд, що ця перша німецька імпреза по лінії активізації політики цілком не вдалася, а саме тому, що була вона одностороння й стояла виключно під впливами шовіністичної російської політичної партії НТС. Цей погляд правильний, натомість на світлення перебігу конгресу, як і висновки щодо участі українців у цьому конгресі, були не завжди віддані об'єктивно. Не треба згадувати, що російська преса використала дюссельдорфський з'їзд цілком по-своєму. З цієї причини вважаємо потрібним ще раз розкрити лаштунки організації, перейти перебіг самого конгресу і дати наші власні зауваження, зроблені так в Дюссельдорфі, як і на основі пізніших розмов з німецькими організаторами імпрези.

Ініціатива конгресу постала в німецькій організації «Союз переслідуваних за нацистського режиму» (BVN) ще минулого року.

Головним промотором підготовчої роботи став видавець офіційного органу названої організації, часопису «Дас Фрайе Ворт», Петер Лючес із Дюссельдорфу, який, як розповідають, спромігся забезпечити з американського й німецького джерела більші фінансові засоби на широку підготовку запланованого з'їзду. Не зважаючи на довгий час, яким диспонували організатори імпрези, конгрес підготовлено фатально: запрошено на доповідачів людей з широко відомими прізвищами міжнародного масштабу, не повідомивши їх про це раніше; вставлено в розкішно друковані програми теми рефератів, які потім не відбулися; нарешті, віддано головну ролю

в організації і проведенні конгресу російським солідаристам з НТС, що використали дюссельдорфський з'їзд для власної пропаганди, вивівши, захоплених зрештою їхньою активністю німецьких ініціаторів, в поле.

Організовані українські політичні середовища довідалися про факт скликання конгресу із мистецько виведених запрошень (ім не надісланих) і зо списків учасників, на яких, між іншим, між прізвищами міністрів, політиків і відомих європейських діячів, виділили імена «генерала в стані спочинку Дійомида Гулая, голови українського визвольного руху» і його секретаря «д-ра Володимира Золотаренка», як «представників екзильної України». Запрошений організаторами до підготовчого комітету проф. В. Косаренко-Косаревич, український приватний учений, що проживає тепер у США, а під час війни був товаришем п. Лючеса по гітлерівському кацеті, опинився в списку учасників без подання його національної приналежності. Не важко було догадатися, що російські шовіністи, руками незорієнтованих або накручених ними німців, хочуть зробити в Дюссельдорфі антиукраїнську демонстрацію.

З ініціативи редактора української робітничої газети в Мюнхені Бориса Левицького, що ще раніше відповідним листом звернув увагу німецьким організаторам на їхні кардинальні помилки, європейський керівник ресорту зовнішніх справ ВО УНРади інж. Дмитро Андрієвський скликав нараду представників всіх зацікавлених українських середовищ, щоб устійнити спільне ставлення щодо дюссельдорфської імпрези. Нарада мала змогу заслухати короткий звіт раніше висланого до організаційного бюро конгресу в Дюссель-

ЗНЕВАЖАЮТЬ ПАМ'ЯТЬ ПЕТЛЮРИ!

Часопис «Дейлі Міррор» в Сідней помістив зневажливу статтю про наші визвольні змагання, накинувши зокрема на Отамана Петлюру. Із змісту та тону статті видно, що не писав його уроджений австралієць, що має почуття британського «фер плей» і джентлменства, а писав його росіянин або якийсь «тоже рускій человек». Сіднейська «Вільна Думка» опублікувала отвертого листа Редакції «В. Д.» до редактора «Дейлі Міррор», в якому, протестуючи проти неморальности закидів із згаданої статті, дає вияснення історичних фактів. Незалежно від цього «Українська Громада» в Сідней взяла на себе акцію оборони доброї пам'яті людини, що вже не може сама себе боронити, і коли Редакція «Дейлі Міррор» не відключе згаданої статті, є рішення піти на судову дорогу. В цій справі Громада скликала протестаційне віче на день 10. серпня до Сіднею.

дорфі ред. **Г. Которовича**, який повернувся з дивними вістками. Бюро конгресу вважало потрібним уникнути розмови з представником українців, примусивши його говорити з видним діячем НТС, В. Поремським. Аж по рішучій відмові українського журналіста говорити ділово з російським політиком німецький організатор конгресу і права рука Петера Лючеса д-р Георг Шрайбер заявив, що ніяких змін між учасниками конгресу бюро робити вже не думає і що українцям воно може дати до диспозиції лише запрошення для чотирьох журналістів. Нарада, після дискусії, схвалила використати ці запрошення, хоч деякі учасники висловлювалися взагалі за бойкот цього російсько-німецького з'їзду. У висліді — на дюссельдорфський «Конгрес вільних народів» прибули, як обсерватори українських політичних кіл в характері пресових звітодавців, ред. **Роман Ільницький** і ред. Геннадій Которович. У Дюссельдорфі приєднався до них співробітник органу УНГ «Меч і Воля», журналіст **Олександр Гриценко**. Крім них, слухачами конгресу були ще кілька місцевих українців, які щиро допомагали українським журналістам боронити честь української нації там, де російські шовіністи, на спілку з їхніми німецькими протекторами, старалися її раз-у-раз зневажати.

Як правильно написав «Український Самостійник», в особливій позиції опинився на з'їзді український публіцист Косаренко-Косаревич, який прилетів літаком в останній хвилині і аж у Дюссельдорфі довідався про політичні махінації навколо його темпераментної особи. Перше пленарне засідання вибрало Косаренка третім заступником голови зборів, але після того, як проф. Косаренко виступив з довшою доповіддю проти російського імперіялізму, між ним і президією дійшло до гострого конфлікту, закінченого тим, що п. Косаренко залишив президію і зайняв місце на непопулярній лаві українських журналістів.

Баварська теза д-ра Тілліха.

Звичайно, годі сьогодні описувати точно перебіг конгресу, що вже давно проминув, але не можна не занотувати тих моментів, де українське питання вилазило на ньому, як шило з мішка і кололо всіх, хто фальшуванням і старими валуєвськими методами хотів його замазати і скреслити з програми. Першого дня конгресу на засіданні політичної комісії, в якому, до речі, брала участь більшість учасників в дискусії над рефератами українця Косаренка-Косаревича і Ернста Тілліха, проф. Косаренко-Косаревич в дискусійному виступі повідомив слухачів, що в наслідок його листів до міського голови Берліну і видного діяча СПД Ройтера цей останній, нарешті, перестав говорити про «народи Росії», а навчився вживати правильний термін: «народи Советського Союзу». Коли проф. Косаренко вичерпав свій час і намагався го-

ворити далі, а президія цього йому не дозволила, п. Косаренко демонстративно залишив президію. Виступаючи коротко після нього, відомий антикомуністичний діяч Ернст Тілліх, політичний керівник «Групи боротьби проти нелюдяности» з Берліну, гостро зачепив вже зарисовану на конгресі російсько-українську проблему, сказавши, між іншим, що він, як німець, не може зрозуміти «боротьби між братніми народами» і вважає «засаду плебісциту на звільнених у майбутньому від комуністичної тиранії просторах європейського Сходу справедливою». Він вважає, що щасливою було б розв'язка, коли б питання **України й Росії** вдалося поставити в таку площину, як питання «стосунку Баварії до Німеччини . . .»

Виклик ред. Г. Которовича: Для того Німеччина програла війну на Сході!

Ернст Тілліх: — Для чого чи для того?

Оклики з залі: — Для того!

Ернст Тілліх, звертаючись до українців: — Панове, помиляєтесь. Німеччина програла війну на Сході не тому, що ми, на Вашу думку, вели неприпустиму національну політику. Ми, німці, прогнали війну на Сході через те, що оголосили російську людину унтерменшем. (Довгі й бурхливі оплески конгресу). Ми, зрештою, — сказав далі Тілліх, — не можемо вирішувати українсько-російського питання, бо ми, німці, хочемо мати братній стосунок до всіх народів за залізною заслоною.

Виступ проф. Косаревича та оклики українських журналістів загострили інтерес міжнародних учасників, а зокрема німецьких журналістів (які побачили, що в організації конгресу не все доладу) до нарад політичної комісії. Тим то й нічого дивного, що президія конгресу під проводом виразно по-антиукраїнському наставленого віце-голови нарад комісії проф. д-ра ф. Пеетерса з Бельгії, зробила все можливе, щоб дальші українські виступи сторпедувати. Натомість росіянам віддано вільну руку.

Шовінізм майора Клімова

Другий день конгресу, субота 19. липня, був просто звичайним днем російської НТС-івської пропаганди. З рефератами виступали: російський діяч К. Болдирев, який прибув із США, далі д-р Роман Редліх, помітний діяч НТС із Франкфурту і, врешті, советський перекінчик майор Г. Клімов, головний редактор органу післявоєнних емігрантів із СРСР «Свобода» з Мюнхену, що показав себе одним з найяскравіших російських шовіністів. Всі три російські промовці обороняли стару свою тезу, що вся біда виключно в большевизмі і що національні рухи помагають комуністам. Зокрема Клімов виступав проти розподілу російської імперії, намагався доводити, що національні рухи виступають проти ідеї об'єдна-

ної Європи, що Тухачевський був російським героєм і що Захід не знає сам, чого хоче.

Перед початком дискусії після названих трьох рефератів ред. Которовичеві вдалося поставити без перешкод такий демонстративний запит:

— Пане президенте! Як відомо, на цей конгрес у Дюссельдорфі не запрошено представників двомільйонної української політичної еміграції на Заході. Нас тут є ледве кілька українських журналістів. Запитую Вас, чи ми маємо право брати участь у дискусії?

Голова проф. Пеетерс передає це питання конгресові, який більшістю голосів признає за українськими журналістами право голосу. Проте, він так маніпулює веденням зборів, зміною залі засідань і передчасним перерванням дискусії під претекстом початку пленарного засідання, що політична комісія закінчує своє засідання якраз у моменті, коли на списку дискутантів залишилися тільки два останні прізвища: ред. Романа Ільницького і ред. Г. Которовича.

Починається пленум з метою закінчити конгрес. Президент конгресу проф. д-р Гількман з Майнцу дає слово всім трьом російським доповідачам відповісти на виступи учасників дискусії, в який, між іншим, з виразами антиукраїнськими акцентами виступив чеський монархіст Жак О. Грецер, що досі частенько пробував містити свої підлесливі статті по українських демократичних газетах. В той момент проф. Косаренко з залі домагався дати йому, як авторові одного з перших рефератів, подискусійне слово. Коли ж йому слова не давали, з залі понеслися оклики:

— Ми в Дюссельдорфі чи в Москві?

Після короткої перерви президія, побачивши свою помилку, признала 10 хвилин на промову проф. Косаренкові, але той попросив дати цих 10 хвилин недопущеним до дискусії українським журналістам Ільницькому й Которовичеві.

Ред. Которович, вийшовши на трибуну, встиг до часу, коли проф. Гількман задзвонив йому над головою великим дзвінком на знак вичерпання 5 хвилин, сказати таке:

«Пане президенте, пані й панове! Коли Троцький у 1919 році вислав групу російських агітаторів в Україну, то, між іншими, дав їм і таку інструкцію: говоріть усюди людям в Україні, що в Росії немає комунізму. Цей факт мимоволі пригадується нам сьогодні, 33 роки пізніше, коли ми тут, у Дюссельдорфі, на «Конгресі вільних народів», маємо змогу слухати, як трое російських інтелектуалістів з подивугідною завзятістю намагаються довести подібну до тези Троцького думку, що комуністично-російський імперіалізм і большевизм — це два різні поняття. Нам, українцям, на цьому конгресі не дали змоги сказати наш погляд на питання, від яких залежить майбутнє світової цивілізації. Проте, хай нам вільно буде до тез вислуханих російських рефератів подати хоч такі зауваження:

«Немає народів Росії, про які постійно й свідомо говорять панове російські доповідачі, існують натомість поневолені народи ССРСР, що досі не капітулюють і продовжують у найважчих умовах свою боротьбу за власну субстанцію та за волю культурного світу. Імена цих народів і країн такі: Інгерманляндія, Карелія, Естонія, Латвія, Литва, Білорусь, Україна з сорока мільйонами українців, козаки Дону, козаки Кубані, козаки Тереку, татари Криму, Азербайджан, Північний Кавказ, Вірменія, Грузія і народи великого Ідель-Уральського простору. (Оплески на деяких лавках, голос із російських лавок: — А росіяни?)

«Кажуть, що ми перебуваємо на «Конгресі вільних народів» у Дюссельдорфі. Але невже цей конгрес дійсно може себе так називати, коли, наприклад, п. майор Клімов радіє з того факту, що, як він каже, 85% населення України говорить російською, підкреслюємо, російською, а не есперантською мовою, а п. Тіліх хоче боротися проти комунізму, задовольняючись таким знанням східноєвропейського питання, яке йому дозволяє ставити трагічну боротьбу українського народу в площину баварського регіоналізму. Наші народи заплатили за свою боротьбу масовими депортаціями балтійців в глибину Росії й Азії, виселенням кримських татар і кавказців та їх знищенням. А може, це випадок, що Москва винищує голодом мільйони українців і депортує їх у найдавніші пустелі Советського Союзу? ... (Німецький оклик: Хіба росіян не депортують?)

«Росіян депортують теж, але переважно у вигідних поїздах, наприклад до Кенігсбергу, щоб русифікувати цю відібрану німцям провінцію». (Замішання в залі й різні вигуки).

«Панове російські представники, а зокрема п. Болдирев, згадували тут комунікат комуністичної східно-берлінської газети з приводу підпільної діяльності НТС у Східній Німеччині в такому тоні, який підкреслює нібито великі антикомуністичні заслуги діячів НТС. Тоді мусів би він згадати, що в східній зоні в руки советської влади попали недосвідчені молоді німецькі антикомуністи, вислані організацією НТС тоді, як російські діячі з НТС вважають доцільнішим вести імперську пропаганду на конгресі в Дюссельдорфі. (Оклики обурення проти промовця і замішання). Панове російські доповідачі згадували Тухачевського і Власова. Історія вже виявила, що справа Тухачевського не була бунтом проти комунізму, лише спритною інтригою німецької розвідної служби, а щодо Власова, то, не зменшуючи його заслуг і його ролі, дозволимо собі сказати таке: багато людей сьогодні в Німеччині живуть справжньою власовською психозою. Згадати б книжку Еріха Двінгера з апотеозою Власова чи нову книжку Юргена Торвальда, де Власов виступає як майже той, хто міг затримати катастрофу Німеччини ...

(Закінчення на стор. 8)

Напередодні порозуміння...

(Закінчення із стор. 2)

він назвав «вождеслав'ям». Відтоді ситуація в середині УРДП почала ставати критичною. Консолідаційний акт з 25. червня ц. р., яким так захоплювався дехто з його творців, на ділі, тверезо кажучи, не приніс нам багато нового. Консолідацію не вигадали в Мюнхені, бо її ідея народилася на суспільному відтинку ще колись у Діллінгені і була згодом відроджена в Пазінгу. Слово «консолідація» не лише модне й гарне, але водночас також і одне з найфатальніших слів української політичної еміграції. Бо консолідацією захоплюються всі, і ліві, і праві, забуваючи, що самої консолідації мало, що в політично зрілих суспільствах у державних справах на консолідацію часу й енергії не витрачають, і що консолідуватися це одне, а активно діяти і мати ясну програму дії — це цілком друге. Консолідаційний акт у Мюнхені, де представники всіх українських політичних партій виявили однозгідність у кардинальних питаннях української політики, але водночас займалися такими другорядними, по суті, питаннями, як справа радіостанції Американського Комітету, мав також свої слабкі сторони. Він був актом чисто негативним, не намічував програми української державницької політики в актуальних питаннях і виявляв диспропорцію між домаганнями і зобов'язаннями партнерів.

Іван Багряний легкою рукою подарував бандерівцям і неприхильникам демократії всі їхні провини з минулого й сучасного, приймаючи їх до т. зв. «національного фронту». І це було потягнення політично розумне. Але Іван Багряний абсолютно не мав рації, злегковаживши й висміявши протест проф. Феденка проти колаборації між українськими демократами й недемократами. Справа не в тому, чи виступ Феденка був загострий, але в тому, що свобода преси й думки являє засадничу основу всякої демократії, і хто намагається її нищити, той дуже швидко з демократа може стати тоталістом. Середовище Феденка в одному мало рацію: партії Національної Ради, рахуючи себе демократичними, сівши за спільний стіл з партіями недемократичними, без ніяких вимог, доказали, що вони перекреслюють усе минуле і в очах чужинецьких обсерваторів викликали враження надто легкої резигнації з демократичних засад. Іншими словами, недемократи виграли, а демократи, за ціну консолідації без зобов'язань, програли ту опінію, яку досі мали в колах чужинецьких обсерваторів українського політичного життя. Національна Рада подала руку бандерівцям і гетьманцям, які нічого не мусяли зрікатися, нічого заперечувати і нічого відпекуватися, але — коли згадаємо минуле — то з такого, наприклад, Варшавського договору УНР мусяла прилюдно зрікатися, як того вимагали її противники. Після консолідаційної мюнхенської наради всім стало ясно, що V конгрес американських українців зробить те, що він і зробив, а саме — односторонньо схвалить і визнання Національної Ради як продовження легального уряду на вигнанні, і право за УГВР бути політичним керівництвом українського підпільного резистансу. І Богові свічка, і чортів огарок. І від цього акту простелився вже простий

шлях до намагань заперечити ідею УНР, ідею пелторівську, традиційну, політикою фактів, політикою сили і виступу т. зв. нових емігрантів проти еміграції старої.

Ми не знаємо, чи поважиться лідер УРДП валити те, що збудовано такими важкими зусиллями впродовж років, — хоч ми й далекі від того, щоб ідеалізувати дотеперішню роботу Української Національної Ради. Навпаки, ми свідомі її недотягнень і недоліків.

Непопулярно називати речі власними іменами, але треба це комусь сказати — із становища не розбивацької, а конструктивної критики. Виконний Орган і Національна Рада від 6. вересня 1951 року, себто, від пресової конференції в Авігсбурзі, на якій тодішній кабінет Мазепи сформулював і опублікував напрямні української визвольної політики, не показав нічого такого, що могло б як вияв роботи Державного Центру імпонувати. Не скликано досі сесії Української Національної Ради, яку постійно відкладається з весни на осінь, а з осені на весну, хоч таку сесію нашого передпарляменту можна було б, навіть при всіх існуючих труднощах, давно скликати. Не вирішено питання, де має постійно перебувати Державний Центр. Не встановлено потрібних у новій ситуації зв'язків з німецькими політичними колами. Немає в нас міністерства суспільної опіки, яке б координувало акцію допомоги нашим людям по всіх країнах. Не ведеться активної пропаганди української справи, а задовольняються лише спорадичними виступами при таких чи таких нагодах, як, наприклад, на конгресі в Дюссельдорфі, де одна російська партія спромоглась опанувати і німецьку, і французьку, і бельгійську політичну думку, наставивши її проти нашої визвольної ідеї. Росіяни поширюють про нас несамовиті й зловісні чутки, мобілізують проти нас опінію, а ми на це не реагуємо. За останній рік не з'явилася в нас ні одна німецька брошура, яка б допомагала вияснювати німцям українське питання в модерному європейському дусі. Виконний Орган, звичайно кажучи, боїться вийти на широку воду, боїться вийти між люди, гадаючи, що дія для державної справи полягає в довгих засіданнях і в ще довших промовах з випадками проти власних спільників дії. Це, так би мовити, недоліки Державного Центру назовні. Але є також недотягнення й внутрі нашої української еміграції. Під час виступу д-ра Барана в місті Рочдейлі в Англії представники т. зв. нової (бо й вона вже постаріла) еміграції нарікали, що деякі особи інших політичних напрямків вважають підсоветську еміграцію політично невиробленою.

Звичайно, з такими речами треба раз назавжди покінчити. Нова еміграція мусить мати таке саме право й місце поруч старої і галицької еміграції, хоч вона не вчилася в австрійській школі. Те, що нові емігранти виховані в підсоветських умовах і, роками втомлені в кацетах, не завжди уміють тримати в руках ножа і вилку, нас не може наставляти критично до їхнього політичного вироблення. Бо, політично беручи, люди з Великої України, а зокрема люди, що ще пам'ятають українську визвольну боротьбу — це здебільшого люди надзвичайно виро-

блені й політично зрілі, які мають свій погляд і своїх здібних та відданих справі провідників. Не є нормально коли, наприклад, такий Союз Земель Соборної України, організація селян і репресованих, старих і молодших петлюрівців чекає вже кілька років на прийняття в склад Національної Ради, і під різними претекстами від праці в Державному Центрі її відсувають. Хто зна, чи таке ставлення Державного Центру до однієї організації не пошкодить у теперішній ситуації самому Державному Центрові.

Часами складається враження, що Національна Рада це не лише Державний Центр, але насамперед міжпартійне бюро, в якому люди різних партій одні за одними стежать, одні одним взаємно перешкоджають і аж ніяк не бажають піти за голосом народу, який радо бачив би в своїй Національній Раді також визначних непартійних людей, що могли б працювати для державної справи. Невже можна, наприклад, не звертати уваги на постанови громадських зборів українців у місті Гайденав, які в неділю 9. серпня по доповіді проф. Косаренка-Косаревича постановили заапелувати до політичних партій відкласти всі різничкові непорозуміння аж до визволення краю, а об'єднатися на спільному знаменникові, що ним є визволення України з-під будь-якої чужої окупації і чужовлади. Громадяни гадали, що було б на часі створити фаховий кабінет екзильного політичного центру, члени якого не кінче мусіли б бути партійними бонзами, але мусіли б мати кваліфікацію знанням, досвідом і репрезентативністю і мусіли б працювати в інтересах цілої нації, а не своїх партійних осередків.

Стільки про політику Національної Ради і Виконного Органу, яка все-таки має і безумовні осяги.

На превеликий жаль, наведені нами повідомлення доказують, що ситуація починає розвиватися інакше. Здається, що партія, яка мала всі агути в руках довести до активізації державницької політики, рушила тепер цілком фальшивою дорогою без керми й вітрил...

Чому ми так думаємо? В серпні 1951 року на засіданні бльоку Українських Демократичних Партій Володимир Андрійович Доленко, як лідер СЗСУ, запропонував для ведення державної політики скликати представників усієї національної політичної субстанції на державну нараду з участю гетьманців і бандерівців, УГВР і групи Майстренка, представників церков і загальнодержавних установ, а також — визначних аполітичних діячів культури, науки, мистецтва та купецтва, і вирішити на цій нараді засадничі питання нашої визвольної політики. Повести велику національну політику, а не розбивну, не боїтися стрінутися з росіянами, дати українцям по всьому світі відчуття, що ми діємо й ростемо. В вересні м.р. Іван Багряний, як лідер УРДП, конкретизував цю справу, але не зумів разом із своєю партією сформувати відповідного кабінету, хоч постійно підкреслював свою і своєї партії силу. Замість іти шляхом будівництва Державного Центру навколо того, що з таким великим трудом протягом років вдалося збудувати, УРДП, здається, захоплене своєю величчю, зійшло з плянованого шляху і невідомо ще куди зайде.

Говорять, що лідер УРДП, який водночас є урядуючим Головою Національної Ради, має скликати

давно нескликуване засідання Бльоку Українських Демократичних Партій. На цьому засіданні він має запропонувати акцію перебудови Національної Ради в такому напрямі, як сказано в повідомленнях наших кореспондентів. Якщо б так мало бути, то це була б парадоксальна ситуація, коли пригадати, що в декларації Бльоку, друкованої в квітні 1950 року в «Українських Вістях», говорилося, між іншим, про те, що одним із завдань бльоку є упорядкувати наше політичне життя і перебороти рештки згубних впливів чужородних антидемократичних ідеологій.

Ми завжди виступали й будемо виступати за єдність дії української еміграції, бо цього вимагає і політичний розум, і актуальне світове становище, але ми не можемо погодитися з тим, щоб задля амбіцій і бажання влади тих чи тих середовищ і осіб завалювалися осяги української політики і терпіла справа української демократії. Нас і так б'ють з усіх боків наші вороги закидами, що український національний рух — це рух антиєвропейський, відсталий, антидемократичний. Не даваймо легковажними кроками причини підтримувати і закріплювати таку опінію про нашу визвольну боротьбу.

Д-р Баран закінчив свою подорож

В п'ятницю 29. серпня в новому бюро Виконного Органу Української Національної Ради в Мюнхені, яке, нарешті, залишило «історичний» Юденберг в Авгсбурзі, відбулося повне засідання Виконного Органу, про хід якого перечеитаємо згодом у комунікаті Українського Інформаційного Бюро. Керував нарадою Голова Виконного Органу д-р Степан Баран, що закінчив свою довгу подорож по Франції і Англії і почав знову урядувати в Мюнхені. Довга подорож прем'єра екзильного уряду не сприяла активності Державного Центру, який без свого голови не хотів вирішувати багато справ. З другого боку, як виходить із закордонної української преси, п. д-р Баран у своїх виступах у Франції і Англії не був скутий на слова і навіть сказав дещо, що викликало протести й нарікання українських газет, зокрема т. зв. мельниківського напрямку.

Як виходить з інформацій представництва Виконного Органу у Великій Британії, д-р Баран був два тижні у Франції і два тижні в Англії. 31. липня він виступив на нараді всіх політичних партій та організацій у Великій Британії, які стоять на платформі Українського Державного Центру. 2. серпня пан Голова повторив свою промову в місті Рочдейлі, а 3. серпня д-р Баран виступив знову в приміщенні литовського дому в Лондоні з понад двогодинною доповіддю про роботу Державного Центру. Не зважаючи на те, що промови д-ра Барана були надзвичайно довгі — державні мужі мають звичай говорити коротко — лондонські слухачі так ентузіастично сприйняли його слова, що навіть вшанували 74-літнього сеньйора українських політичних діячів встановленням і «відспіванням многолітствія в його честь».

Треба радіти, що наші люди так добре виховані і так вмюють шанувати своїх заслужених людей. Проте, нам здається, що українська політика стоятиме далеко краще, коли діячі Державного Центру будуть менше говорити і святкувати, а більше діяти. Слово рідне — річ, безумовно, цінна, але дія ще цінніша.

Україна — це не Баварія!

(закінчення)

«Пані й панове! Не маємо нічого проти цієї психози, це справа німців. Але чи добре діється, що в сьогоdnішній Німеччині забувають чин і трагедію козацьких дивізій під командуванням генерала фон Панвіца, забувають героїські подвиги кавказьких і татарських з'єднань, не згадують відважної боротьби балтійських добровольчих частин на східньому фронті і, що, врешті, майже ніхто в Німеччині не знає і не пише про те, що кілька тисяч найкращої української молоді з т. зв. Першої Української Дивізії гарячого літа 1944 року склали свої голови в обороні Європи в кітлі біля Бродів! (Гучні оплески на багатьох місцях залі).

«Пані й панове! Пан майор Клімов сказав тут, що національні рухи поневолених народів підважують європейську ідею. Дозвольте йому відповісти, що ми, українці, боролися за волю Європи, тоді як...» (Проф. Гількман, президент конгресу, дзвонить на знак вичерпання 5 хвилин, і український промовець залишає трибуну).

Несподівано проф. Гількман, під впливом свого сусіда з президії п. Болдирева, дає, як другому українцеві, слово Володимирові Золотаренкові, як представникові, як він каже, «другої української фракції», а Золотаренко відчитує з листка між іншим таку заяву:

«Уже скоро прийде той день, коли мої українські побратими спільно з братнім мені великоруським народом заштурмують головну твердиню червоного тоталітаризму, готуючи всім поневоленим комунізмом народам шлях до вільного життя.»

Заяву Золотаренка росіяни і їхні німецькі однодумці зустрічають демонстраційними гучними оплесками, а найдовше оплескує виступ свого ад'ютанта зодягнений на темно п. «генерал» Гулай, що від початку до кінця з'їзду з міною «репрезентанта екзильної України» тихо й покійно мріяв, загублений між масою учасників, про свій майбутній в'їзд (на московській телезі) до Києва...

Цей конгрес ми програли

Можна про цей конгрес у Дюссельдорфі писати дуже багато. Можливо, навіть мають рацію люди, які кажуть, що українцям взагалі не треба було на цей конгрес звертати уваги. Проте, рація все-таки не по їх боці. Українські журналісти, які, до речі, передали всім дюссельдорфським редакціям і головним діячам конгресу писану заяву про причини невдачі дюссельдорфської імпрези, зробили дуже велику роботу, звернувши увагу багатьох непоінформованих французів, бельгійців, голландців і, зокрема, німців на їх ігноранцію у справах визволення Сходу. Висліді праці українських учасників конгресу видно було в останній промові згаданого вже Тілліха, який на масовій маніфестації в роковини жертв 20. липня, після виступу графа фон

Штаффенберга, сказав, між іншим, таке: «Ми не маємо більше часу на ізоляцію. Ми не маємо також часу в середині ХХ сторіччя займатися питанням націоналізму. Наша мета — звільнити людину. Може, прийде час, що німці порозуміються з поляками, поляки з литовцями, а, можливо, дочекаємо дня, коли настає згода навіть між українцями і росіянами. Ми, німці, що, як народ, теж окуповані, домагаємося вільних виборів у советській зоні, але також стоїмо за такі ж вільні вибори в Варшаві, Києві і в Москві.»

Дюссельдорфський конгрес показав, що наша зовнішня українська пропаганда мусить зревівувати свої гасла й шаблони і мусить достосуватися до нових течій, що подобаються сьогодні європейським слухачам. Нам не вистачить застосовувати таких метод, як, наприклад, зробив провідник однієї групи російських монархістів у Мюнхені, якийсь Державін, що до президії конгресу і до німецьких редакцій у Дюссельдорфі надіслав телеграму, в якій твердив, мовляв, Клімов та інші діячі НТС — це сталінські агенти. Таких телеграм поважно не трактують, а враження справляють лише серйозні політичні аргументи.

Г-ко

Р. С.

Володимир Золотаренко, якого вибрали як представника українців (!) до комітету, що має продовжувати працю Дюссельдорфського конгресу, написав, між іншим, у своєму бюлетені про виступ редактора Которовича злобну увагу, зацитовану нами в мотто цього звіту. Щоб цього дивного українського ренегата, який всюди без мила прилизується росіянам, переконати в тому, що він помиляється, інформуємо його читачів цією дорогою, що головні організатори конгресу зверталися вже (перед засіданням комітету, яке відбулося 16. серпня) до ред. Которовича з проханням переконати українські політичні кола про потребу надіслання їхнього представника до Дюссельдорфу. Вони дістали єдину можливу відповідь: — Доки разом з ними в комітеті сидітиме сам-собі-вельосипед Золотаренко, доти ні одне шануюче себе українське середовище не тільки не вишле делегата, але й взагалі не трактуватиме поважно праці комітету, який ставить перед собою великі амбіції бути «генеральним штабом холодної війни».

Сталін не хоче вмирати

За повідомленням преси, щоб продовжити життя Сталіна ще на кілька років, вісім советських науковців біологічного інституту Київського університету шукають життєвого елексиру. Вони експериментують над 31 людським «іспитовим кроликом» (переважно — селянами з Сталінової грузинської батьківщини), що всі вони живуть точно за звичаями «батечка» і щоденно мусять діставати застрики. Одинадцять з селян уже померло.

Радіо, якого всі бояться...

Бойовий орган одного відламу українського націоналізму «Український Самостійник» помістив нещодавно дивно панікерську статтю, від якої віс тоном майже несамовитої десперації. Щоб читач зрозумів, у чому справа, наведемо довші уступи з цієї симптоматичної передової:

«Перед місяцем — пише «Укр. Самостійник» — усі українські політичні центри винесли на спільній нараді ряд далекосяжних постанов, а між ними й таку:

«Зокрема справа створення радіостанції для радіовисилань до народів ССРСР запланована так, щоб мовами не-російських народів вести пропаганду «єдиної невідомої Росії». Радіовисилання від імени спільного радіокомітету і під його керівництвом справляло б враження про передришення «проблеми народів ССРСР» в напрямку затримання єдиної російської імперії. Це принесло б лише шкоду для справи визвольної боротьби проти большевизму. Тому нарада вважає, що до заходів Представництва Американського Комітету в справі радіовисилань треба зайняти негативне становище, і до такого ж становища закликає все українське громадянство. Приватні особи, які виламалися б із спільного українського фронту, будуть трактуватись як не приналежні до лав українського громадянства.»

«За один місяць, який ділить нас від тієї постанови, ситуація на відтинку «українці — Американський Комітет» не лише не відпружилась, але навпаки, скорше загострилось. Численні заяви адмірала Керка, як також загальний напрям політики цієї американської організації говорить про те, що ми й вони не наблизились настільки, щоб засісти за один стіл і робити одну політику.

«А тим часом Американський Комітет приготується до відкриття своєї радіовисильні в Мюнхені. В підготовчій праці поступили так далеко, що вже 1. жовтня мали б розпочатись радіопередачі. Кажуть, що вже все готове. Є технічні влаштування, є діловий і технічний персонал, є фонди, обсаджено вже всі відділи «народів Росії», та невістачає тільки одного — нема ким обсадити український відділ. Організатори радіо роблять усі зусилля, щоб проломити одностайний фронт українських журналістів, політиків і науковців, та щоб когось із них, з ім'ям і рангою, як першого зтягнути, бо потім — вони сподіваються — вже все піде легше. Треба їм перепробувати перший опір, треба поламати одностайність української оборонної лінії.

«Це є спокуса для наших інтелектуалістів, бо серед загальної матеріальної нестачі, яка панує серед них, треба мати досить велику силу характеру, щоб відкинути пропозицію праці, тобто платню від 500 до 800 ДМ місячно. Досі ніхто з українців на такі примани не дався злапати. Ми стоїмо твердо і не подаємось.

«Щоб послабити нашу моральну відпорність, організатори радіовисильні «опрацьовують» намічених кандидатів також політичними аргументами. Вони кажуть: коли не прийдете Ви, то прийде хтось ін-

ший, прийдуть американські українці, прийдуть ті, які згуртовані коло Гулая, або ті, які редагують «Східняк». А при тому — кажуть вони далі — коли ви прийдете, то будете мати можливість впливати на політичний характер авдіцій, будете просовувати свою самостійницьку програму, а зрештою український відділ і так буде цілком самостійний, неконтрольований ані росіянами, ані американцями. Ви зможете навіть говорити від імени Української Національної Ради. —

«Небезпека є в тому, що — як зачуваємо — деякі українці даються злапати на такі аргументи. Дехто з них вагається і готовий зламати єдиний національний фронт. Дехто вважає, що він може собі дозволити на те, щоб проти волі цілого українського політичного проводу піти своїм власним шляхом і кинути виклик цілій українській суспільності.

«Хто це буде? Хто буде першим страйколомом серед нас?»

Попробуємо переповісти оцю панікерську статтю «Українського Самостійника» тверезою людською мовою.

Протягом деякого часу місто Мюнхен стало осередком могутніх американських радіостанцій, що активно включаються в т. зв. холодну війну. Радіослухачі, які мають змогу наставляти свої апарати на коротку хвилю, знають, що різні радіопункти передають багаті програми вже не лише чеською, але також польською і мадярською мовами. В Мюнхені діють радіостудії не лише радіостанції «Вільна Європа», але й висильні пункти «Голосу Америки», що мають свої споруди в місцевостях Ісманінг та Оберменцінг. Радіопередавання з центру «Голос Америки» в Нью-Йорку, призначені для ССРСР, висилаються окремими проводами до висильних центрів на східньоамериканському березі. Збудовані там станції передають ті програми далі в Європу, де їх переловлюють споруди біля Мюнхену, а звідси — далі, до країн призначення за залізною заслоною. Крім згаданих радіостанцій в Лямпертгайм біля Мюнхену постає цілком нова радіостанція, що матиме назву «Визволення». Якраз цю радіостанцію має на думці «Український Самостійник», і про неї та про відношення до неї українських політичних кіл широко писав польський лондонський «Дзєннік Польські» з 28. липня ц. р.

Нова радіостанція підлягатиме відомому Американському Комітетові, яким до половини вересня керуватиме ще адмірал Керк, а відтоді його наступник Стівенс. Американський Комітет підкреслює, що його бажанням є абсолютно не втручатися в справу програм нової радіостанції, а лише віддати її в руки самих емігрантів, щоправда, на політичних основах, схвалених т. зв. штарнберзькою конференцією. В Мюнхені йде гаряча підготовка в організації різнонаціональних відділів радіостанції. Місце українців покищо порожнє. Керівництво радіостанції веде неофіційні розмови з представниками українського політичного життя, але покищо без наслідків.

Чого прагне Вашингтон?

Великий німецький тижневик «Ді Цайт», що виходить у Тамбурзі, приніс (у своєму виданні з 31. липня ц. р.) на першій сторінці чималу гльоссу під заголовком «Боротьба українців». Ця цікава стаття написана з приводу Дюссельдорфського конгресу. Уважаємо потрібним перекласти її повністю для наших читачів:

«Під назвою „конгрес вільних народів“ в Дюссельдорфі відбулася імпреза, під час якої ясно зарисувалися

Витворилася парадоксальна ситуація. Колись, наприклад, українські середовища не шкодували ніяких жертв, а газети вели довгу акцію писання листів, щоб урухомити український відділ «Голосу Америки». Тепер американці дають радіостанцію, а українського персоналу для неї немає.

Ми не належимо до кандидатів у радіокомітет чи до українського відділу радіостанції «Визволення». Але нам здається, і ми маємо відвагу сказати це голосно, всупереч постановам з 25. червня ц. р., зламання яких так боїться «Український Самостійник», що справу названого радіо наші політичні партії трохи передрамагизовують. Не знаємо, чи авдиції цього радіо матимуть змогу слухати земляки в окупованій Україні. Якщо — ні, то взагалі цим радіо займатися нам не варто. Коли ж — так, то провадам українських політичних партій треба було б позбутися ефектовних політичних деклямацій і тверезо подумати над тим, як би, все-таки, знайти такий вихід, щоб могутній засіб пропаганди не потрапив у руку малоросів чи золотаренків, а був керований хоч би групою, наприклад, не зв'язаних політично, але відданих українській справі українських фахівців і патріотів.

Як зачуваємо, Український Конгресовий Комітет в Америці не зовсім поділяє негативне відношення українських політичних кіл в Німеччині до справи радіо «Визволення» і незабаром має навіть надіслати сюди на розмови в цій справі свою голову проф. Добрянського, який приїде в товаристві д-ра Витвицького. Прихід нового директора Американського Комітету Визволення Народів Росії містера Леслі К. Стівенса на місце адмірала Керка, що як відомо, складав уже багато деклярацій, створює можливість цілком нової бази для розмови.

В політиці не завжди треба керуватися серцем, але також іншими мотивами. В усякому разі, панікерський тон коментаторів з «Українського Самостійника» не надається для вирішування справ, над якими треба добре поміркувати і використати всі можливості.

* * *

Як довідуємося в останній хвилині, в Мюнхені на засіданні політичної ради під протекторатом Американського Комітету вибрано керівником радіовисільні відомого малороса д-ра Ф. Богатирчука, близького поплічника Гулая. Ця вістка нас занепокоїла, бо такий вибір, безумовно, не вплине заохочуюче на українські політичні кола в справі їх вступу до радіокомітету. Вибір малороса викликає враження, що на політику радіокомітету впливають не американці, а таки росіяни.

лися розбіжні ставлення народів Советського Союзу та їхніх еміграцій, що перебувають на Заході. Як представник неросійських народів, український професор В. Косаренко-Косаревич з Нью-Йорку домагався, щоб кожен народ на своїй власній території мав право на незалежність і волю і щоб російський народ не ставив себе на службу російському імперіалізму. Росіяни не можуть на еміграції бути представниками цілості східної імперії, бо це означало би увічнення неволі інших східних народів. Навпаки, росіяни на конгресі, представлені провідником групи НТС (Національно-Трудовий Союз, який називає себе також солідаристами і власовцями), проф. Болдиревим з Вашингтону, домагалися, щоб найперше створити боевий фронт і єдність усіх східних народів, питання ж волі поодиноких народів залишити для розв'язання його системою плебісциту аж до часу після перемоги Заходу.

Цю розбіжність видно також дедалі частіше в США, які фінансують еміграцію. Наприклад, колишній амбасадор у Москві, адмірал Керк, на конгресі американських українців, що відбувся 4.—6. липня 1952 в Нью-Йорку, заступав російський погляд, тоді як Труменів міністер внутрішніх справ Чепмен виступав з неросійського погляду в загальному, а зокрема — з українського. Конгрес у Дюссельдорфі був влаштований під американським патронатом Союзом Переслідуваних Нацистичним Режимом (БФН), бо, як видно, в певних американських колах культивується погляд, що опозицію емігрантів проти большевизму можна далі розвивати на основі приязні, зробленої в кацетах. В українських емігрантських колах звертають увагу на факт, що вибраний на дюссельдорфському конгресі «генеральний штаб холодної війни» складається виключно з росіян групи НТС і «квіслінгів» іншого походження, а також з кількох німців, французів і бельгійців, але не з управнених українців, поляків, білорусів, козаків, балтійців, кавказців, тюрко-татар, румунів, болгарів і інших представників поневолених народів Сходу.

Цікаво, що собі, власне, в Америці уявляють під поняттям «визволення»? Якщо хтось хоче робити якусь політику, тоді мусить її найперше зформулювати. Може статися так, що надто багато порцеляни буде розбито, коли східні народи збагнуть, що Вашингтон не знає, чого він, властиво, хоче.»

Спогад про трагічні події

Франкфуртський щоденник «Франкфуртер Альгемайне» з 4. липня цього року вмістив цікаву кореспонденцію Вернера Ріхтера з Нью-Йорку під заголовком «Російські полонені». Стаття має ще й підзаголовок «Сполучені Штати навчилися».

Автор пригадує, що постанова американського штабу відмовитися від насильної репатріяції полонених корейців пояснюється досвідом американського військового керівництва після закінчення другої світової війни. Тоді, як відомо, американці видали російських військовополонених, захоплених у Німеччині, союзній з ними в той час Росії, що викликало смерть багатьох сот із них самогубством, ви-

скакуванням з залізничного транспорту та іншими способами. Звичайно, урядові американські кола не поспішали з публікацією цих невідрадних фактів. Але американський часопис «U.S. News & World Report», відомий з поміркованих коментарів і дбайливого перевірювання інформацій, оголосив нещодавно висліди слідства в справі цілого цього сумного комплексу примусової «репатріації». Кореспондент «Франкфуртер Альгемайне» пише далі дослівно так:

«В кінці війни в руках альянтів у Західній Європі перебувало майже два мільйони колишніх належних до російської армії. Їх приміщено частково в Англії, частково навіть в Америці, і вони не виявляли надзвичайно великого бажання повернутися до Росії. Однак, їх долю вирішила директива альянтського Головного Командування вже невдовзі після Ялтинської конференції. В ній сказано: «всіх росіян, звільнених на просторі, що підлягає контролю верховного альянтського командування, треба якнайшвидше передати російській владі.»

Видавання полонених у великому розмірі розпочалося в травні 1945 року і тривало більше року. Сотні тисяч пробували утікати, а десятками тисяч наклали на себе руки. Пунктами передавань у Німеччині й Австрії були міста Дахав, Плятлінг, Пассав, Кемптен, Бад Айблінг, Ст. Файт, Марбург і Лінц.

Процес Ауербаха і УВУ

Голосний судовий процес проти Філіпа Ауербаха, колишнього президента баварського уряду в справах відшкодування, закінчився не лише засудом обвинувачених, але й несподіваною трагічною пуантою: самогубством Ауербаха. Трагічно померлого жидівського діяча вже поховали, але справа його процесу ще мабуть довго буде розглядатися на сторінках газет.

Одну з найцікавіших статей про невідомі куліси справи Ауербаха вмістив ганноверський тижневик «Дер Шпігель». Читач цієї статті має нагоду глибоко заглянути за лаштунки баварської політики. Він, між іншим, безумовно зверне увагу і на такий уступ: «Вже третього дня процесу Ауербах робить своє зауваження, що багато, нібито, досягнули свій докторський ступінь за ціну 500 марок в Українському Університеті в Мюнхені. Керівник баварської державної канцелярії д-р г. к. Швенд також дістав своє докторське почесне звання від цього Вільного Українського Університету. Ця обставина дала пізніше привід Йосіфові Клібанському (адвокат Ауербаха) написати листа до мюнхенського генерального прокурора та звернути йому увагу, що правдива форма вживання цього титулу, на його думку, повинна б бути: „Д-р г. к. укр.“»

Дивні зауваження Ауербаха й Клібанського на тему докторатів Українського Вільного Університету в Мюнхені знайшли вже раніше відгук на сторінках німецьких мюнхенських газет. Було б не зле, коли б ректорат УВУ авторитетно вяснив оці адвокатські натяки, щоб не давати німцям причини погано думати про звичай в шановній емігрантській українській високій школі.

Всюди сталися самогубства цілих груп, переважно через повішення. Інших полонених, інтернованих з Англії, вислано кораблями до Одеси. І в цьому транспорті вибухла пошесть самогубств, а коли кораблі прибули до Одеси, треба було трьох днів, щоб вилучити росіян, захованих по різних закутах пароплавів. Нещасні сподівалися повернутися на тих кораблях в Англію. Певну кількість росіян, звільнених ще давніше в Нормандії, відіслано до таборів в американському штаті Ідахо. Лише дехто з них бажав повернутися в Росію, але, не зважаючи й на це, більшість загнано на російські кораблі при західно-американському березі. 118 з-поміж полонених, що силою оборонялися проти репатріації, перевезено до табору в Нью-Джерсі. Але й тих, зрештою, видано росіянам. Щоправда, треба було вжити слезоточивих газів, щоб їх вигнати з бараків, причому дехто із них устиг вчинити самогубство.

Після того, як майже два мільйони росіян повернено знову Советам, російські комісії почали «вичісувати» Західню Європу, щоб зловити й тих, які спромоглися до тієї пори ухилитися від примусового повороту. Стосувалося це зокрема до полонених, що зникли в німецьких батальйонах праці або вдавали з себе німецьких вояків. Більшість цих людей, вивезених силою, советська влада переслухувала в переходових таборах східньої Німеччини, засуджувала і розстрілювала. Американські окупаційні чинники видавали тоді також належних до російських окупаційних частин, що дезертирували в американську зону. Таких виданих від американців колишніх перекинчиків Совети, переважно в короткий час, розстрілювали на очах їхніх частин, з яких вони перед тим утекли.

І лише влітку 1947 американці припинили свою співдію в примусовій репатріації російських полонених. Але російській пропаганді вистачили два попередні роки для поширення загального переконання, що США це така нація, яка силою видасть на смерть або в вічну неволю кожного росіянина, що захоче спробувати втекти від комунізму. Коли б ще й тепер почали видавати корейських полонених, тоді ця опінія залишиться як правдива.»

Кореспондент німецького часопису, слідом за американським журналом, називає нещасні жертви примусової репатріації росіянами. Нам не треба пояснювати, що більшість із них безумовно становили вояки частин Українського Визвольного Війська, примусово перекинені німецьким командуванням 1943 року із східнього на західній фронт. Були там також добровольці азербайджанських, татарських і інших неросійських частин. Сумні це факти, мало досі відомі трагедії, і не час про них говорити. Але добре бодай сталося, що знайшовся відважний американський часопис, який розкрив цю рану, як ще один доказ трагічних помилок нещодавньої американської політики.

Головне, щоб таких помилок не робити також у інших складних питаннях т. зв. східньої політики!

Фон Папен і Україна

Справжньою сенсацією в найновішій німецькій політичній мемуаристиці стала книжка колишнього німецького бундесканцлера, дипломата і амбасадора в Туреччині Франца фон Папена.

Книжка ця з'явилася найперше англійським виданням і звернула на себе загальну увагу за вітринами елегантного лондонського магазину Геррот. Німецьке, нескорочене видання цієї книжки вийде в накладні Павля Ліста в Мюнхені.

Найцікавішим місцем спогадів фон Папена є твердження, що німецьке міністерство зовнішніх справ і верховне командування, завдяки таємним документам, здобутим агентами фон Папена в британській амбасаді, довідалися, що перший альянтський плян наступу на Німеччину через Салонікі й Балкани розбився об нехиті Туреччини. Балканська операція альянтів була запланована на весну 1944 року. Турки мали поставити в розпорядження альянтів літунські бази біля Смирни, завдяки чому можна було забезпечити з повітря альянтський десант у районі Салонік. Однак, Анкара не погодилася з такими пропозиціями англо-американського генерального штабу, почувши від поінформованого фон Папена, як німецького амбасадора, що в випадку її погодження німецькі бомбовики щонайменше знищать Стамбул і Смирну.

Турки під різними претекстами відтягали справу доти, аж альянтський плян зійшов на нівець.

В Анкарі ці спогади фон Папена викликали певне занепокоєння, бо турецькі політики сподіваються, що громадська думка Англії й США може звернутися проти них. З другого ж боку, вони й досі вдячні фон Папену, який допоміг їм своєю політикою втримати під час війни неутралітет. Коли б Туреччина була вступила в війну, байдуже, як союзник чи як ворог Німеччини, то хто зна, чи над Босфором сьогодні не стояли би росіяни так, як стоять вони вже в Болгарії чи в Румунії!

Ще цікавіші інформації фон Папена про його стосунки до... української справи. В 1943 році через одного посередника фон Папен зв'язався в Анкарі з спеціальним уповноваженим Рузвелта, послом Джорджем Ірле, який перебував у Стамбулі як аташе фльоти. Фон Папен запропонував йому сепаратний мир з Заходом, коли б США відмовилися від домагання безоглядної капітуляції Німеччини. Президент Рузвелт нібито відкинув пропозицію фон Папена з дивною — на думки дипломата — мотивацією, а саме, мовляв, — не треба боятися російської перемоги, бо Советській Союз, що складається з багатьох народів, «після війни і так розвалиться».

В жовтні 1943 року до німецького посольства зголосився якийсь дивний відвідувач, що, хоч і не назвав свого прізвища, все-таки виступав як висланик Рузвелта. Він заявив, що Рузвелт не бажає домовлятися при мир із винними за злочини німцями. Він подав натомість умову переговорів: видача Гітлера альянтам; відновлення старих кордонів; підтвердження ролі Німеччини в Середній Європі; створення незалежної, але пов'язаної з Німеччиною України.

Фон Папен домагався, подати йому ці умови на письмі, і відвідувач обіцяв прийти знову, як тільки зв'яжеться з Рузвелтом. Але він ніколи більше не з'явився. «Я можу тільки припускати, — закінчує фон Папен цей дивний епізод, — що американський президент уважав надто ризиковним задалеко зангажовуватися.» Інша можливість — це те, що всю цю справу для якоїсь невідомої мети організувала третя сторона. «Коли б було й так, — пише фон

Папен, — то все-таки видається дивним, що пізніше не було спроби скапіталізувати цю нашу розмову.»

Книжка про Вінницю в англійській мові

Недавно Шотляндська Ліга для Європейського Миру в Единбурзі видала англійською мовою книжечку про злочини Москви у Вінниці.

Найбільша в Шотляндії газета «Скотсман» так пише про цю книжечку:

«Є багато Катинів (Катинь — місцевість-табір де большевики вимордували 10 тис. старшин польської армії, яких взяли в полон 1939р.) на широкій території, контрольованій Москвою» — так пише п. Джон Стюарт у своєму вступному слові до книжечки п. з. «Злочини Москви у Вінниці». «Є їх багато» — продовжує він — «в Україні, в найбільшій і потенційно найбільш сильній державі, із всіх не-російських держав, окупованих Москвою». Книжечка оповідає, як в 1943 р. (в часі окупації України німцями), коли було розкопано і досліджено масові могили у Вінниці медичною комісією, було розпізнано жертви енкаведистівського терору в р. р. 1937/38 їх рідними. Їхні свідчення включені у текст книжечки, яка ілюстрована рядом жах викликаючих знімків».

УКРАЇНА НА ВИСТАВЦІ МИСТЕЦТВА В ЗАЛЬЦБУРЗІ

В Зальцбурзі в Австрії відкрито виставку мистецтва. Беруть в ній участь також народи з поза залізної заслони, а поміж ними і українці. УЦДОА, а головно його голова д-р Бемко подбали, щоб український куток на виставці був цікавий для відвідувачів і він таким і є.

На першому пляні є великий, 2 x 1,40 м. олійний образ, який представляє босвика УПАрмії, що рятує товариша. Образ має напис: «Україне фон гойте» (нинішня Україна). В куті стоїть бандура з нотами, фотом Лисенка, все це на тлі вишиваної скатерти. Дальше в кількох перекладах історія Грушевського (в німецькій, англійській, італійській, турецькій мовах), так само в перекладах «Кобзар» Шевченка. Крім цього зразки українського народнього мистецтва.

Відвідали виставку високий комісар для скитальців, його представник на Австрію д-р Берман, архієпископ Зальцбургу д-р Рорахер, представники австрійського уряду, представники американських властей та, samozрозуміло, представники преси.

ЧИ НОВИЙ ДИРЕКТОР ЗУАДК В ЄВРОПІ?

Нещодавно прибув із США до Мюнхену д-р Ярослав Кальба. Негайно після його приїзду в щоденнику «Свобода» в Нью-Йорку з'явилась інформація, що д-р Кальба має бути співробітником директора європейського представництва ЗУАДК Михайла Радика. Тепер у Мюнхені говорять, що дир. Радик виїде до США, а п. Кальба стане його наступником. Така зміна, на думку українських громадських кіл, ускладнить становище наших скитальців, бо д-р Кальба, хоч людина великих громадських заслуг, проте, не має ще американського пашпорту і тому йому буде важке полагоджувати різні справи у відповідних американських установах. Видно, у Філядельфії про це не дбають.

3 українського життя в Німеччині

Українське громадське життя в Німеччині має, як всюди, свої ясні й темні сторони, але воно після хвилювання, викликаного сильною еміграцією, вже здебільша устabilізувалося і вклалося в ритм щоденного буття. Багато українців у Німеччині, як, наприклад, у Новому Ульмі, Регенсбурзі чи Амберзі живуть у нових оселях, побудованих німцями при допомозі американського капіталу. Найбільшим осередком є Мюнхен, де сьогодні концентрується українське політичне й суспільно-громадське життя і де проживає більше 3 000 українських емігрантів. Багато людей, зокрема в Бюртембергії, живуть розкидані між німцями, і доля їхня найгірша.

Українська еміграція в Німеччині, жваво займаючись політичними справами, менше уваги присвячує людям, що працюють для добра нації в інших галузях життя, а зокрема на науковому полі чи в суспільній опіці. Як жертовно можуть працювати люди української науки, свідчить, наприклад, тиха, але дуже важлива праця проф. Василя Дубровського, вченого секретаря УВАН і заступника керівника Інституту для дослідження проблем східної Європи. Проф. Дубровський, не займаючи ніякого політичного становища в Державному Центрі, робить велике діло по лінії контактів з південносхідними сусідами України, а також здобуває надзвичайні осяги як голова ДОБРУСу. Останньо проф. Дубровський виступив з великою доповіддю в 20. річницю початку голоду на Україні в таборі Шляйсгайм та в таборі Валька біля Нюрнбергу.

Окреме признание всіх тих, що шукають якоїсь допомоги в еміграції чи в оформленні своєї екзистенції, належить чільному суспільному діячеві в Німеччині д-рові Якову Маковецькому, який займає посаду т. зв. координатора в бюрі ЗУАДК. Будучи близьким співробітником директора Радика, що, як відомо, дуже поважно спричинився до унормування громадського життя в Німеччині та проведення суспільної консолідації, д-р Маковецький працює, крім того, надзвичайно продуктивно, як правно-соціально-референт ЦПУЕН у суспільних організаціях чужинців в Німеччині, зокрема як віце-голова робочої групи чужинецьких скитальців в Баварії, користуючись довір'ям німців і авторитетом інших чужинців. Кожної неділі можна стрінати координатора в далеко віддалених від Мюнхену таборах, куди він приїжджає зудаківським фольксвагеном, цікавлячись життям людей на місці та розпитуючи їх про потреби й бажання. Люди з найдалше віддалених від Мюнхену осель знають, що в д-ра Я. Маковецького знайдуть завжди захист і допомогу.

Найбільша журба координатора якраз і є... координація допомогової акції. Хоча існує т. зв. Рада Суспільної Опіки для координації допомогової роботи ЗУАДК, ЦПУЕН, УСХС і СУВІ та відбуває засідання, деякі панове суспільні діячі бороняться перед об'єднанням і упрощенням організацій допомоги, бо це приневолило б їх обмежити видатки на бюрократію, а тим самим позбавило б декого посад. Некоординованість допомоги використовують — як каже пан Маковецький — «специ» по отримуванні допомог і беруть її з різних організацій воднораз, тоді як інші, чесні люди, мусять задоволитися нічим.

Праця в центральних організаціях не могла б мати великого успіху, коли б на місцях не було відповідних керівних людей, відданих душею національній і громадській справі, які без винагороди, а просто з почуття обов'язку й з турботи за майбутнє нашої групи віддають усі свої сили на допомогу землякам. Хто буває в притулку для старших людей у Дорнштадті за Ульмом, той знає, що душею більшої групи українців, які там проживають, є полк. Микола Чеботарів. Полковник, виконуючи безкоштовно функції місцевого представника ЦПУЕН, СХС, СУВІ і інших організацій, пильнує ладу між нашими людьми, допомагає їм втримувати контакт з нашими центрами, знає долю й справи кожного співгромадянина, полагодує всі кореспонденції та інтервеніє перед владою в справах допомоги громадянам оселі. Він

70-РІЧЧЯ І. О. ПОПОВИЧА

1. серпня цього року в чепурній залі мюнхенського готелю «Альпенгоф» за гостинно накритим столом зібрався гурт старших і молодших українських діячів, суспільників та журналістів, щоб вшанувати 70-річчя свого приятеля, одного з найактивніших українських громадян, Ілька Омеляновича Поповича. Навіть чужинці звернули увагу на це святкове товариство, в якому вирізнявся зокрема оперовий співак і буковинський земляк інж. Поповича, маестро Орест Руснак, що своїм співом про Верховину і про Буковину викликав сльози на очах не лише достойного Ювлята.

Ілько Попович — син відомого політичного і громадського діяча Буковини, інспектора Омеляна Поповича, автора виданої «Червоною Калиною» у Львові рідкої публікації «Відродження Буковини». 1914 року Ілько Попович організував на Буковині Січові Товариства, Українську Радикальну Партію та видавав часопис «Громадянин». 4. листопада 1918 року він, як поручник австрійської армії, взяв активну участь в українському перевороті, зайнявши на чолі військового відділу будинки влади в Чернівцях. З квітня 1919 року Ілько Попович командував на фронті комбінованим курунем Другої Бригади УГА, який 1. вересня 1919 року першим увійшов до Києва.

По катастрофі Ілька Омелянович жив у Станіславові і брав участь у політичному й громадському житті Галичини, керуючи, зокрема, українським соціалістичним рухом свого району. Він відзначився теж як організатор спортивного руху. Восени 1939 року, по розвалі польської влади Ілька Поповича заарештували большевики і відвезли до Луб'янки, де він просидів 20 місяців, після чого перебував під постійним наглядом НКВД.

Не зважаючи на свій глибокий вік, інж. Ілько Попович не бажає розстатися з активним політичним життям. Він сьогодні член ЦК Української Соціалістичної Партії і заступник Голови Української Національної Ради. Як видавець органу УСП «Вільне Слово», що виходить в Авгсбурзі, Ілько Попович був вибраний на останньому річному з'їзді Союзу Вільної Преси заступником голови. Він користується загальною повагою з боку чужинецьких колег.

Бажаємо Ювлятові дочекатися здійснення тих ідеалів, за які він ціле життя боровся, і багато сил та здоров'я на дальший життєвий шлях.

виписав для оселі всі українські часописи, що з'являються у вільному світі, і провів не одну вільну годину над полагодженням особистих справ українок і українців. Завдяки його невсипущій праці українська група в Дорнштадті ясно окреслилася національно і здобула собі пошану навіть з боку росіян, що творять більшість населення. Займаючи такий малий льокальний пост, полк. Чеботарів виконує дрібну, але велику роботу, яка приносить йому честь і його сусідам користь та центральним установам реальної допомоги в роботі. Місце таким діячам, як полковник, не на провінції, а безумовно на центральних місцях, у Державному Центрі.

Авторитет льокальних керівників здобуває не тільки признання своїх, але й пошану чужинців. Далеко на північ від Мюнхену, у франконському місті Амберг, в зразковій оселі для чужинців, проживає бл. 300 українців. За деякий час туди мають перевезти ще 300 українців із Шляйсгайму. «Некоронованим українським цісарем» називають місцеві німці провідника амбергської української групи д-ра А. Стронціцького, що організував в оселі диточий садок і українську двохкласову школу, в якій навчають учителі-аматори. Д-р Стронціцький, як представник ЗУАДК і ЦПУЕН, цікавиться життям кожного співгромадянина і через те має такий авторитет, що навіть місцеві німці неодноразово приходять до нього за порадою. Д-р Стронціцький це тип зразкового галицького діяча старшої школи, що як правник не лише дивиться в параграфи, але використовує знання законів і правничої практики на допомогу землякам. Люди в Амберзі не займаються великою політикою, але українська громада тримається дисципліновано, хоч умови життя в цій бідній околиці, де тяжко знайти заробіток, не легкі.

Коли б писати хроніку сучасного українського скитальчого життя в Німеччині, то треба було б чи не найсвітлішу її сторінку віддати представникові українського католицького духовенства, молодому священникові й слугі народу отцеві Проскурницькому, синові радника Проскурницького, голови міжнародного таборового комітету в Ляндсгуті. Отець Проскурницький це один із трьох молодих українських католицьких священників, висвячених минулого року владикою Бучком в Німеччині. Як душпастир, він обслуговує табір у Ляндсгуті, оселю в Регенсбурзі, в'язницю в Штравбінгу, де сидять, між іншим, засуджені за напад на Гулаю три українці, а також великий шпиталь для хронічно хворих у Регенсбурзі, де перебуває до 200 невилікувально хворих чужинців, у тому числі щось 40 українців. Це найбільш нещасні люди, деякі ще молоді, але позбавлені всякої надії. Останньо схвилювала їх вістка, що їхній шпиталь має бути розвезений, бо будинки потрібні американській армії. Для всіх тих людей ясним променем сонця є тихий і покірний отець Проскурницький, що несе тим знедоленим людям слово душпастирської опіки, розваги й потішення. Всі хворі знають свого любого священника і чекають кожного часу його відвідин, а управа шпиталю дуже цього правдивого опікуна хворих українців і неукраїнців шанує. Отець Проскурницький це тип правдивого ідейного священника, з жертвовної праці якого — хай нам це вільно буде сказати — може брати приклад духовенство обидвох наших віровизнань.

Американські сенатори цікавляться долею скитальців

До Німеччини прибули три американські сенатори, а саме: Віллі Сміс, Роберт Генріксон і Александер Вілей. Вони цікавляться долею і становищем чужинецьких скитальців у Німеччині і мають намір відвідати різні осередки й табори т. зв. бездержавних чужинців. Свою подорож по Німеччині американські сенатори починають від конференції з німецьким міністром для справ скитальців Лукашеком.

В понеділок 8. вересня ц. р. в штутгартській Студії східно-європейських проблем при місцевому радіо державний секретар для справ скитальців у Баварії проф. д-р Т. Оберлендер виступить з доповіддю на тему: «Опіка над бездержавними чужинцями в Союзній Республіці». В конференції, на якій буде виголошена ця доповідь, візьме також участь постійний представник Ресорту Преси та Інформації Виконного Органу, а також деякі кореспонденти української преси.

Після конференції з міністром Лукашеком у Бонні, американські сенатори, в п'ятницю 29. серпня ц. р. мали у Франкфурті конференцію з представниками т. зв. допомогівих агентств. На конференції виступав також директор ЗУАДК п. Радик, який разом з представником литовців і графинєю Толстою, з фонду цієї ж назви, обороняв перед сенаторами засадку, що гроші з т. зв. фонду ПЕП (100 мільйонів доларів, призначених на допомогу найновішим емігрантам, що прибули до Німеччини після 1. січня 1948) треба роздавати не тільки тим найновішим емігрантам, але й усім утікачам. Якраз старші утікачі, яких називають особами ДП, являють собою правдивих політичних емігрантів, яким треба дати належну допомогу з цього фонду. Найновіші емігранти, як часто буває, прибули до Німеччини аж тоді, коли розсварилися з режимом, якому досі служили. І містер Радик і графиня Толстая підкреслили, що спеціальна допомога належить українцям і росіянам. В суботу 30. серпня американські сенатори відвідали табір Валька біля Нюрнбергу, щоб особисто довідатися про життя чужинецьких скитальців.

Нарешті лад у СУВІ

З приємністю треба відмітити, що неможливий стан, який довгий час існував у Союзі Восних Інвалідів, скінчився. Відвідувачі бюро в СХС у Мюнхені при Дахауерштр. 9 можуть щоденно побачити групу молодих інвалідів, що під проводом нового голови СУВІ, поручника Івана Неболи, активно полагодує пекучі інвалідські справи і несе допомогу членам своєї організації.

Нову Управу СУВІ вибрано на Надзвичайному Делегатському З'їзді СУВІ, що відбувся 6. — 7. липня ц. р. в Авгсбурзі, де, як відомо, донедавна містилося бюро організації. Діялися в ньому жалюгідні речі, що стали предметом критики навіть далеко за океаном, а зокрема в тих українських заокеанських організаціях, що жертвовно збирали фонди на допомогу інвалідам — залишенцям у Німеччині і ніяк не могли зрозуміти хаосу, що панував у СУВІ. В СУВІ зуживалися розмірно великі гроші на платню урядовцям, які між собою сварилися і майже нічого для добра своїх членів не робили.

Дводенний з'їзд СУВІ в Авгсбурзі, який вшанував своєю привабливістю ген. М. Капустянський, був чи не

найскандальнішим з'їздом за час існування української еміграції в Німеччині. Прали на ньому брудну білизну так завзято, що аж було мокро на залі. Ця операція закінчилася щасливо, бо в організації наступила санация, невідповідні люди відійшли, а забльоквані по банках гроші з пожертв роздано потребуючим.

Не малу роль виконав на з'їзді представник Братства Першої Української Дивізії д-р Ортинський, який просто поставив інвалідам ультиматум: або вони заведуть лад у своїй організації і об'єднуються, або Братство стримає фінансові дотації. Такий самий ультиматум поставив представник Братства Карпатських Січовиків, а ген. Капустянський своїм батьківським словом дуже спричинився до вяснення атмосфери.

Під час делегатського з'їзду СУВІ можна було по-

чути дуже цікаві звіти від делегатів з провінції, зокрема з Ляндсгуту і Гавтінгу. Виходить, що в Ляндсгуті інваліди довгий час сиділи без допомоги, а в Гавтінгу бідує багато українців, якими протягом років ніхто не займається. Багато тих людей, колишніх борців за волю України, були покривджені не тільки долею, але й власним Союзом Інвалідів. Аж годі було слухати!

Треба вірити, що нова Управа з головою п. Неболюю і секретарем п. Романом Дебрицьким та членами пп. Качмарем і Потякином доложить усіх зусиль, щоб українські інваліди в Німеччині були відповідно забезпечені та знали, що є центр, який за них дбає. Коли це станеться, можна бути спокійним, що українське громадянство по всьому світі не забуде своїх синів, які віддали здоров'я в боротьбі за визволення України або в боях другої світової війни.

НЕКРОЛОГИ

ГЕН. В. СІКЕВИЧ

Ген.-хорунжий армії УНР, Володимир Сікевич, помер в Торонто, дня 27. липня 1952 на 83 році життя. Покійний родився 1870 р. і, одержавши військову освіту, брав участь у світовій війні як старшина російської армії. З постановою української держави перейшов на службу до української армії і служив під ген. Натієвим. В часи Директорії був послом УНР в Будапешті і залишився там до 1924 р. Після ліквідації посольства виїхав до Канади і оселився в Вінніпегу. Тут він користався загальною симпатією і, хоч вже у досить поважному віці, брав активну участь в українському організованому житті. Інтерес до цього виявляв він до останніх хвилин свого життя. Залишив спогади «Сторінки з записної книжки», в яких докладно розповів про своє життя і діяльність.

СЕРГІЙ ВИШНІВСЬКИЙ

Як повідомляли вже українські газети, 18. червня ц. р. на 53 році життя помер в Рочестері, в США, бл. п. український журналіст і видавець Сергій Вишнівський.

Сергій Вишнівський народився на Дубенщині, Волинь. За часу польської окупації жив у Луцьку і був видатним українським політичним діячем на північ від т. зв. Сокальського кордону. Був секретарем товариства «Сільський Господар», а одночасно редактором часопису «Неділя», видаваного тоді Романом Голяном. Своєю працею Сергій Вишнівський зробив дуже багато для національного освідомлення Волині, а зокрема — земель Забужанської України, себто Холмщини й Підляшшя, де «Волинська Неділя» була розповсюджувава таємним шляхом і вела водночас боротьбу проти польонізації та проти комунізму, що був тоді поширений у формі т. зв. сільробізму. Мало хто знає, що Сергій Вишнівський був батьком відомої колись української кіноакторки Тамари Вишнівської, що починала свою кар'єру в Варшаві. В місяці січні 1951 Сергій Вишнівський виїхав з родиною до США, де, між іншим, під псевдонімом Бориса Вілобережського чомусь уважав потрібним писати багато гострих статей в суто-гетьманському дусі. Ці дуже односторонні статті, повні дивною жовчю,

дуже дивували його колишніх співтоваришів і приятелів. Поховали бл. п. Сергія Вишнівського 21. червня ц. р., а останнє надгробне слово на його могилі сказав волиняк о. прот. Саватій Лопухович.

Нехай легкою буде йому чужа земля!

ПОЛКОВНИК КУРТ ГРЕБЕ

Полковника Курта Гребе знало небагато українців. Він помер у Мюнхені 8. серпня ц. р. на 79 році життя, бувши останньо головою німецько-українського товариства імени Гердера. Метою цього товариства було налагодження українсько-німецьких взаємин після трагічних для обох народів випадків під час другої світової війни. Курт Гребе 30 років був пов'язаний з українською справою і вірив до кінця свого життя, звичайно, із становища німецького патріота, що без розв'язки української проблеми не може бути справжнього миру й ладу на Сході Європи.

Народжений на Помор'ї, Курт Гребе під час своєї військової служби співпрацював з відомим німецьким генералом фон Зектом і за його порадою після втраченої Німеччиною першої світової війни повернувся в рідинне місто Бидгощ та став німецьким послом у варшавському польському соймі, де тісно співпрацював з українськими послами.

З вибухом другої світової війни німецька армія покликала полк. Гребе знов до активної військової служби, віддавши йому керівництво відділу справами полонених українців з польської армії. В невеликій мірі завдяки його старанням німці звільнили багато наших полонених, в тому числі групу колишніх петлюрівських старшин, які були контрактними офіцерами польської армії, на чолі з полк. Петлюрою, братом Отамана, полк. Гальчевським-Войнаровським, полк. Валійським і полк. Барвінським.

Після другої світової війни полк. Гребе швидко знайшов контакт до української еміграції в Німеччині, а в 1951 році був вибраний головою німецько-українського товариства імени Гердера. Це товариство досі не проявило, щоправда, великої діяльності, однак, треба сподіватися, що в майбутньому діяльність його буде ширша і дасть крапці осяги.

Над могилою полк. Гребе пролунали також слова української військової похоронної пісні.

Образок із сучасного Києва

Дивні речі бувають. З одного боку кремлівські можновладці голосять, що в ССРСР побудовано передовий, неперевершений суспільний лад. З другого боку на сторінках московських часописів появляються матеріяли, що незаперечно свідчать про щось інше. З одного боку московські держиморди вилазять з шкіри, вбиваючи в голови советських громадян, що вони мусять жити для «блага ідеї комунізму» в умовах жорстокого обліку й контролю, а ці громадяни, зокрема громадяни УСССР, ще й досі на 35 році існування советської влади, як подає часопис «Ізвестія», хорюють на «пережитки буржуазного ладу», страждають на хворобу «смейственності», що для неї не може бути місця в советських умовах життя. А ця антисовєтська, шкідлива «смейственність» процвітає. Особливо в Київському медичному інституті. Про це пишуть «Ізвестія» ч. 71 (10834):

«Чи знайоме вам почуття милування, коли ви відкриваєте оксамитну обкладинку й починаєте перекидати сторінки родинного альбому?

...Якщо вам не знайомі ці почуття, дорогий читачу, і ви побажаєте їх пізнати, але у ваших друзів і сусідів не знайдеться родинного альбому, загляньте до відділу кадрів Київського медичного інституту, викладіть своє тяжке положення, й, може бути, тут підуть вам на зустріч, дозволять перелистати сторінки «лічних дел» професорів, викладачів, аспірантів і наукових співпрацівників.

...Так, це родинний альбом! Ті ж діти й батьки, чоловіки й дружини, братці й сестриці...

Родина Барченко, родина Бараник, родина Бенюмових, родина Браун, родина Вінокурових, родина Айзенберг, родина Городинських, родина Духіних, родина Златман, родина Зантбарт, родина Каган, родина Кульчицьких, родина Левковських, родина Лур'є, родина Мороз, родина Новицьких, родина Ольшанецьких, родина Ходуліних, родина Чайка, родина Черкес, родина Ерліхман, родина...

Вийшов гай! 24 генеалогічних дерева. 24 великих і малих родин дали коріння на катедрах інституту.

В гаю тихо й спокійно, бо вітрові критики й самокритики тут не розгулятися. Ранками приходять до гаю директор інституту тов. Калініченко. Турбує його сонний спокій.

— Що особливого! — заспокоює себе директор. — Адже мали місце в історії випадки, коли подружні союзи ставали й творчими союзами. Адже відкрило вчене подружжя радій. Адже передавалося високе мистецтво хірурга по спадщині від батька синові, в творчій естафеті науки. І у нас є випадки...

Але чи не забагато в інституті «творчих союзів» і «творчих естафет» і чи не замало тут робиться «відкривань радія».

— Добре було б, все таки, — думає директор, — попрацювати сокирою, підрубати деякі корінці, а верхки пересадити на інше місце.

Але його зупиняє жіночий голос.

— Як? Знову з «смейственностью» боретесь? — суворо питає дружина. — А чи подумав ти про свою родину? Адже ж я теж асистент інституту: не рубай сук, що на ньому сидиш!

І тов. Калініченко мимоволі розстається з своїм наміром. Ось, що може зробити одна дружина — асистентка!

Ну, а якщо тридцять дружин і всі асистентки?

... Нашу увагу приковують фотосвітлини тридцятьох жіночих облич. Це обличчя дружин завідуючих катедрами й інших наукових працівників інституту. Всі вони працюють на катедрах асистентами.

Злі люди кажуть, що вони творять «кулюарну раду», що перед нею сама наукова рада не має права пикнути.

Відбуваються, примірно, такі сцени:

— Знаєш, любонька... — мнеться вчений чоловік, збираючи свої папірці на засідання вченої ради. — Знаєш, любонька, мені прийдеться злегка критикувати Н. Н. ...

— Ти зійшов з розуму! Чи ти забув, що я твоя дружина й працюю у Н. Н. на кафедрі!

— Що ж зробити, любонька... Інтереси науки...

— Але ти мій муж, а не муж науки!

І вчений чоловік своєї дружини відступає перед цим незаперечним доказом.

... Тиха й спокійна атмосфера на вчених засіданнях. Щось дуже домашнім альбомним духом віє від деяких наукових творів. Щось дуже нагадують батьківські збори наради з приводу питання висування молодих кадрів. А захисти дисертацій поступово гублять свій науковий інтерес, зберігаючи, між іншим, інтерес родинний.

Взяти й проголосити б війну цій бридкій, огидній «смейственності», що приборкує боротьбу думок і позбавляє свободи критики, без чого, як відомо, не може розвиватися правдиве знання... Ось хоч би взавтра взяти й скликати наукову раду, й поставити питання ребром!

Але для директора інституту наукова рада — це одночасно й родинна рада. Бо дружина директора — асистент на кафедрі факультетної хірургії, брат дружини директора — завідуючий катедрою нормальної фізіології, дружина брата дружини директора — доцент кафедри нормальної анатомії, чоловік сестри директора — завідуючий катедрою оперативної хірургії... Але, без генеалогічного дерева тут не розбирайся!

А тому наукова рада ніколи не розходилася в думках з родинною радою.

... І по старому наукові засідання нагадують собою групи з родинного альбому. І по старому сиротливо себе почуває в затишному родинному колі наука.»

Фельетоніст «Ізвестій» висвітлив тільки мікроскопічний шматочок правди, але шматочок характерний для советської дійсности. Інакше, «Ізвестія» про це не писали б. Очевидно, у хваленому советському суспільстві не все гаразд. «Буржуазні пережитки» — «смейственність» не викорінені. Приклад з Київським медичним інститутом — яскравий доказ тому. І це в країні, де соціалізм вже побудовано й тепер будується комунізм! — Чи не смішно?

NEDILA

Ukrainian Newspaper

Nr. 18 (216) Oct. 1952

Publisher and Editor: Gennady Kotorowycz, Augsburg, Georg-Brach-Str. 4. Printed by: Buchdruckerei Dr. Peter Belej, München 9, Hohenwaldeckstr. 18. — Published monthly.

N E D I L A — The Ukrainian Independent Monthly

N E D I L A — Ukrainische unabhängige Zeitung

МЕДИЛА

Український незалежний часопис у Німеччині

Ч. 18 (216)

Жовтень

1952

Москва атакує отамана Бульбу-Боровця

Особлива советська публікація про партизанську акцію в Україні

В книгарнях України з'явилася на короткий час книжка героя Советского Союзу і шефа червоних партизан під час 2-ої світової війни на Волині Дм. Медведева під заголовком «Сильні духом». Книжка являє собою нове збільшене видання першого твору цього автора під заголовком «Діялося це біля Рівного». Звертає увагу, що значна частина книжки (яка має загалом 500 сторінок друку) присвячена гострим нападам на першого команданта УПА отамана Тараса Бульбу-Боровця. Нова советська публікація викликала багато коментарів у зацікавлених політичних і військових колах на Заході. Існує переконання, що її можна трактувати як підручник партизанської акції в можливих майбутніх подіях на території України. Факт швидкого зникнення цієї книжки з продажу пояснюють, між іншим, невдоволенням певних советських кіл публікацією багатого фотографічного матеріалу, тим більше, що багато із колишніх червоних партизан, фотографії яких уміщено в книжці, займають сьогодні досить визначні пости в УССР.

Автор книжки — советський полковник Медведев — після виконання деяких партизанських завдань у Брянських лісах — дістав у літку 1942 р. доручення зформувати окремий відділ партизан, що нараховував до 100 осіб, і разом з ним, повітряним шляхом, був перекинений у Волинські ліси. При допомозі місцевих комуністів, а зокрема поляків, він повів широку розвідчу роботу, звернену проти німецької армії й адміністрації, а також проти — українського національного руху і, зокрема, УПА. Познайомившись з антинімецькими летючками Головного Штабу УПА, полк. Медведев навіязав контакт з командуванням УПА і вислав окрему делегацію під проводом команданта розвідного відділу своєї групи А. Лукіна на переговори з отаманом Бульбою. Цим переговорам у книжці при-

свячено дуже багато місця, і вони подані, звичайно, дуже тенденційно. Подасмо в перекладі суттєві місця реляції Медведева:

«Ми довго ламали собі голову. — пише Медведев. — чи посилати наших людей до «Бульби». Найбільш переконливою видалась нам версія, що «Бульба» буде намагатися встановити з нами «добросусідські стосунки», звичайно, з розрахунком, щоб нас заповнити про свою «льоальність», а також, щоб якнайбільше про нас довідатись і всі ці відомості передати гітлерівцям. Ну, що ж, у нас теж були свої пляни. І ми вирішили ризикнути.

16. вересня в лісі, в означеному місці, наша група з 15 автоматників під проводом Александра Александровича Лукіна була стрінута групою націоналістів, провідник яких, махровий бандит з відзнаками «бунжчужного» назвав себе «адьютантом отамана Бульби» і сказав, що має доручення відпровадити партизан «до штабу отамана»

«Штаб перебував на самотньому хуторі біля села Вільчаки-Глушків. Хутір був оточений потрійним кордоном озброєних бандитів. Лукін та його автоматники подумали, що коли вони потрапили в пастку, то про відступ нема чого й думати. Отже, вони були готові дорого віддати своє життя.

Повнолиций, великоголовий, з кучерявим посивілим волоссям, Лукін провадив своїх автоматників, уважно розглядаючись по сторонам, і все собі мотав на вус. Пам'ять у нього була особлива. На хуторі Лукін поробив усі заходи обережності... Обставив хату своїми автоматниками, а сам з Валентином Семеновим та ще одним партизаном ввійшов до другої кімнати. «Бульби» там ще не було. Адьютант поспішно зголосив, що «отаман» прибуде в цю ж хвилину. Коли появився «Бульба», Лукін сидючи відповів на його привіт і показав на ослон, немов би:

підкресливши, що господар тут не «Бульба», а він, Лукін, представник партизанського командування.

«Отаман», як ми й передбачували, намагався показати, що він настроєний миролюбно. Він звернувся до Лукіна за всіма правилами дипломатичної етикетки, назвав його «високою договірною стороною», яку йому, «Бульбі», приємно вітати.

— Мушу відразу ж заявити, що ми не рахуємо вас «договірною стороною», — попередив «отамана» Лукін. — Ми прийшли розмовляти з вами як із зрадником батьківщини. Договорюватися нам з вами нема про що. Ви можете розкаятися за вчинені вами дуже важкі злочини перед народом і постаратися викупити свою провину, негайно приступивши до активної збройної боротьби з німецькими окупантами. В такому випадку ми будемо просити законну владу України — Президію Верховного Совета — амнестиувати членів вашої незаконної й злочинної організації, розуміється, для таких, на чий совісті немає крові советських людей. Решті ми можемо обіцяти життя і змогу виправдати свою провину чесним трудом. Це й усе, що я можу вам обіцяти.

«Бульба» відповів не зразу. Після довшої перерви, під час якої «отаман» з виразом болю морщив чоло, він почав говорити. Його промову можна було вважати задалегідь приготованою. Вона не мала найменшого відношення до слів Лукіна, а відносилася на адресу Гітлера, який їх, націоналістів, буцімто, безсоромно ошукав: обіцяв владу, а сам не дозволяє навіть до неї наблизитися. Словом, усе йшло так, як ми передбачували: «отаман», за вказівкою Гестапо, хоче приспати нашу чуйність.

Із довгої й високопарної промови «отамана», пере-

сипаної до речі і не до речі чужинецькими словами, Александер Александрович зрозумів правдиві наміри свого «співбесідника». Мова «отамана» була малю зрозуміла, по-варварському перемішана українськими й німецькими словами. Це була мова, якою, як ми пізніше переконалися, широко користувалися українські націоналісти, вигодувані в шинках Берліну, пивних Оттави і Чікаго, люди без паспорту, без батьківщини, громадяни міжнародної біржі, — проїджені сервіс, а також «Федеральному Бюрові Розслідів». І кожній першій-ліпшій буржуазній розвідці.

Вислухавши з трудом цю «промову», Лукін запропонував відповісти по суті: погоджуються вони, «Бульба» і його підручні, звернути зброю проти окупантів?

— Згодом, — з поспіхом відповів «Бульба», але негайно теж додав, що він повинен «проконсультуватися» і «скоординувати» це питання з «центром».

— Отже, коли «скоординуєте», тоді й будемо говорити, — сказав Лукін.

Як тільки «переговори» закінчилися, ад'ютант трикратно вдарив у долоні, і двоє «бульбівців» внесли в кімнату величезний кіш зі сніданням. Швидко розставили на столі пляшки з самогоном, сало, хліб і печену дичину.

— Прошу до столу, — звернувся до Лукіна «ад'ютант».

— Не важно ви поживаєте, — оглянувши стіл, сказав Лукін. — Нум, Валю, — звернувся він до Семьонова, — принесіть, що там у нас є!

Семьонов швидко повернувся. Він поставив на стіл три пляшки вина різних гатунків, московську ковбасу, сир, пірники і декілька плиток шоколяди «Золотої ярлик», а навіть декілька пакетиків московських цигарок.

Все це Лукін навмисне забрав із собою в дорогу. Треба було бачити, з якою жадобою гляділи на небачені ласощі зрадники. Тепер вони вже могли не сумніватися, що партизани мають дійсно регулярний зв'язок із Москвою.

Наші, звичайно, не доторкнулись до їжі націоналістів, натомість націоналісти з жадобою накинулись на гостинці партизан.

Наступне побачення було призначене на 26 вересня, але воно відбулося аж за місяць, бо ми були приневолені кочувати з місця на місце, побоюючись нападу карних експедицій.

16 вересня, тоді як Лукін мав побачення з «Бульбою», в близьких до нас районних місцевостях — Людвиполі, Березному, Сарнах і Рокитні — почали концентруватися великі з'єднання окупантів. Вони протягом двох тижнів шукали за нами, але їх акція закінчилася трьома невеликими сутичками, в ході яких фашисти втратили з пів сотні вояків, після чого з солоними мінами повернулися до своїх центрів і стали там залогою.

Не було сумніву, що ці події — «переговори» з Бульбою і прихід німців — мають між собою зв'язок. Вони хотіли відволікти нашу увагу «переговорами», щоб пізніше оточити нас і знищити.

А все таки ми погодились продовжувати «переговори з Бульбою», бо ситуація підказувала нам, що

(Далі на 8-ій стор.)

60-ліття інж. Д. Андрієвського

27. вересня ц. р. минуло 60 років інж. Дмитрові Андрієвському, членові Виконного Органу Української Національної Ради і заступникові керманіча resortу Зовнішніх Справ.

Політичну діяльність Дмитро Андрієвський почав у 1917 році, будучи студентом у Петрограді. Як представник Української Центральної Ради, Дмитро Андрієвський працював на Волині, а пізніше в Таврії. На початку 1918 року вступив до міністерства зовнішніх справ у Києві і, з його доручення, в складі української дипломатичної місії виїхав до Швейцарії. Високі студії закінчив у Бельгії, де й перебував аж до 1941 року.

Довгі роки інж. Дмитро Андрієвський був членом Проводу Організації Українських Націоналістів і близьким співробітником полк. Коновальця. Був в'язнем німецького концентраційного табору. Має великі заслуги в створенні Української Національної Ради, а, крім того, працював над зміцненням зв'язків між українцями в Європі та за океаном. Інж. Дмитро Андрієвський користується симпатією в політичних колах балтійської та кавказької еміграції, з якою втримує постійні контакти з доручення Державного Центру.

Заслуженому в українській справі Ювілятові Редакція «Неділі» бажає многих літ та визначних успіхів у дальшій праці для української справи.

Якими бачить чужинців проф. д-р Теодор Оберлендер

Державний секретар для справ скитальців в Баварії, проф. д-р Теодор Оберлендер, виступив у понеділок 8. вересня 1952 в Сходознавчій студії Штутгартського радіо з доповіддю про опіку над бездержавними чужинцями в Німецькій Союзній Республіці. Проф. Оберлендер підкреслив, що німці перебрали відповідальність за долю бездержавних чужинців від 1. січня 1951 р., після того як мільйонова маса чужинців перейшла табори УНРРА і ІРО. До того часу німці не мали відношення до чужинців, хіба що на витрати УНРРА Німеччина мусіла дати 2,8 мільярдів марок по репараційній лінії. Німці, сказав Оберлендер, не погодилися на американську політику асиміляції, яка, наприклад, не бажала допустити в чужинецьких школах навчання історії й географії країн походження чужинців. Навпаки — німці стали на становищі повної національної свободи.

Треба з жалем ствердити, сказав державний секретар, що в процесі еміграції до нових країн поселення виїхали такі чужинецькі елементи, які могли для німців бути бажаними як політичні партнери, а між тими, що ще лишилися в Баварії, є теж елементи, яких німці не бажали б втратити в майбутній еміграції. Ця заява стосується не лише колишніх вояків добровольчих частин при німецькій армії, але також і всіх інших, хто мали якібудь зв'язки з різними німецькими установами. Між чужинцями, які в Німеччині залишилися, є безумовно й такі, що свідомо бажать жити ближче залізного кордону і ближче до театру майбутніх подій. Сюди треба зарахувати невелику групу балтійців, а також численну частину українців.

Значна частина чужинців живе в таборах, яких не можна назвати гіршими від таборів німецьких втікачів і евакуйованих. В акції допомоги значну роль відіграли різні церковні організації, а позитивною стороною ліквідації таборів по касарнях було переведення чужинців у багаті індустрією міста, де швидше можна знайти заробіток. Паралелі між німецькими виселенцями й бездержавними чужинцями дуже великі. 12—13% бездержавних чужинців творить їхня інтелігенція, прс майбутню долю якої німецька адміністрація багато думає. Звичайно, кожна програма zatrudнення цієї інтелігенції вимагає великого вкладу грошей, в справі здобуття яких ведуться постійні переговори.

Проф. Оберлендер звернув увагу на розбіжності, що існують — на його думку — між старою і новою еміграцією. Старша еміграція думає ще досі націоналістично, натомість молодша переборолла вже комплекс націоналізму. Між цими групами існує різниця, як між ніччю й днем. На великі труднощі натрапляють урядові чинники якраз не з боку німецьких скитальців, як того можна б сподіватися, а, власне, з боку німецького автохтонного населення. В таборі Ференвальд є, наприклад, 1800 жидів. Проф. Оберлендер запропонував Франкфуртові й іншим німецьким містам поділити тих жидів між собою,

але жиди бояться залишати табір і втратити свою скученість. Зрештою, ні одне з міст на цю пропозицію не зареагувало. В Баварії є ще 10 таборів для чужинців. Населення їх майже не зростає, бо приплив нових втікачів дуже зменшився. Сьогодні нові втікачі (максимум 1500 річно) приходять ще тільки з Чехо-Словащини або з Югославії. Колись масово утікали інтелігенти, тепер головню робітники, бо кордон сильно замінований, і лише люди фізично сильні пускаються на ризик перебороти зрадливі застави. Німці ствердили, що, наприклад, чеська прикордонна сторожа на кільканадцять кілометрів в глибині чехо-словацької території вживає німецьких одностроїв і цим способом не раз ще далеко до властивого кордону заманює спантелічених людей у пастку. Всіх втікачів, що перейшли кордон, спрямовують наперед до табору Валька коло Нюрнбергу.

Проф. Оберлендер, який підкреслено виступає за ідею європеїзму, зробив у цьому місці своєї доповіді гострий випад проти програм радіостанцій «Вільна Європа», яка веде політику в стилі націоналізму з 1918 р. або навіть з кінця минулого сторіччя. Оберлендер ніяк не може зрозуміти такої політики. Він уважає, що більшість чужинецької еміграції в Німеччині має бажання повернутися на Батьківщину («гаймкервілліг»), але вона зі своїми застарілими поглядами не матиме ніякої вартости для своєї країни («ніхт гаймкерфертіг»). Ця справа взагалі дуже важка, бо німецьких інституцій, які займалися б таким «питанням», покищо немає, а установа Високого Комісара не любить взагалі говорити про національні справи еміграції, захвалюючи політику розтоплення (фершмельцунг) чужинців в місцевому елементі. Проте, німці нікого не хочуть германізувати, а самому Оберлендерові відповідала б найбільше ідея створити щось у роді міжнародного резервуару (фелькергартен) з повною національною свободою. Він свідомо підтримує нові емігрантські сили, що визбулися ідеї відродження національних держав. Він не любить слова «опіка», натомість хоче, щоб обов'язувало слово «співпраця». В своїй роботі державний секретар узалежнений від Союзного міністерства скитальців та міністерства внутрішніх справ.

Доповідь викликала гарячу дискусію. Представник румунів у Студії ген. Георге, подякувавши представителю за доповідь, погодився з ним, що головною проблемою правильної розв'язки еміграційного питання є знайти політичну лінію. В німецькій пресі видно, одначе, брак усякої лінії в цій справі. Георге боронив радіовисильню «Вільна Європа», кажучи, що кожен діє так як може.

Німецький дискусант Гербріх дуже зацікавився твердженням, що нові емігранти думають інакше, ніж старші.

Югославський представник Грабер каже: «Ми прийшли до німців, щоб шукати з ними контакту, і цінимо співпрацю з ними, тому мусимо поборю-

Чи війна вибухне в Європі?

Голова естонського Союзу борців за волю, полковник генерального штабу **Людвіг Якобсен**, вмістив в останньому числі естонського часопису «Вейтлея» статтю під наведеним заголовком, яку, з ласкавої згоди автора, передруковуємо для українських читачів.

Від закінчення другої світової війни людство, особливо в Європі, живе в тривалій нервовій напрузі й внутрішньому неспокої-психозі, наче б у людей

вати шкідливу антинімецьку пропаганду чехо-словаків.»

Представник євангельської допомогової акції д-р **Маврер** закликає, щоб у стосунку до бездержавних чужинців не керувалися політичними мотивами, лише засадами євангельської благодійності. Треба стосувати політику серця і німцям наблизитися до слов'ян.

З довшим темпераментним словом виступив діяч АБН князь **Накашидзе**, який звернув німцям увагу, що вони добрі техніки й адміністратори, але погані революціонери. Він протестує проти дивних метод, стосованих німецькою поліцією до чужинців при видачі документів, і запитує державного секретаря, хто ж фактично робить політику в справі визначення національностей: поліцайвахмайстри чи міністри? Коли від чужинців перестануть брати відтиски пальців?

Редактор «Неділі» ставить державному секретареві такі питання: 1. Чому в державному секретаріаті не влаштовуються більше пресових конференцій для чужинецьких газет? 2. Чи проф. **Оберлендер** говорив з американськими сенаторами **Смітом**, **Гендріксоном** і **Віллі** про допомогу чужинцям грошми з фонду 100 міль. дол., призначених для найновіших емігрантів? 3. Чи існує окрема баварська й великонімецька політика щодо чужинців? 4. Яке буде правне становище політичних чужинецьких організацій після ратифікації договору про суверенітет Німеччини? 5. Якщо німці невдоволені чужими радіостанціями на своїй території, то чи не вважають відповідним створити власну німецьку радіовисильню для закордону?

Проф. **Оберлендер** відповів на ці питання дуже широко. З трьома названими американськими сенаторами він мав нагоду стрітнутися під час оглядин табору **Валька**. Однак, сенатори виступали в товаристві американських генералів, а де виступає війсьсько, там годі говорити про такі спеціальні справи. Зрештою, зустріч була дуже коротка, і навіть міністер **Лукашек** не мав змоги говорити. Проф. **Оберлендер** буде вживати заходи, щоб усі чужинці дістали з названого фонду допомогу. Пресові конференції в Мюнхені будуть відновлені, а також засідання т.зв. «**Байрату**». Німці добре знають, що їхній закон про бездержавних чужинців має свої слабкі місця, але його створено й схвалено під натиском окупаційної влади. Вони добре знають,

(Закінчення на стор. 6)

промкнулася баця, що збуджує неспокій і жах: мільйони людей ніколи не знаходять спокою. Московське Політбюро готує людству на конваєрі несподіванки, що викликають найвище збудження, і ставить людей з кожним разом перед альтернативою: чи це вже так далеко, що вже ось має настати конфлікт?

Через свої п'яті колони, масове введення в дію агентів і завдяки пропагандивній сітці, яка працює зразково, червоний диктатор у Кремлі потребує натиснути тільки на гудзик, щоб викликати на Заході неспокій та паніку. Намір Кремля — тримати людськість світу під постійним душевним тиском, занадто ясний.

Лише небагато хто завдають собі при тому труду піддати точнішій аналізі загальнополітичне становище в цілому світі й поставити собі запитання, чи справді бо загальне становище таке поважне і чи відповідають зовнішні симптоми тим, які конче передують кожній війні.

Загально відомо, що перед початком кожного воєнного конфлікту панує певне напруження між довірливими сторонами. Одна з них, що має воєнні наміри — звана звичайно агресором, — не може навіть при найбільш по-драконівському береженні таємниці (і це стосується також і тих потуг, що перебувають за залізною заслоною) заховати потрібні для удару підготування, бо кожна новочасна війна потребує скупчення велетенських мас людського й військового матеріалу і саме в безпосередній близькості від кордонів. В Європі немає геть жадного місця, де можна було б зібрати тисячі вояків і десятки тисяч бойових засобів пересування, щоб це залилось непоміченим з другої сторони і щоб про це не довідався навіть звичайний громадянин, не почув би інстинктивно, що пахне війною. Вибух другої світової війни можна було вже за кілька місяців передректи з точністю до днів.

Уже чисто по-людському можна зрозуміти й пояснити, що мільйони вигнаних і позбавлених батьківщини одушевлені лише однією ідеєю: назад до батьківщини. Ці бідні люди, які в переважній більшості втратили віру в справедливість Заходу, дедалі більше улягають відчасві, переконуючися, що західний світ так чи так не збагне небезпеки, яка йому загрожує, поки вона не зависне над ним безпосередньо. Ці люди не страхаються жахів та знищень нової війни, вони бо бачать у ній єдиний порятунок і спасіння.

Кожен може спостерігати, що советська пропагандивна машина розповсюджує якраз ті воєнні чутки, які можуть спричинити господарчий шок і напружити нерви людства. При тому офіційно советська пропаганда провадиться під претекстом «голуба миру». Через так звану пропаганду «мирного голуба» починає кульгати воля Заходу до оборони, слабнути сила спротиву у вільному світі.

Цьому супутствує ще один дуже важливий фактор — гіпертрофування ударної сили Червоної армії, видовище якої повинно викликати в народів вільного світу психозу жаху. До створення цього міту непереможности Червоної армії прислужився, проте,

— можливо, й сам того не бажаючи, — сам Захід. Згадати б лише численні міжнародні конференції, в яких брали участь Совети. Охоча на сенсації західня преса присвятила занадто багато уваги московським делегатам. Цей міт містичної, непоборної і такої, що все собі дозволяє, червоної імперії Захід завдячує насамперед своїй власній пресі, що жететься за сенсаціями.

Треба також зазначити, що від певного часу Захід має якусь слабкість супроти всього російського. Варто лише згадати за славетну Паризьку конференцію, де преса західнього світу просто до смішного докладно звітувала, до кого червоний міністер закордонних справ усміхався, коли і як він морщив обличчя, з ким і де червоний потентат снідав, який був у нього настрої і які туалети носила дружина червоного володаря. До того ж представники Кремлю в Пале Роз були не з найважливіших, проте з них роблено перед очима світу найважливіших і наймаркантніших. Або візьмімо олімпіяду в Гельсінкі. Ніхто у вільному світі ні разу не зважився піддати критиці той факт, що спортсменів в Союзі є жадні не аматори, лише ін корпоре професіонали. Проте на Заході раділи великою радістю, що росіяни взагалі з'явилися, і йшли навіть так далеко, що в цьому факті вбачали показник нової політики, що, нібито, почалася в Москві, показник того, що цьому дружньому духові у спорті має слідувати й дружня політика з боку Кремля.

Слово «війна» викликає на Заході просто таки панічний жах. Кожен, малий чи великий, відповідальний чи не відповідальний, вважає своїм найвищим обов'язком твердити, що Захід не хоче жадної війни, що він єдино тільки дбає про свою оборону, і то тільки тому, що він до цього примушений.

Ми мусимо виходити з факту, що світ, не зважаючи на всі запевнення, поділено на ворожі половини. Перша половина прагне, не ховаючи цього, завоювати світ, і їй дозволені до цього всі засоби й методи. Їхні цілі ясні і їхня діяльність пляномірна й систематична. У другій половині не бачимо ні окреслених цілей, ні будь-якої системи: це заховано в темряві, тут випробовують й шукають льозунгу, щоб врятувати ще те, що треба врятувати. Цій половині бракує рішучості і такої потрібної єдності. Чи маємо ми справу з НАТО, чи з Європейською Армією, коли ми аналізуємо промови окремих політиків у цих корпораціях, то завжди мусимо встановлювати, що досі ще там не усвідомлюють загрози вої небезпеки.

Немає сумніву, що та частина, метою якої є заволодіння світом, чисто ззовні споглядана є мілітарно сильніша, ніж інша. І не зважаючи на це, ця половина ще досі не зважилась почати війну. Чому, спитати б, Кремль не наважується на це?

Треба знати, що червоний диктатор мусить мати поважні підстави, якщо він досі прогавив певний, для нього споглядно сприятливий момент. Бож Кремль є у цьому вигіднішому становищі, що він не потребує рахуватися ані з волею свого власного народу, ані з волею народів держав-сателітів. Остання війна так здештуквала й послабила росіян, тобто саме той нарід, який підпирає собою червоний імперіалізм, що Кремль не наважується кинутися в авантуру мілітарного характеру. Кремль знає занадто добре, що війну почати легко, але значно

тяжче її закінчити. До того ж Політбюро собі добре усвідомлює, що втрата війни для Советів потягнула б за собою знищення цілої большевицької системи.

Крім великих втрат людьми, Кремль мусив ввести в дію свої найкращі сили з-поміж панівного народу — росіян — в підбиті держави-сателіти, щоб тримати ці народи в послуху і прискорювати советизацію цих народів. Кремль далеко ще не є володарем у підбитих країнах. Про це свідчать найкраще постійно впроваджувані «чистки», рухи спротиву й саботажні акти.

Останні дві світові війни з ясністю показали, що тотальна війна вимагає неймовірно потужної військової індустрії, і не так для того, щоб почати війну, скільки для того, щоб її довести до переможного кінця. В останній світовій війні зруйновано майже всю військову та тяжку індустрію Советів в європейській частині імперії. Завдяки допомозі США Совети спромоглися вже під час війни урухомити військову індустрію по той бік Уралу, але відбудова цієї велетенської військової індустрії, яка мала б перевищити все, що існує в цій царині у світі, ще далеко не доведена до кінця, не зважаючи на те, що на мілітарну підготову та на військову індустрію витрачено до 65—70% державного кошторису. Поставання армії, яка перевищує десять мільйонів — до цього ж іще задоволення вимог Китаю — вимагає устаткування, що висловлюється майже в астрономічних цифрах. До цього слід додати також «вузькі місця» Советів у реорганізуванні транспорту, вишколенні й підготові фахових кадрів, вивченні й поповненні машинових парків і — не на останньому місці — в найхиткішій проблемі: в нафті. Саме останнє й є одним із найтяжчих питань для Советів, ба навіть їхньою ахіловою п'ятою. Насамперед уже продукція нафти зовсім невиспачальна, і, крім того, не треба переочувати, що багаті нафтові джерела Советів, з огляду на їхнє місцеперебування, постраждали б від безпосередніх ударів супротивника. Тим то росіяни гарячково заняті віднайдінням нафтових джерел у середині велетенської держави. Модерна війна з її гігантським моторизуванням, з кількостями танків, що сягають багатьох десятків тисяч, і з десятками тисяч літаків поглинає багато, майже необчислено багато нафти. Але ціла моторизація, щоб бути раціональною, потребує насамперед висококваліфікованого фахового персоналу. Це також одна з найслабших сторін Советів, як це й показано вдосталь у другій світовій війні, і саме завдяки цій обставині Совети під час другої світової війни не спромоглися в царині повітряних збройних сил на щось, що варте було б згадки. Як приклад, варто згадати терористичний налет червоного повітряного летунства 9.3.1944 р. на Таллін (столиця Естонії). За свідченнями збитих червоних летунів, підготова до цього повітряного налету вимагала часу чотири місяці. З усією певністю можна сказати, що при здатності советського людського матеріалу до вживання техніки, яка здатність перебуває на рівні нижче пересічного, ці прогалини досі не могли бути заповнені і плентаються ще далеко позаду від Заходу. Щоправда, завдяки примусово притягненим до праці німецьким фаховим і технічним силам Советам пощастило досягнути в цій царині поступу, так що червоні володарі мають до розпорядимости сьогодні типи літаків, які, за оцінкою фахових кіл

США, не відстають від американських, якщо їх навіть не перевищують. Проте, сила удару модерної повітряної оборони залежить не тільки від її технічної сторони, від матеріалу, але, в істотнішій частині, від кваліфікованого й високовишколеного персоналу повітряних збройних сил. Саме в останньому західні альянти набагато пішли вперед від Советів. Якщо все разом узяти до відома, то можна висунути твердження, що Совети ще далеко не пішли вперед у тій ділянці розвитку й вишколу своїх збройних сил, яка є саме найвирішальніша в модерній війні, щоб вони могли ризикувати на затяжну війну, не згадуючи вже при тому про труднощі, що їх мають Совети в підганянні під один рівень уярмлених ними народів.

Але що є особливо важливе, так це саме обставина, що на сьогодні центр ваги світової політики не в Західній Європі, а радше на Близькому й Далекому Сході. Не можна заперечити, що з погляду чисто мілітарного червона армія могла б підкорити й зайняти Європу без великих труднощів. Але запитасмо себе, що Совети цим виграли б? Вони отримали б велику територію, але й водночас сотні мільйонів ворожо супроти них наставлених і національно свідомих людей, і, що найвирішальніше при тому — шляхи сполучення й постачання були б віддалені щось на 3000 км від їхніх баз постачання. Кремлівським володарям здається ясным, що вони б навряд чи дістали в свої руки таку важливу й потрібну їм тяжку індустрію Заходу в неушкодженому й гідному до вжитку стані. Ба навіть ще такий успішний похід у Західню Європу виявився б у подальшому більше ніж як тягар для Советів, бо більшість ворожих спротивів супроти їхнього панування перебувала б поза межами їхнього засягу. Тоді могла б легко повторитися помилка Японії: великі терени азійського материка й простору Тихого океану Японія міцно тримала в своїх руках, але врешті-решт мусіла капітулювати, після того як шляхи сполучення до батьківщини були один по одному відтіяні, мов тонкі нитки.

Невральгичні пункти червоної імперії лежать не в Європі, а потойбіч Уралу. Є кілька таких вразливих місць, ахілових п'ят, звідкіля на випадок війни Советам міг би бути всаджений ніж у спину. Це були б у першій лінії Корея, Індокитай, Формоза, Туреччина, Іран і т. д. Для Советів виникло б зразу кілька фронтів на відміну від останньої світової війни, де вони могли концентрувати всю свою силу тільки на одному фронті, і всі ці bastiони Совети ніколи не будуть спроможні втримувати довгий час. Похід на Західню Європу з усією ймовірністю автоматично викликав би війну в багатьох місцях в Азії — не кажучи вже про Арктику. Навіть ще блискучіша перемога Кремлю на Заході виродилася б у поразку, ба навіть у катастрофу в азійській частині велетенської держави, бо що може найгероїчніша армія вдіяти, коли її тяжка індустрія й нафтові джерела лежать у руїнах? Через те Кремль гарячково зайнятий тим, щоб зміцнити свої bastiони на Близькому й Далекому Сході і має великі турби щодо центрів своєї тяжкої індустрії та нафтових джерел.

В дану хвилину здається досить певним, що Європа найближчим часом не повинна б боятися війни, але це справді так лише при припущенні, що Європа робить також усе від себе залежне, щоб бути гото-

Виступ Оберлендера

(Закінчення зі стор. 4)

скільки комуністів і в яких чужинецьких політичних організаціях замаскувалися. Проти таких інстанцій, як УНРада, отже організацій, які не можна назвати ворожими німецькій державі, влада, звичайно, виступати не буде. Оберлендер бачив, наприклад, будучи у Вальці під час згаданої американської візити, як на очах американських сенаторів і генералів якісь люди роздавали летючки АБН, проти чого він не протестував. Зате він з власної ініціативи заборонив роздавати по таборах друковану в Німеччині пробольшевицьку польську пресу. Він зауважив, що американські сенатори дуже радо прислухаються до opinii людей. На жаль, мало хто має відвагу говорити їм правду. На думку Оберлендера, деморалізації молоді в таких таборах, як, наприклад, Валька, можна протидіяти лише шляхом створення нового «Арбайтсдінсту».

Відповідаючи в загальному заключному слові дискусантам, д-р Оберлендер сказав, що на його думку національні держави старого типу зникнуть, власне, найскоріше в Східній Європі. Він не проти націоналізму, але він навчився в другій світовій війні, що кордони держав треба скреслити, а залишити лише нації. Не треба також допускати до конфлікту між німцями і слов'яństwом, бо конструктивний європеїзм дає можливість усім, при збереженні національних культур, жити й працювати один поруч одного.

Візіта доктора Панаса Феденка

На початку жовтня приїхав до Авґсбурґу й Мюнхену редактор «Нашого Слова» в Лондоні д-р Панас Феденко, який був гостем Конгресу німецької соціал-демократичної партії в Дортмунді. Д-р П. Феденко стрінувся в Мюнхені з своїм сином д-ром Б. Феденком, що редагує в Парижі місячник «Вільний Український Робітник». Обидва українські діячі відвідали бюро Виконного Органу в Мюнхені і мали зустріч з багатьма своїми друзями та політичними й громадськими діячами. Д-р П. Феденко, між іншим, мав приватну розмову з європейським директором Американського Комітету Визволення Народів Росії п. Свіфтом.

З Мюнхену п. Феденко виїхав до Італії, щоб заступати Українську Соціалістичну Партію на другому Конгресі Соціалістичного Інтернаціоналу, що відбувався в м. Міляно в відомому будинку опери Скаля. В Конгресі взяли участь 300 делегатів демократично-соціалістичних партій з Європи, Азії та Африки. Крім д-ра Феденка, українських соціалістів заступала також Ніна Хмель з Парижу. (Голова УСП інж. Свирид Довгаль не виїхав на Конгрес через те, що італійський консулят у Мюнхені спізнено видав йому візу.)

вою до оборони і нарешті прокинутися з летаргічного сну.

І, врешті, нехай буде звернено увагу на те, що, оцінюючи загальне становище, треба виходити не тільки зо становища Європи, так наче б Європа була альфою й омеґою світу. З погляду Кремлю головна увага належить далеко не Європі, бо центр ваги давно вже пересунувся деінде.

Розмова з м-ром Александром

Наші міркування в попередньому числі «Неділі» щодо стосунку українців до радіостанції «Визволення» викликали багато розмов і коментарів. Зокрема темпераментний редактор «Сучасної України» намагався підважити нашу тезу, що питання української участі в радіо хоч і є рідч другорядної політичної вартості, проте не треба було допустити, щоб цей важливий засіб пропаганди висмикнувся з-під контролю поважних українських політичних кіл. На превеликий жаль, у нас дуже мало політиків, які б думали категоріями далекої мети. Не можемо до них зарахувати й редактора «Сучасної України», в якого, здається, — хоч він говорить про «льодовоходний розрахунок», — традиційна емоція грає більшу роль, ніж політична правда про те, що проблема українсько-російських взаємин існує далі і мусить бути розв'язана.

Зрештою, за останній місяць справи посунулися далі. В Мюнхені 16. жовтня, як говорить офіційний комунікат, зібралися знов представники чотирьох російських демократичних організацій і разом з представниками частини грузинів, азербайджанців, північнокавказців, вірменів та туркестанців створили, а фактично перейменували давнішу міжнаціональну комісію в «Координаційний Центр Антибольшевицької Боротьби». Створення цього Центру, на думку його учасників, «являє собою величезну перемогу демократичної думки в російській та національних еміграціях з СРСР. Воно являє собою перемогу засади, що з кінцевою ліквідацією комуністичної диктатури в СРСР усі питання майбутнього народів можуть бути вирішені тільки самими цими народами, згідно з їхньою волею, без якогось втручання ззовні».

Повідомлення Центрального бюро новоствореного Центру далі цілком виразно замикає двері до нього «угрупованням, що стремлять до реставрації дореволюційного ладу в Росії або до встановлення тієї чи тієї форми тоталітарної диктатури, а також угрупованням, що провадять пропаганду національної ненависти або відкидають засаду народного волевиявлення у вирішенні національного питання». Координаційний Центр тісно співпрацює з Американським Комітетом Визволення Народів Росії і має своє Центральне Бюро в складі 10 осіб.

Повідомлення про створення Координаційного Центру не підписали білоруси. Вони вважали, що новий Центр не здійснив усіх надій неросійських учасників, і відступили від нього в останній хвилині. Про свій крок вони негайно поінформували представників Української Національної Ради, Президія якої, разом з Виконним Органом, від 21. до 24. жовтня засідала в Мюнхені. Отже, українці й білоруси опинилися поза Центром. В колах УНРади панує оптимізм, мовляв, тверда постава українців «змусть американців сконтролювати свої позиції». Представники національностей, що співпрацюють з Центром, висловлюють здогад, мовляв, українці чекають на висліді американських виборів 4. листопада. Дехто з американців оцінює ситуацію для українців песимістично, кажучи, що УНРада поставила себе в по-

літичну ізоляцію, поготів що з іншими, недемократичними українськими групами розмови взагалі не провадитимуться.

Як би не було, наради Центру викликали загальне зацікавлення еміграційної преси, а зокрема — польських газет, які повідомили, що «керував конференцією містер Александер-Кудрявцев, який діє тісно в порозумінні з директором Комітету в Європі містером Оттіс Пібоді Свіфтом...» Бажаючи дістати інформації про дійсний стан праці Американського Комітету, а зокрема бажаючи в'яснити становище цього Комітету щодо участі українців у майбутній радіовисильні, яка ось почне діяти, редактор «Неділі» просив містера Александра, як політичного дорадника Комітету в Європі, дати відповідь на низку запитань. Між містером Александром та нашим редактором відбулася в половині жовтня ц. р. розмова, зміст якої передаємо без коментарів:

ЗАПИТАННЯ: В якому стані перебуває сьогодні підготовка праця для створення політичного центру боротьби проти комунізму в Європі?

ВІДПОВІДЬ: Головною метою проєктованого Центру є насамперед боротьба проти комунізму в Союзі Радянських Народів, а зовсім не в Європі. Під цю пору заідає конференція, яка обговорює останні подробиці проєктованого Координаційного Центру. Ми сподіваємося, що Центр буде створено протягом цього місяця.

ЗАПИТАННЯ: Чи Американський Комітет зацікавлений і далі у співпраці українських політичних кіл?

ВІДПОВІДЬ: Американський Комітет, звичайно, зацікавлений у співпраці українських організацій з Політичним Центром.

ЗАПИТАННЯ: Український політичний провід багаторазово висловлював побоювання, що можлива співпраця з Комітетом означатиме підкорення українських домагань росіянам. Мають побоювання підставу чи ні?

ВІДПОВІДЬ: Цілком ні. Всі національності повинні працювати спільно, без переваги однієї над другою.

ЗАПИТАННЯ: Як далеко посунулася підготовка для початку радіопересилань Комітету в Мюнхені?

ВІДПОВІДЬ: Під цю пору технічне встаткування станції Комітету готове до праці. Як тільки Центр буде створено і програми, опрацьовані різними національностями, будуть готові для пересилань, радіовисильня почне діяти.

ЗАПИТАННЯ: Який би характер мав український відділ висильні, якби українців було притягнено до співпраці?

ВІДПОВІДЬ: Український відділ, як і відділ інших національностей, буде відповідальний за свої власні програми. Будуть лише деякі обмеження, спільно встановлені, яким підлягатимуть усі ці радіопересилання. Ці обмеження торкаються головним чином міжнародного становища. Самозрозуміло, що напади однієї нації на другу будуть заборонені.

А як було насправді?

Переговори українських повстанців з більшовиками в світлі книжки отамана Бульби «Армія без держави»

(Продовження зі стор. 2)

«отамани» вважають потрібним у даний мент жити з нами в згоді. Ну, що ж, згода, так згода — ми на ній виграємо більше, ніж вони! І 28 жовтня Лукін подався на друге побачення з «Бульбою».

«Бульба» на цей раз виступав в оточенні не лише «ад'ютанта» й охорони з бандитів, але також так званих «представників центру». Був там і власний «політичний референт», і редактор газети «Самостійник». Всі вони прибули з-за кордону: «редактор» жив у Чехо-Словаччині, «референт» прибув тількино з Берліну. Вони відрізнялися від «отамана» лише убраннями: він був зодягнений, наче «запорожець», інші воліли європейські костюми, яскраву краватку й манікюр на пальцях, який бандити уважали знаком цілком особливого шику.

Промова «Бульби» знов тягнулася дуже довго, і Лукін лише з трудом стримувався, щоб не розсміятися. Врешті, «Бульба» заявив, що від сьогодні він вступає на шлях збройної боротьби проти німецьких окупантів і бажає з советськими партизанами жити в мирі та згоді.

— Що ж, — сказав Лукін, — давайте жити в мирі. Ми ваших людей не будемо чіпати, і сподіваємося, що ви не чіпатимете наших. Що ж стосується до вашої боротьби проти гітлерівців — починайте! Приглянемося і дамо оцінку згідно з результатами. Коли заслужите — будемо старатися за вас перед владою.

Під кінець побачення «Бульба» запропонував установити гасла для уникнення сутичок між партизанами й націоналістами.

Вертаючись, Лукін і його автоматники вже користалися цими гаслами. Два рази зустрічали вони озброєні групи націоналістів, їх запитували: «Кудю йде шлях на Львів?», наступала відповідь: «Через річку» — і на цьому миналися...

ЗАПИТАННЯ: Чи правда, що американський провід радіовисильні готовий, на випадок, якщо йому не пощастить притягнути до співпраці української політичної партії, запросити до співпраці групу Гулая?

ВІДПОВІДЬ: Насамперед окремі угруповання беруть участь у радіовисильні лише, якщо вони є членами Центру, а цей останній або його Центральне Бюро може вирішувати, кого він бажає запросити на майбутнє. Засадничо, всі демократичні угруповання еміграції з Советського Союзу, без різниці їхніх політичних напрямів та їхніх національностей, повинні бути представлені в Центрі. Угруповання, які стоять за відновлення дореволюційного режиму або за запровадження тоталітарної диктатури, а також групи, які проповідують ненависть до будь-якого народу або відхиляють засаду самовизначення народів ССРСР, не будуть прийняті в члени Центру.

Медведєв не обмежився на характеристиці отамана Бульби і переговорів з ним, але згадає також у книжці про Андрія Мельника й Степана Бандеру:

«Прибувши з фашистами на советські землі, Бандера намагався організувати у Львові «уряд». Однак гітлерівці не були захоплені цією авантюрою і «уряд» розігнали. Зрештою, Бандера швидко заспокоївся. Його «хлопці» грабували українські села й хутори, а «прибутки» з грабунку забирали «отаман». Награбовані капітали Бандера вміщував на своєму рахунку в швейцарському банку.»

«Отамани», — пише далі Медведєв, — лаяли один одного в лютючках. Намагалися компрометувати один одного перед гітлерівцями і не жаліли при цьому крові своїх людей. В цій ворожнечі можна було бачити не лише безшабашний авантюризм цих виродків, але також боротьбу чужинецьких розвідок, що їхні інтереси тут перехрещувалися. Фашисти по-мистецьки грали на ворожнечі між «отаманами», використовуючи їх для своїх цілей.»

Договір про нейтралітет між відділами Бульби й червоними партизанами Медведєва, за словами Медведєва, обов'язував до 1. березня 1943 року. «Увечері 1. березня, — пише Медведєв, — край села Хотинь Людвипольського району, на річці Случ, відбулася засідка на групу партизанів Кузнецова. Перестрілка тривала 15 хвилин. Після неї біля мосту валилося з десяток трупів, решта віддалася в полон. Це були «хлопці» «Бульби». Таким чином, «нейтралітет» луснув. Раніше або пізніше це мало статися. Раніше або пізніше «отаман», на вимогу гітлерівців, мусів відновити відкриту боротьбу проти советських партизанів...»

Познайомившись із змістом книжки Медведєва, редакція «Неділі» звернулася до отамана Бульби-Боровця з проханням зайняти становище супроти цієї найновішої продукції офіційної советської пропаганди. Отаман Бульба надіслав нам розділ із ру-

Прийняття групи Гулая ніскільки не завадить іншим українським організаціям приєднатися до Центру. Так само, як російський відділ складається з різних організацій, цілком відмінних політичних поглядів, так і український відділ може складатися з різних політичних угруповань.

ЗАПИТАННЯ: Чи можливо, щоб поодинокі українські партії та групи спротиву большевизмові могли б розраховувати на підтримку (звичайно, з боку Комітету), якщо б вони відмовилися від формального членства у створеному Комітетом політичному Центрі?

ВІДПОВІДЬ: З моментом створення Центру всі субсидії та підтримка будуть видаватися від Центру. За домовою з Центром Американський Комітет не буде самостійно субсидувати будь-які організації, приналежні або не приналежні до Центру.

копису своєї готової до друку книжки під заголовком «Армія без держави», присвячений переговорам з Лукінім. За згодою автора, ми маємо змогу цей розділ з незначними скороченнями передрукувати:

«Протягом зими 1941 та весни 1942 року, — пише командир УПА, — вся початкова російсько-комуністична партизанка на тилах німецької армії була зовсім винищена німецькими військами, національними військовими формаціями та дивізіями СС і різними поліційними з'єднаннями. Все населення України, Білоруси, Прибалтики та навіть частини Росії, окупованих німецькою армією, в перших днях війни ставилося крайньо ворожо до большевиків і всіма силами сприяло німецькій армії. За таких умов большевицька партизанка хвилево втратила яку-будь можливість свого існування на німецьких тилах. Перегрупувана на партизанський лад ціла армія генерала Белова, що взимку 1941 року на лінії Менск-Москва великою мірою спричинила катастрофу Гітлера під Москвою, паралізуючи разом з «генералом Морозом» постачання фронту, весною 1942 року була німцями зовсім знищена. В цілій Білорусі діяла прегарно зорганізована «Білоруська Самооборона» в силі понад 50 батальйонів, бо там «райхскомісар» Білоруси провадив ліберальну політику.

У східних областях України, особливо в лісах Сумщини, ЦК КП(б)У перед втечею від німців залишив спеціальний партизанський штаб під проводом дуже здібного колишнього партизанського командира з дивізії Чапаєва ще з часів першої світової війни, українського ренегата — комуніста **С. Ковпака** (тепер — подвійний герой ССРСР і генерал-майор).

Таким чином, навесні 1942 року в цілій Україні єдиною силою, яка могла вести збройну боротьбу проти німців, була УПА. І тому Москва намагалася за всяку ціну поставити цю силу на свою службу. Большевики, натомість, мали по всіх більших центрах України преєрасно поставлену мережу розвідки, яка набагато переважала нашу розвідку службу. Вони мали більше фахових і досвідчених кадрів, що їх залишила компартія при відступі на місцях. Ці кадри масово повлазили до всіх німецьких урядів. Протягом зими 1941/42 вони сиділи як миші під мітлою, а вже навесні 1942 року отримали нові директиви з Москви разом з величезними матеріальними засобами. Почали давати Москві найдокладніші дані про німецьку армію та про всі відносини на окупованих німцями землях.»

«Нова антигітлерівська партизанська акція УПА — пише далі отаман Боровець, — була дуже на руку росіянам. Про неї, як ми довідалися пізніше, поплили тисячі рапортів з усіх закутків України до Москви. І Москва, як досвідчена імперіальна метрополія, негайно вирішила змінити курс своєї політики, щоб використати цей антинімецький рух українського національного спротиву під час війни, а потім його знищити. В травні 1942 до штабу УПА почали напливати наші агентурні відомості, що советська розвідка всюди сугерує бажання генерального штабу ССРСР ввійти в переговори з Головною Командою УПА.

В червні 1942 року Головна Команда УПА на спеціальному засіданні розглянула цю пропозицію

генерального штабу ССРСР і винесла рішення розпочати українсько-російські переговори. Нам було добре відомо, що наші переговори з росіянами ні в якому разі не дадуть позитивних результатів. Ми не ошукаємо їх і не дамося, щоб вони ошукали нас. Але говорити з ворогом, коли він цього хоче, завжди треба, щоб мати змогу розкрити всі його пляни. Згідно з цією постановою, була видана диспозиція органам спеціальної служби повідомити советську сторону, що наше командування приймає пропозицію розпочати переговори. Окремий відділ партизан під командою бунчужного Кармелюка-Коломийця дістав доручення нав'язувати дальші контакти та підготувати зустріч технічно.

«З половини серпня 1942 року наша розвідка доносила, що в лісистому трикутнику поміж містами **Олевськ-Рокітно-Городишча**, по ночах приземлюються нові відділи большевицьких парашутистів та що цілою групою командує полк. Медведєв. Згодом виявилось, що це була одна з більших партизанських груп, яка охоронила та обслуговувала советську делегацію на переговори з УПА. Дотримуючись усіх партизанських правил безпеки, група, що нараховувала бл. 200 людей, розташувалася табором у неприступних багнистих теренах і негайно приступила до реалізації доручень їй завдань, які

В НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ

В Мюнхені заживізувалося німецько-українське товариство, що останньо влаштувало літературний вечір відомої німецької поетки Елізабет Котмасер, перекладачки української поезії на німецьку мову (яка, між іншим, виступає з аналогічною темою 4. листопада в Мангаймі, перед виключно німецькою публікою), а 30. вересня влаштувало відчит найстаршого між живими німецького знавця української справи д-ра Павля Рорбаха. В великій залі фундації Нюмена перед чисельною публікою управа товариства передала руками активного діяча цього товариства д-ра Леонтія старенькому д-рові Рорбахові акт призначення його почесним головою товариства. Представники українських організацій на чолі з делегатом Української Національної Ради інж. Михайлом Хроновятом привітали заслуженого приятеля українців спеціальними адресами. Публіка жваво реагувала на свіжі й цікаві слова ювілята, який, між іншим, бажав, щоб у столиці вільної Німеччини Берліні якнайшвидше відкрила свої двері амбасада незалежної української держави.

Дивувало нас, що заслужений діяч у ділянці українсько-німецьких стосунків проф. д-р Мірчук виступав на цьому вечорі як майже не зауважений глядач між публікою. Не ображаючи нікого, хочемо ствердити, що дотеперішня діяльність українсько-німецького товариства має льокальний мюнхенський характер. Відомо нам, що в Ессені, Бонні і в Штутгарті ведуться розмови про створення на велику міру, не зв'язаного конфесійними межами німецько-українського товариства. Добре було б, коли б ця акція дала наслідки.

Друкований орган мюнхенського товариства, журнал «Україне», видаваний д-ром Павлом Кашинським, щоразу краще.

КТВ

очевидно, не обмежувалися одними переговорами з УПА.

Одного дня у вересні 1942 року бунчужний Кармелюк зголосив нашому штабові, що на визначене нами місце прибула советська делегація в складі 5 офіцерів з охороною 15 автоматників, себто — разом 20 людей. Делегацією керують: підполковник Александр Александрович Лукін та капітан Брежньов. Згідно з директивами нашого штабу на місце переговорів вибрано один хутір у селі Стара Гута Людвипольського району. На хутір, обставлений сильною охороною, прибула наша делегація. Розпочалися перші розмови.

Підполковник Лукін, як офіцер советської спеціальної служби, інтелігентний та всесторонньо вишколений, розпочав переговори привітанням героїчної УПА та її командуванню від самого товариша Сталіна, советського уряду, генерального штабу ССРСР та уряду УССРСР. Відразу кинулося нам у вічі, що в привіті не було найменшої згадки про ЦК ВКП(б), хоч в ССРСР партія обов'язково всюди йде перед урядом. Далі підполковник Лукін заявив, що товариш Сталін, советський уряд, генеральний штаб ССРСР, ціла червона армія, всі народи ССРСР, а особливо уряд советської України — з великою гордістю дивляться на нас, як на активних месників за всі кривди, нанесені героїчному українському народові озвірілими фашистськими загарбниками «нашої рідної землі»; що наша ініціатива збройного спротиву зненавидженим чужим окупантам безперечно впливає з волі цілого українського народу, який не знає, що таке рабство; що слава про героїчні рейди партизанів УПА пролунала та далі лунає на цілий світ; що вибраний нами шлях збройного спротиву ворогові цілого цивілізованого людства є єдино правильний, що наша збройна боротьба проти Гітлера та його банди — це великий вклад в оборонне діло потужного альянсу світової демократії на чолі з ССРСР та Великобританією проти озвірілої деспотії наці-фашизму та німецького кованого чобота; що результати бойової акції героїчної УПА будуть тисячекратно більші, коли ця акція буде «скоординувана» із стратегічними планами генерального штабу ССРСР; що тоді червона армія нам дасть повітряною дорогою необмежену допомогу воєнним матеріалом та всім іншим, чого потребує армія, аж до командного складу включно; що все це разом узятє відкриває перед командуванням УПА величезні перспективи ще більше прославити ім'я УПА перед цілим світом та ще більше прислужитися високим ідеалам свободи України, ще більше здобути любови та пошани у своєї нації і всіх народів ССРСР і цілого світу та добитися високих почестей, орденів і генеральських чинів.

Коли б цей панок не говорив був російською мовою та щохвилини не згадував імені осоружного нам, такого самого ката, як Гітлер, — Сталіна, можна було б зовсім сміло поражувати цю делегацію не за большевицьких людоджерів, а щонайменше за емісарів якогось українського національного уряду, що приїхали з-за кордону вітати свій національний резистанс на поліських болотах.

Наша так само п'ятиособова делегація в складі: Бульба-Боровець, Щербатюк-Зубатий, Баранівський, Рибачок-Кваша та Пилипчук — ввічливо «подякувала» підполковникові Лукінові за всі його гарні

слова і помалу перевела розмову на конкретизацію їхніх пропозицій. Лукін зробив ще кілька заяв їхнього «дружества і братства» щодо нас, а тоді почав більш конкретно ставити пропозиції генерального штабу ССРСР для Головної Команди УПА. Ці пропозиції були такі:

1. Припинити й забути стан ворожнечі між обома сторонами. Були «помилки» з обидвох сторін, які тепер обидві сторони повинні спільно виправляти. Генеральний штаб ССРСР цим способом передає нам повідомлення і гарантію советського уряду про надання ним «амністії» всім партизанам УПА за їхню антисоветську акцію в минулому. «Родина» всім, мовляв «прощає».

2. Скоординувати дії УПА з планами генерального штабу ССРСР або, інакше кажучи, влитися в склад червоної армії та отримати від неї всесторонню «допомогу».

3. Припинити антисоветську пропаганду УПА, а, навпаки, спільними союзними силами скеровувати всю гостроту політичної та соціальної пропаганди проти німців, як спільного ворога цілого волелюбного демократичного світу.

4. Щоб не гаяти дорогого часу, коли в цілому світі все горить, — розмежувати пертрактації на дві частини: політичну й військову. Політичні питання вирішувати шляхом дальших переговорів не з ними, а з компетентними політичними чинниками советського уряду. Натомість військові питання негайно реалізувати з ними спільними силами та за одним планом генерального штабу ССРСР. Ця спільна військова акція матиме колосальний вплив на політичні рішення советського уряду. Все це треба робити тільки спільними силами. Ми повинні допомагати їм, а вони готові всіма силами свого впливу допомагати нам.

5. Чому УПА не піднімає загального повстанчого зриву проти німців, а обмежується тільки на окремих, строго локалізованих бойових операціях? УПА повинна негайно почати загальний повстанський зрив цілої України. Якщо бракує зброї та інших воєнних матеріалів — їх можна доставити. Сигналом до загального повстання та доказом нашої спільної «дружби» має бути вбивство терористами УПА Коха та інших визначних членів «райхскомісаріату» України.

Ця перша розмова показала, як на долоні, чого шукають росіяни в українських лісах. Розпекти «непереносне становище» в Україні до білого вогню, щоб таким чином убити для себе аж два зайці відразу: зламати німецький фронт і викликати ще масовіші німецькі репресії проти населення України, щоб таким чином підготовлювати його до повороту в большевицьку каторгу, — під виглядом «визволення».

Відповідь Головної Команди УПА на ці пропозиції червоної Москви не наступила відразу, хоч вона в нас була готова давно. Почалося зволікання «лісової дипломатії». Ми відпустили советську делегацію, а наші партизани відпровадили її аж за район розташування нашого війська. Большевикам сказано, що відповідь буде дана листовно після вирішення цього питання окремою нарадою наших компетентних чинників. Лукін відходив дуже вдоволений з нав'язаного контакту, тим більше, що наші партизани, на доказ «дружби» подарували своїм висо-

„Вільна Європа” і Україна

В німецькій пресі різних напрямків з'явилося багато гострих атак на програмову політику мюнхенського радіо «Вільна Європа». Німцям, а зокрема виселенцям з Чехо-Словаччини й Польщі дуже не подобається радіопересилання чеського й польського відділу «Вільної Європи», де часто говориться про новий німецький імперіалізм, обороняється кордон на Одері й Найсі і не дається місця пропаганді ідей за поворот судетських німців на територію ЧСР.

Беручи до уваги щоразу гостріші німецькі виступи, політичний дорадник радіо «Вільна Європа» містер Гріффіс виступив у понеділок 13. жовтня в штутгартській студії для справ східної Європи з доповіддю про завдання й політику Комітету Вільна Європа взагалі та її радіостанції зокрема. Звичайно, містер Гріффіс схвалював політику свого комітету.

В дискусії після доповіді, на яку прибуло більше 100 запрошених слухачів, висновки містера Гріффіса підлягли гострій критиці. Представник словаків, колишній міністер Чернак нарікав на кривду, яку радіо «Вільна Європа» робить словакам, і атакував дух Бенеша в радіо.

Центральним виступом була критична промова відомого посла до бундестагу від СПД Венера, що на підставі текстів доказував американцям і чехам антинімецькі акценти в мюнхенських радіовисиланнях. З його промови було видно, що німці дуже пильно стежать за програмами «Вільної Європи». Деякі німецькі дискусанти поводитися навіть непристойно.

ким московським гостям на дорогу майже цілого свіжозарізаного «політрука», себто кабана. Нам ішлося про те, щоб якнайдовше відтягати переговори і таким чином паралізувати заплановані масові большевицькі диверсії й їхні жакливі наслідки. Росіянам ішлося також про це саме, але навпаки. Доля населення, самозрозуміло, большевиків ніяк не турбувала. Ми ж уважали нашим обов'язком дбати про долю свого народу в кожній ситуації.

На настирливе домагання підполковника Лукіна, в перших днях листопада 1942 року йому було доручено листа з такими контрпропозиціями УПА:

1. Як громадяни Української Народньої Республіки, українські партизани не потребують жадних амністій від уряду Советського Союзу. ССРСР для них чужа держава.

2. УПА являє собою суверенну збройну силу Української Народньої Республіки і такою залишиться. Ні в яку чужу армію УПА не віллється. Може бути мова тільки про союзні акції.

3. Перебуваючи в стані війни з Советським Союзом від 1917 року, українські збройні сили готові укласти з Советським Союзом мир та воєнний союз проти Німеччини тільки тоді, коли ССРСР визнає суверенність УНР.

Від українців у зборах узяли участь панове: Микола Лівницький, Тарас Бульба-Боровець, Роман Ільницький, Олександр Гриценко і Г. Которович. Ред. Микола Лівницький, виступивши в дискусії, звернув увагу аудиторії, що Європа не кінчається на так званих державах сателітах і що за волю Європи борються також Україна, Білорусь, країни Балтики й Кавказу. Він скритикував політику Американського Комітету і взагалі східню політику американців.

Воднораз, одначе, український промовець звернув увагу німецьким політикам, що так в Україні, як і в інших країнах на Сході німецькі окупанти лишили по собі дуже погану славу, який факт Совсти використовують тепер для роблення антинімецької пропаганди. Було б добре, коли б німці подбали про власне радіо, що висилало би поневоленім народам авдіції їхньою мовою з правдивим навіслінням політики сучасної Німеччини. Промову ред. Лівницького міжнародня публіка сприйняла з увагою. Містер Гріффіс відповів, що Комітет Вільної Європи до справ підсоветських народів не втручається і порадив запросити на таку дискусію й політичного дорадника Американського Комітету Визволення Народів Росії.

Кажуть, що дуже гострі й дуже отверті виступи німецьких послів під час тієї дискусії справили на відповідальних керівників велике враження. До певної міри свідчить про це повідомлення мюнхенської преси, що директор радіостанції «Вільна Європа» містер Кандон подарував мюнхенському товариству, що опікується дзвіницею «Дер альте Петер», 16.000 марок.

О. Г.

4. З моменту закінчення політичних переговорів УПА ладна укласти перемир'я зо збройними силами ССРСР та дотримувати неутралітету.

5. Загальноповстанчий рух усієї України проти німців УПА підніме тільки тоді, коли буде відкритий другий фронт на Заході та підніматиметься такий самий антинімецький зрив одночасно в усій Європі. В протилежному випадкові зрив самої України німці приборкають, і, поза винищенням цілої нашої нації, він більш нічого не принесе.

Лукін передав контрпропозиції Головної Команди до Москви. За два тижні він знову попросив побачення, щоб доручити нам відповідь Москви. В кінці листопада 1942 року відбулася друга зустріч обох делегатів. Москва відповідала:

1. Всі наболілі історичні протиріччя та політичні проблеми ми готові полагоджувати шляхом дружніх переговорів. Визнаються обосторонні помилки.

2. Не заперечується суверенність української держави. За таку ми вважаємо Українську Советську Соціалістичну Республіку. Передбачаються великі зміни в цілій політиці ССРСР.

4. Вітаємо перемир'я та неутралітет, але цього мало. Доба вимагає активної спільної дії. УПА може діяти як окрема армія. На військовому секторі

вимагається реалізація поданих пропозицій. Від цього узалежнюються далші переговори в політичних питаннях.

Коли переговори підполковника Лукіна з УПА не дали бажаного червоної армії результату, себто — українськими руками вбити Коха та викликати всеукраїнське повстання, а народ примусити знову молитися до Москви як до «визволителя», — партизанський відділ полк. Медведєва отримав наказ зреалізувати цей плян власними силами. Підполковник Лукін залишився настало при відділі Медведєва начальником спеціальної служби. Він використав багато поляків з Рівного та його околиць. З українців Лукіну допомагали заледве кілька місцевих заслплених комуністів, як Гнедюк, Приходько, Кравчук та інші...

Кінець нейтралітету

«Від половини лютого 1944 року, — читаємо далі в книжці отамана Бульби, — наш домовлений нейтралітет з підполковником Лукіним росіяни остаточно й односторонньо зірвали, без ніяких формальностей, по-большевицькому. Вони отримали з Москви наказ усіма силами та засобами безоглядно винищувати всі ті національно-революційні рухи та партизанські організації, які досі не пощастило перетягнути на свою сторону.

19. лютого сталася в нас трагічна подія: начальник нашого головного штабу отаман Леонід Щербатюк-Зубатий і старшина для спеціальних доручень Головної Команди УПА, хорунжий Кваша-Рибачок, з ними 8 підстаршин і козаків, ідучи вночі на двох саях з Людвільського в Корецький район, в корецьких лісах, де досі не було ніякого сліду російських партизан, вскочили просто в засідку двохсотенного большевицького партизанського відділу на замаскованому пості. Пароль уже нічого не допоміг. Замість розминутися по паролях, як це було досі, большевики гурмою оточили наших людей. Всякий спротив і оборона десятка людей проти двох боєвих сотень були безнадійні.

Большевики взяли наших людей у полон. У них не було жадних документів, з яких большевики могли б довідатися, хто саме попався в їх руки. Наші хлопці зарекомендували себе як звичайні партизани, що ідуть додому на тижневу відпустку. Фурман з одних наших саней, до речі, малий хлопчина, в замішанні спромігся втекти, не зважаючи на густу пальбу з советських автоматів. Правда, його ранили, але він все таки втік, і це налякало большевиків, які знали, що в цій околиці ми мали багато партизанських груп, розташованих по хатах та землянках. Командир відділу видав наказ негайно всіх зловлених «ворогів народу» розстріляти і продовжувати свій марш на захід.

Обеззброєних наших партизан доручено розстріляти ексекутивному рою НКВД при відділі. Під час ексекуції ще одному нашому партизанові, теж раненому, вдалося втекти до своїх. Решту вісьмох большевики на місці розстріляли. Обдерли з усього до голого тіла, взяли навіть скривавлену білизну. Вісім голих трупів вкинули в сіно на саях, відвезли на хутір і повкидали в колодязь. Зверху при трусили сіном. Зробивши це, подалися за своїм відділом, спокійні, що всякий слід заметений.

Але отаман Зубатий мав велике щастя в абсолютно безперспективному нещасті. Він отримав аж 6 ран, — і ні одна з них не була смертельна. Одна куля пробила лице з-під ока наскісь і вирвала три зуби. Друга протяла мязи лівої руки вище ліктя, третя литку, четверта стегно, п'ята трапила в клуб, а шоста пройшла дивовижно 44-сантиметровою «траєкторією» під шкірою від лопатки до самої мидниці і ніде не зачепила кости. Доля людини — незбагнена таємниця.

Від пострілу в голову отаман Зубатий утратив притомність. Прийшов до себе, коли опинився зовсім голий і на снігу. Чув, як його кидали першим на сіно в сани. Чув, як на нього кидали решту трупів його товаришів. Тепло застигаючих трупів врятувало його від закаменіння на морозі. Кров убитих стікала на нього й застигала. Заливала очі. Але, на щастя, за кілька хвилин сани зупинилися. Большевики поскидали трупи вбитих українців у колодязь. «Трупа» Зубатого — останнім. Присипали зверху сіном і поспішно втекли до своєї частини. Отаман Зубатий виліз по дерев'яних цебринах з колодязя, що, на його велике щастя, не був глибокий. Побіг на світло найближчої хати. Вже вибивався із сил через кровотечу. Впав на сніг. Останками надлюдської півсвідомої енергії доволікся до хати. Зашкрябав у двері і впав біля них без пам'яті. Селяни його підбрали. Дали першу примітивну допомогу і негайно відвезли на зв'язковий пункт УПА. А ще за годину ранений уже був у нашому польовому шпиталі, де ним зайнявся фаховий лікар. За 4 місяці — «розстріляний і втоплений» Зубатий знову був на своєму посту.

По інших районах тієї ж ночі, з 19. на 20. лютого 1943 року, большевицькі партизани всюди намагалися без розбору масово вбивати наших людей, але це їм не пощастило. Ми подали тривогу по всіх лініях зв'язку. Ворога відбито, і від цієї ночі УПА офіційно вступила в відкриту боротьбу на два фронти: проти Гітлера і знов — проти Сталіна.»

В Союзі Вільної Преси

13 різних східноєвропейських національностей належать до Союзу Вільної Преси, організації, що об'єднує пресу бездержавних чужинців у Німеччині і має своє бюро в Мюнхені. 10. жовтня по обіді в репрезентаційній залі мюнхенської ратуші відбулося урочисте відкриття річних загальних зборів Союзу, на яке прибули визначні американські, німецькі й емігрантські гості.

Збори відкрив, заступаючи хворого дотеперішнього віце-голову Союзу, українця Ілька Поповича, видавець болгарської газети німецькою мовою «Вільна і Незалежна Болгарія» п. Ноєв, вітаючи, між іншим, американського віце-консула в Мюнхені містера Кендріка, представника пресової палати з Бонну п. Зеєра, делегата державного комісара д-ра Оберлендера, радника Шене, керівника Студії східноєвропейських справ при штутгартському радіо п. Гельбе-Гавзена і багатьох інших.

Змістовну промову про значення роботи Союзу Вільної Преси сказав дотеперішній голова Союзу румунський журналіст Васіле Думітреску, підкрес-

ливши в ній так політичне значення вільного слова поневолених народів на еміграції, як і добрий вплив чужинецьких газет на масу їх читачів, виставлених на чужині на різні деструктивні небезпеки.

Радник Шепе висловив готовість німецьких кіл допомагати вільній пресі чужинців, що бореться з великими труднощами, а інші німецькі промовці своїми виступами засвідчили велике зацікавлення громадських і політичних кіл сучасної Німеччини до східноєвропейської еміграції.

Після офіційної частини відбулася товариська гуртка членів Союзу з гостями при чарці вина. В окремій залі можна було оглянути виставку преси 14 народів, а в тому числі і багатий український відділ. На жаль, в українському відділі, крім українських часописів, газет і книжок, не можна було зауважити інформаційних видань німецькою мовою. Такі видання мають румуни, латвійці, малярська військова організація, і болгари.

В суботу 11. жовтня в тій же залі відбувалися річні загальні збори Союзу. Головою зборів на внесок малярського журналіста д-ра Марки вибрано ред. Г. Которовича, а до президії редактора югославської газети Парезаніна, словацького журналіста д-ра Теня-Звоняра та білоруського редактора д-ра Станкевіча. Під час засідання з'явився сенатор Акерман і вітав вільну пресу від голови міста Мюнхена Віммера, за що дякував йому ред. Которович. В жвавій і запальній дискусії українець д-р Стахів і поляк п. Червінський критикували зокрема фінансову політику управи, натомість балтійці, чехи, мадяри, румуни і росіяни дотеперішню працю президії схвалювали.

Між іншим, російська група вперше від часу існування Союзу взяла в більшому складі (редактори Колужний, Клімов, Лебедєв) участь у річному засіданні і, до речі, не голосувала ні за одну українську кандидатуру в виборах до нової управи.

Головою на новий рік вдруге вибрано п. Думітреску, заступниками болгарина, мадяра і поляка.

Українська група визначила на новий рік своїми делегатами редакторів **Володимира Стахова** і **Романа Ільницького**. Кандидатура п. Ільницького на секретаря нової управи дістала лише 3 голоси, тоді як контркандидат естонець Райзенберг отримав 23 голоси. Це вже вдруге українців демонстративно не вибрано до органів Союзу, хоч, як відомо, п. Ільницький в 1947 році був першим ініціатором створення такого Союзу, а навіть першим його головою. Дехто з членів української делегації схвилювався від такого антиукраїнського настрою і підкреслено давав цьому вислів. Коли ж ми пробували в розмовах з делегатами різних національностей вияснити, в чому суть такої непопулярності українців, які заступають у Союзі найбільшу кількість газет, то нам дали зрозуміти, що кандидатуру п. Ільницького зрозуміли як намагання розбудувати в Союзі впливи АБН-у. Політика АБН-у викликає тепер багато застережень навіть колишніх чужинецьких членів цієї організації, як, наприклад, балтійці чи білоруси.

З тих причин річні збори закінчилися виразним дисонансом непорозуміння між українцями і іншими національними групами. Звичайна річ, не всі українські представники погоджувалися на гострі виступи

Наступний папа буде росіянин?

Так званий «Апостольський лист до всіх народів Росії», як слушно пише деяка українська католицька преса, «залишиться документом сумних часів і для Католицької Церкви добра не принесе. Росіяни правильно витлумачили намір Папи Пія XII. Ці тлумачення однозгідні в тому, що Папа Пія XII проти розчленування Росії і проти сепаратистів, як український народ називають росіяни...»

Свідчать про це голоси чужинецької преси, яка починає навіть твердити, що наступником Папи Пія XII може бути росіянин. Німецький часопис «Ное Пост» повідомляє, що теперішній Папа, реорганізуючи в модерному дусі релігійні ордени, працює також над зміною виборчої системи свого заступника. Досі нового Папу вибирали лише кардинали. В майбутньому учасниками виборів можуть бути усі єпископи, яких є щось 300 і з яких 200 могли б прибути до Риму. Як відомо, в 1590 році Папа Сікст встановив число кардиналів на 70. Ця традиція затрималася досьогодні, але в живих лишилися ще тільки 46 кардиналів, 16 з них італійці, 30 чужинців, що доказує інтернаціоналізацію Римо-Католицької Церкви. Якраз ця обставина могла викликати здогади, що наступний Папа не буде італійцем. Першим кандидатом на нового Папу вважають кардинала **ГРИГОРІЯ ПЕТРА IV АГАГІЯ-НІЯНА**, патріярха вірменів.

Німецький часопис звертає увагу, що вірменський кардинал Агагянян є, так, як і Сталін, кавказець. Він родом з Акальчика в Грузії. 11-літнім хлопцем він був висланий як незвичайно здібний

своїх колег, але, не бажаючи викликати зайвих конфліктів на очах чужинців, мовчали.

Українська група повинна б серйозніше подумати над своєю тактикою в Союзі Вільної Преси, який після довшого часу безперспективності і животіння починає знаходити зацікавлення в дуже поважних чужинецьких колах. Демонстративну співпрацю українських делегатів на згаданих зборах з поляками решта членів зрозуміла як тенденцію зменшити значення Союзу Вільної Преси на користь Федерації Вільної Преси, що має, як відомо, свій осідок у Лондоні і, перебуваючи під головуванням польського журналіста Болеслава Вежбянського, вважається організацією з великими польськими впливами.

Варто зазначити, що, завдяки фінансовій допомозі деяких німецьких інституцій, Союз Вільної Преси видав уже чотири числа бюлетеню німецькою мовою під заголовком «Фрає Прессе Корреспонденц», де вміщуються в німецькому перекладі цікавіші статті з усіх чужинецьких газет у Німеччині. В останньому числі цієї «Корреспонденції», виданому з нагоди з'їзду, вміщено, між іншим, більшу інформацію про підстави української національної політики, зроблену на основі інтерв'ю інж. Дм. Андрієвського в паризькому «Українському Слові». С.

Московська пропаганда навколо Карпатської України

Енергія, з якою провадиться комуністична пропаганда супроти вільного світу, намагаючись викликати серед населення СРСР звірячу ненависть першою мірою до Америки, набрала останнього часу на сторінках московських офіціозів шаленого розмаху та «нових» форм:

«Гнівом сповнені серця металургів України, трудящих Донбасу, що дізналися про нові страшні злочини американських імперіялістів у Кореї... Не знайти, мабуть, на землі жадної людини, що не відчувала б у ці дні ненависти до американських агресорів... Ми, українські металурги, вимагаємо суворого покарання військових злочинців, вимагаємо припинити криваву агресію в Кореї...» («Ізвестія», 7. 6. 1952 р.)

«... Вбивства безборонних військовополонених на острові Кодже й у Пузані, випробовування на них отруйних газів і смертоносних бактерій викривають перед світом звіряче обличчя американських імперіялістів... Трудящі України, як і цілий советський народ, висловлюють братні почуття солідарности героїчним оборонцям свободоловної Кореї...» («Ізвестія», 4. 6. 1952 р.)

учень до Риму, де здобув докторат філософії, теології й канонічного права. Після цього був два роки на Кавказі. Він, нібито, проросійської орієнтації і говорить чистою італійською мовою. Викладає догматику в Ватикані. В 1947 році він став патріархом, а, маючи 53 роки, кардиналом. Тепер Аґаґініянові 57 років і він грає велику роль в роботі так званого КОЛЕГІУМ РУССІКУМ, що поставила собі за мету об'єднання Східньої й Західньої Церкви. Німецька газета вважає цю мету найважливішим завданням Ватикану. Правда, вибір кардинала російської орієнтації Папою мусів би зламати 400-літню традицію, бо лише раз — за цей час — у 1522 році Папою став не італієць, а голляндець Гардіан VI.

Можливо, що здогади німецького часопису намічені фантазією. Але згаданий нами на початку «Папський лист до всіх народів Росії» проречисто показує, що впливи Колегіум Руссікум у Ватикані далеко сильніші, ніж впливи українських католицьких єпископів, що, замість думати про рятування християнської моралі поневоленого більшовизмом народу, мріють про окатоличення України. Нам здається, що незалежна Україна під релігійним оглядом буде визнавати повну релігійну толеранцію, отже шануватиме права своїх громадян-католиків, але вона у масі свого населення не може і не буде орієнтуватися ані на Ваткан, ані на Москву чи Варшаву, ані навіть на Царгород. Автокефальна Українська Православна Церква у соборній і незалежній українській державі буде визнавати своїм єдиним національним пастирем святішого патріарха всієї України на відновленому престолі благочестивих митрополитів золотоверхої столиці України Києва.

Ця гістерія говорить сама за себе — це гістерія тварини, що збожеволіла. Ми не звернули б уваги на цю зливу комуністичної лайки, якби ця гістерія ненависти до вільного світу не виносилася б на поля московської преси від імені **українських металургів, українських трудящих Донбасу, від імені українського народу**. Ми не звернули б, кажемо, уваги на це, якби Москва, для того, щоб під час майбутнього неминучого зудару між силами волі й неволі забезпечити себе прихильністю українського народу, для того щоб виплекати серед українців ненависть до США, не вдавалася до нових огидних методів фальсифікувати недавнє минуле нашого народу. Прикладом такої обурливої фальсифікації і є публікація на сторінках «Ізвестій», ч. 72 (10835) великої статті К. Черкашина «Документи обвинувачують»:

«... Старший викладач Ужгородського університету В. Нетачасв, доцент М. Лелекач і студент-випускник історичного факультету І. Гранчак закінчили наукове вивчення матеріалів Закарпатського обласного архіву... Ці документи незаперечно доказують, що американські імперіялісти використовували в 1918—1920 роках Закарпаття як пляцдарм для збройного нападу на молоду советську республіку... Коли наслідком першої світової війни 1914—1918 років розпалася «клаптяна» Австро-Угорська імперія, трудящі Закарпаття рішуче й єдинодушно висловили непохитне бажання поєднатися з своїми старшими братами — російським і українським народами...»

«В рапорті начальника Середнянської округи з 28. листопада 1918 року говориться про настрої селян: «Народ тримає себе разом з українською нацією й з нею бажає поєднатися.» Стремління закарпатців поєднатися з Україною не могла приховати навіть найбільша реакційна преса того часу. Кореспондент часопису «Грекокатолицький огляд» писав у числі з 24. листопада 1918 року: «В районі Хусту, особливо серед селянської бідноти, почався рух за еміграцію на Україну...», і далі: «Симпатія до України все більше й більше посилюється серед марамороських українців.»

Документи, що їх наводять «Ізвестія», показують, що закарпатці тримали себе разом з українською нацією й з нею бажали поєднатися. Але це не вадить «Ізвестіям» писати про поєднання зі «старшим братом» — російським!

Даємо нашому читачеві змогу прочитати повністю статтю «Ізвестій», статтю-взірець найбрутальнішого прикладу фальсифікації історії:

«... Проти цього природного прагнення (поєднатися таки з Україною, а не Росією! Навіть спираючись на документах, що їх наводять самі «Ізвестія» — Ред.) закарпатських трудящих виступили американські імперіялісти, для яких Закарпаття протягом довгих років служило постачальником дешевих робочих рук і цінної сировини. В книзі «Експозе» Г. Жатковича подається заява президента

США Вудро Вілсона з 21. жовтня 1918 року про те, що стремління закарпатських українців до з'єднання з своїми єдинокровними братами «непрактичні і не зустрінуть згоди з боку союзних держав».

«Для здійснення своїх агресивних плянів щодо Закарпаття Вашингтон використав жалюгідну купку закарпатських зрадників батьківщини, що знайшли сховище в США. Ці платні агенти американських імперіялістів дістали завдання розгорнути серед українців-емігрантів антисоветську діяльність. З цією метою були створені такі організації, як «Об'єднання греко-католицьких руських братів у США» й «Об'єднання греко-католицьких церковних братів». На чолі цих «об'єднань» стали реакційні уніятські священники, що були зобов'язані сприяти здійсненню агресивних цілей американських правителів щодо Закарпаття.

«Активну антисоветську діяльність спочатку в США, а потім на Закарпатті розгорнули агент американської розвідки журналіст Лагута й прислужник Воллстріта, юрисконсульт відомого концерну «Дженерал моторс» Жаткович. За вказівками й за гроші правлячих кіл США він організував так звану «Американську народню раду русинів». Її керівником американська розвідка призначила одного з своїх агентів фабриканта Ю. Гардоша. «Американська народня рада русинів» провадила агітацію за приєднання Закарпаття до буржуазної Чехо-Словаччини, що була тоді слухняною зброєю в руках американських імперіялістів. 12. листопада 1918 р. в Скрентоні (США) був скликаний організований Жатковичем конгрес, що, всупереч волі трудящих Закарпаття, а також поза бажанням закарпатських робітників та селян, що проживали на еміграції, прийняв потрібне Вашингтонові рішення.

«Жаткович негайно післав це рішення президентові США Вілсону. Через декілька днів Жаткович отримав таку телеграму з Білого Дому: «Поважаний пане Жаткович. Дякую вам за листа від 15. листопада. Питання, про які він повідомляє, дуже мене цікавлять. Радуюся з вами успіхові, що його ви досягли на шляху до кращого майбутнього. Сердечно вам вдячний, Вудро Вілсон».

«У лютому 1919 року Жаткович і Гардош за вказівкою президента Вілсона виїхали до Парижу на мирову конференцію, де вони виступали як «представники» населення Закарпаття.»

«Коли американське інтервенціоністичне військо, — пишуть далі «Ізвестія», — провадило бої з частинами молоді Червоної Армії на півночі Росії, на Закавказзі та Далекому Сході, Вашингтон спрямував на Закарпаття «з особливим завданням» спеціальну військову місію США, що її очолив материй (sic! — Ред.) розвідник і диверсант полковник Бенджамін Паркер.

«Офіційно полковник Паркер іменувався радником при французькому генералі Енноке, що був головним командувачем так званої карпато-руської армії. Військо Енноке, діючи в заплілі угорської червоної армії, провадило боротьбу проти партизанських та червоногвардійських загонів трудящих Закарпаття, що встановили в своїй країні советську владу. Паркер отримав завдання організувати бази для диверсій та шпигунства проти Советської Росії, координувати військові дії інтервентів на Закарпат-

ті й встановити тут владу маріонеткового американського уряду.

«На допомогу Паркерові післано цілий загін шпигунів у сутанах. Американська «духовна місія» на чолі з попом Гордоном і особистим представником римського папи сзуїтом Нярадій насаджувала у країні резидентів американської розвідки з числа уніятського духівництва, провадила підривно діяльність, спрямовану на підготовку окупації Закарпаття військом інтервентів. Військових і духовних американських місіонерів підтримувала купка буржуазних націоналістів, поміщики, куркулі й реакційне чиновництво.

«У квітні 1919 року Паркер отримав привезений Жатковичем наказ про прискіпшення підготовки інтервенції на Закарпатті, щоб швидше встановити там вигідну Вашингтонові владу чеської буржуазії. 16. квітня 1919 року з Ужгороду та Мараморощини почався наступ окупаційного війська. За п'ять днів у Мукачеві й Берегові спалахнуло контрреволюційне повстання, що його підготували агенти Паркера, буржуазні націоналісти І. Каминський і Ю. Козьма.

«Частини угорської червоної армії разом з загонами закарпатських партизанів і червоногвардійців героїчно боронилися від добре озброєних американцями інтервентів та білогвардійців. Робітники й трудящі селяни Закарпаття самовіддано підтримували своїх захисників. Рішучі дії червоноармійських, партизанських і червоногвардійських частин, бага-

ОГОЛОШЕННЯ

Пана Стефана Данилюка Редакція «Неділі» просить подати свою адресу — в його приватній справі.

точисельні страйки й демонстрації трудящих до смерти перелякали Паркера, Жатковича й інших. Жаткович виїхав до Парижу просити допомоги у своїх американських хазяїв. І допомога не забарилась прийти. Генерал Енноке ввів до Ужгороду французькі частини. При збройній підтримці французів об'єднані контрреволюційні сили білочехів та білорумунів по-звірячому розправлялися з захисниками свободи Закарпаття.

«Жорстоко розправлялися окупанти з мирним населенням Закарпаття. Цього не могли приховати навіть буржуазні часописи. Так, часопис «Русская земля» в числі з 13. грудня 1919 року писав, що інтервенти «беруть одяг, взуття, гроші, в кожному вбачають ворога для себе, б'ють старих, молодь, жінок». Невинних людей розстрілювали без суду й слідства. Тисячі людей були замучені у в'язницях і концентраційних таборах. У розстрілах полонених командирів і комісарів Червоної Армії в Ужгороді й Ужгородській окрузі безпосередньо брали участь американський полковник Паркер і зрадник Жаткович.

«У травні 1919 року Паркер створив в Ужгороді «Американський комітет громадської інформації», з розгалуженою сіткою агентів в усій країні. Від них Паркер отримував вичерпні дані щодо економіки Закарпаття й іншу шпигунську інформацію. Одночасно через своїх агентів цей фліял американської розвідки постачав озброєння петлорівським бандам, що діяли на території Советської України.

Неконсеквенції бандерівської пропаганди

Деякі українські газети надто трагічно поставилися до повідомлення, згідно з яким, з днем 22 серпня 1952 Степан Бандера уступив із посту голови проводу Організації Українських Націоналістів і передав ці функції голові проводу ОУН на українських землях — до часу нового вибору голови проводу ОУН. Орган українських гетьманців «Ранок» пройнявся цим повідомленням навіть так, що написав, немов би в роках 1945—1951 Степан Бандера був визначним провідником і авторитетом і тому мав великий вплив на весь уклад громадського життя української еміграції.

Одверто кажучи, на нас ця вістка не справила ніякого враження. Українська громада на еміграції прийняла вістку про уступлення Бандери не так з тривогою, як цього хотів би «Український Самостійник», як радше із звичайним людським зацікавленням. Як ми вже писали, в проводі ЗЧ ОУН протягом довшого часу формувалася опозиційна група, яка не погоджувалася з самовіллям та політичною лінією Бандери й Стецька. Ця опозиційна група, керована панами Кордюком, Ленкавським, Підгайним і Матлою, старалася домовитися принаймні з ЗП УГВР, а щодо зовнішньополітичної ситуації

«Паркер, Енноке й інші ватажки інтервентів створили на Закарпатті велику кількість інших шпигунсько-диверсійних організацій. За завданням Паркера уніятський піп Августин Волошин, званий «чорним патером», створив таку організацію під назвою «Руська народня партія». За організацію цієї «партії» Волошин отримав від Паркера десять тисяч доларів. На Закарпатті було створено також відділ «Американського союзу християнської молоді», що отримав для своєї діяльності три мільйони доларів. Лідер цього союзу американський розвідчик Франклін Гейлорд спеціально приїздив до Закарпаття, щоб проінструктувати своїх підручних. Гейлорд особливо «натискав» на організацію терористичних актів проти керівників комуністичної партії й керівників інших демократичних організацій.

«Робітники, селяни, інтелігенція Советського Закарпаття ніколи не забудуть кривавих злочинів американських імперіялістів і їхніх підлих агентів. Історичні документи з державного архіву ще раз викривають брудні махінації підпалювачів нової війни. — **К. Черкашін**, власн. кор. «Ізвестій»»

Звернімо увагу на останній уступ статті «Ізвестій». Ось, воно! Знайоме! Стара історія!

Гадаємо, що коментарі з приводу фальсифікування історичних подій на Закарпатті, зайві. Ясним стає одне: Кремль відчуває слабкість власних сил для запланованого наступу на вільний світ. Кремль намагається схилити на свій бік український народ, Кремль намагається виплекати серед населення України звирячу ненависть до США. Ми ж гадаємо, що дезінформація «Ізвестій», розрахована на виклик обурення громадян УССР Америкою, зарані приречена потерпіти фіяско. Вож український народ вивчав, творив і знає свою історію без повчань московського комуністичного офіціозу. І він ніколи не буде виступати проти волелюбної країни оспіваного Шевченком Вашингтона!

вважала, що ще не все програне і що українська справа вимагає продуманої боротьби.

Однак, в останній час значний вплив на Бандеру здобув розчарований різними невдачами редактор Зенон Пеленський, якого можна тепер зустрічати досить часто в товаристві Бандери в різних мюнхенських ресторанах. Ментальності Бандери якраз і сподобалася відома концепція Пеленського про «блискуче відокремлення», перенесена ним і у зовнішньополітичну сферу. Коли конфлікт за правильність концепції назрів так, що грозив новим розколом, Бандера залишив свій пост. Його резигнацію треба розцінювати не тільки як вияв самовідречення, але як хитро продуманий крок, що має його наблизити до давно вимріяної мети, а саме, нового формального **заведення в ОУН фіюрерського принципу**, зліквідованого, як твердить стара опозиція, так званим третім великим збором ОУН у 1943 році. Ясніше кажучи, Бандера сподівається, що новий конгрес не прийме його резигнації і «спонтанно» вибере його фіюрером.

Але Бандера забув дві речі: найперше те, що коли в краю існує організована сітка ОУН, то на неї більший вплив матиме один із провідних людей старої опозиції, який протягом двох років перебуває в Україні, а далі факт, що бандерівці за океаном, познайомившись з демократичним ладом, не радо дозволяють себе трактувати так, як це робиться по таборах, а навпаки, в багатьох питаннях починають мати самостійну, себто, іншу думку від тих «наказів», які до них приходять з революційної квартири на Алляху.

Пропагандивна лінія, яку накинув Бандері вищий за нього політично редактор Зенон Пеленський, почалася значними неконсеквенціями. Коли в великому коментарі, в якому Бандеру патетично названо «несплямленим прапором революції», читаємо речення, що «український революційний націоналістичний рух ніколи не орієнтувався на чужі сили, ані ніколи не служив і не служитиме чужим панам», то негайно спостерігаємо дивну розбіжність такого речення з веденою досьогодні пропагандою нещасливого акту 30. червня 1941 року, або коли читаємо в цьому коментарі, що... «наша ставка на власні сили тепер ще більше скріпляється. Загально кажучи, це є заповідження ще більш безкомпромісової боротьби проти всяких антиукраїнських акцій усіх західних кіл — офіційних і неофіційних» —, то мимоволі мусимо визнати їх неконсеквентними, перечитавши на тій самій сторінці «Українського Самостійника» коментар про жаль п. з. п. до американського сенатора Тома Конеллі, який (Конеллі) не хоче посилати американських синів до Східної Європи на те, щоб мали бути вимордовані при спробі визволення поневолених країн з-під російського панування.» Де ж консеквенція? Якщо бандерівці хочуть орієнтуватися на власні «революційні дивізії», то чому їм возитися з американськими сенаторами? Бандера збудує Україну сам, і наплюєть йому на американців. Але якщо пан генеральний пропагандист Бандери витикає американцям фальшиву політику, а, значить, хоче їх повернути на правильний шлях, то хай не деклямує пустих фраз про те, що ні на які закордонні сили нам орієнтуватися не треба. Історія поневолених народів, а саме історія Греції, Болгарії, Польщі, Румунії, Чехо-Сло-

Хто вбив віце-губернатора Галичини?

Воєнне видавництво Військового міністерства СРСР видало минулого року нову книжку героя Советського Союзу Д. М. Медведєва під заголовком «Сильні духом». Прізвище автора нам уже відоме. Три роки тому він випустив свою першу книжку «Це було під Рівним», а в роки другої війни командував окремим відділом советських партизанів, що мали за завдання провадити антинімецьку диверсійну роботу в Мозирських лісах, на Рівненщині та в околицях Львова. Цю книжку, написану, безумовно, на замовлення комуністичної партії, варт було б масово розповсюдити як найкращий підручник партизанської тактики. Вона розкриває багато маловідомих досі таємниць подій, що відбулися в бурхливі роки німецької окупації України, а, між іншим, дає багатий фактичний матеріал, хто з українців, — а їх було дуже багато, — працював на Волині й у Галичині з советським підпіллям і активно виступав проти дій загонів отамана Тараса Бульби та відділів УПА, що в книжці переважно називаються «мельниківцями».

Про «переговори» Медведєва з отаманом Бульбою пишемо ширше на іншому місці. Тут — хочемо звернути увагу на інший фрагмент книжки, а саме на ролю атентатника, советського старшини **Ніколая Івановича Кузнецова**, що особисто застрелив кількох визначних гітлерівських функціонерів у Рівному й у Львові. Про ці події у свій час гуділа ціла Україна, але ім'я атентатника не було відоме. Ще цікавіше, що Кузнецов, зодягнений в однострій німецького гавптмана, спробував провадити свої акції безкарно і що після цілої низки вдалих нападів його вразила рука українських партизанів на Волині.

Книжка Медведєва наводить у цій справі повністю рапорт начальника німецької поліції безпеки й СС у Галичині, оберштурмбанфюрера д-ра Вітїска, до генерал-льойтнанта

Мюллера в Берліні. Згідно з цим донесенням, підвідділ українських націоналістів 2. березня 1944 року затримав у лісі біля Білгородки в районі Верби на Волині трьох советських агентів з фальшивими німецькими документами. Одним з них був Кузнецов, що видавав себе за німецького гавптмана Павля Зібєрта, який у Рівному вбив заступника райхскомісара Коха, д-ра Функа, і генерала Ільєна. У Львові «Зібєрт» намагався вбити губернатора Вехтера, але це йому не пощастило. Він убив натомість з автомата навпроти музею ім. Франка (9. лютого 1944 р.) галицького віце-губернатора д-ра Бауєра і шефа його адміністрації д-ра Шнайєра. Утікаючи після того атентату, «Зібєрт»-Кузнецов був затриманий у селі Куровицях відділом жандармерії майора Кантера, якого теж убив і, лишивши авто на шляху, подався разом із шофером партизаном Беловим у ліс. У лісі біля Ганович Куз-

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ХВОРИХ УКРАЇНЦІВ ПО ШПИТАЛЯХ НІМЕЧЧИНИ!

нецов перебув кілька днів у відділі українського комуніста Приступи і пізніше подався на Схід з наміром перейти фронт, щоб згодом на советському літаку парашутним шляхом потрапити до Кракова і там далі вести атентати. Біля Верби, як сказано, Кузнецову повернулася нога, і його разом з іншими советськими партизанами розстріляли українські повстанці.

АКТИ ГЕСТАПО В СОВЕТСЬКИХ РУКАХ

Після того, як большевики зайняли Львів, вони знайшли в будинку Гестапо копію згаданого акту. Верховний Совет СРСР присвоїв Кузнецову звання героя Советського Союзу посмертно. Цікаво, що Кузнецов ніколи не був у Німеччині, а мову вивчив бездоганно, працюючи на одному уральському заводі з німецькими інженерами. Це був не лише комуніст, але й російський шовініст, який, між іншим, в одному із своїх листів до брата написав таке: «Не перевелися в Росії патріоти. Невже можу я, російська людина, большевик і сталінець, лякатися смерті? Будь завжди вірний Сталінові. Тільки він і його партія забезпечать силу нашої російської батьківщи-

ваччини, балтійських держав і навіть США показує, що без допомоги зовнішніх сил годі здобути незалежність. Пан Пеленський це добре знає і повинен це сказати панові Бандері.

А, зрештою, не ображаючи їх, нам здається, що час їх на годиннику української визвольної боротьби вже проминув. Іншими словами — багато галасу з нічого. І так саме цю нову бандерівську рухливість сприйняла українська прилюдна опінія. А це свідчить про її політичне визрівання і зростаючу нехіль до фраз без покриття.

Два питання

Логічний хід справ і вимоги поточного життя ставлять перед ДОБРУС у Західній Німеччині два організаційні питання, що їх неминуче треба буде розв'язати на наступнім 1-м Делегатським З'їзді ДОБРУС, при затвердженні його статуту. Насамперед, при усталенні обсягу поняття «репресований советами» доведеться визначати, чи йдеться при тому про всякого репресованого, чи тільки про репресованих з причин політичного характеру.

Всі колишні підсоветські кацетники знають, що в концтаборах ГПУ-НКВД-МГБ була істотна різниця в становищі поміж ув'язненими за ст. 54 КК УССР (зглядно ст. 58 КК РСФСР) і іншими політичними в'язнями, з одного боку, та особами, засудженими до концтаборів за злочини кримінального або побутового характеру. В той час як перші не допускалися до керівної праці в концтаборі і взагалі трактувалися й обмежувалися як непевний, ворожий советській владі елемент, — другі розглядалися як «соціально-близькі» советській владі і висувалися на адміністративні пости, тобто — як підпомічники кадрових чекістів, і навіть на працю довірчого, секретного характеру (напр., в УРО, УРЧ, УРБ, III частина тощо), до якої каерам не могло бути жадного доступу.

І хоч у советському законодавстві й судовій практиці, а особливо в «карно-виховавчій» діяльності органів ГПУ-НКВД було переплутано поняття кар-

них злочинів і політичних «злочинів», — все ж таки різниця в становищі в советських кацетах каерів і «соціально-близьких» була такою істотною і наявною, що ми тепер не можемо цього забувати й занедбувати. Тому, на нашу думку, членами ДОБРУС можуть бути тільки особи, репресовані советами з політичних причин. Розуміється, в кожному окремому випадку треба бути уважними до всіх у сукупності фактів пережитого під советами кандидатом у члени ДОБРУС, та й членами його родини, — щоб винести справедливо висновок, чи є в даному разі політична репресія большевиками постраждалого, чи маємо справу тільки з наслідками карного або побутового злочину.

Другим, не менш складним питанням є визначення певного ставлення до колишніх комуністів, тобто, членів КП(б)У [зглядно ВКП(б)] та комсомольців, що їх було ув'язнено органами советської влади, з втратою ними при тому звичайно своєї партійної й комсомольської приналежності. Досвід показує, що серед цієї категорії підсоветських в'язнів, крім розгалуження на засуджених з побутово-кримінальних причин та репресованих з політичних мотивів, — є навіть в умовах в'язничного перебування морально-політична диференціація: одні з них залишаються переконаними комуністами й апологетами советської системи, вважаючи при тому, що з ними трапилася тільки «помилка» советської юстиції або

ни. Лише він і наша сталінська партія і ніхто більше.» Варто, щоб ці слова перечитали діячі Американського Комітету.

Якщо вірити книжці Медведева, то свої успіхи Кузнецов завдячував, між іншим, надзвичайній допомозі місцевих польських і українських комуністів, старших і молодших. Багато з них загинуло, але інші зробили кар'єру. Борис Крутиків посідає визначний кооперативний пост у Західній Україні. Микола Гнедюк працює секретарем райкому партії на Львівщині. Іван Кутковець працює агрономом у Галичині, а партизанки Оля Солимчук і Марина Кіх потрапили навіть у Верховний Совет України.

Ми далекі від того, щоб робити пропаганду советским партизанам минулої світової війни. Проте, мимоволі напрохується одне важливе зауваження. З документальної книжки Медведева виходить, що якраз у Галичині й на Волині, як наслідок реакції на певні непродумані і з національного погляду шкідливі акти наших радикальних елементів, багато українців свідомо підтримували дії ворожих українській справі советських партизанів і не вагалися стріляти в наших національних повстанців. Ми абсолютно далекі від того, щоб

підтримувати тезу пропагандистів з НТС, мовляв, комунізм це явище інтернаціональне, властиве не лише росіянам, але й українцям, — проте, ми вважаємо своїм обов'язком звернути увагу всіх відповідальних українських кіл, а зокрема тих, які ще не втратили віру в свою роллю в прийдешніх подіях, на цей сумний і застрашуючий для нас факт. З тих причин ворожу нам під кожним поглядом москоську книжку Медведева рекомендуємо перечитати обов'язково всім українським політичним провідникам, військовикам, а зокрема вчорашнім і майбутнім визвольним партизанам. З неї можна довідатися, хто, де, коли й чому зраджував нас учора і хто може бути дуже небезпечний для нас узавтра. А найперше рекомендуємо прочитати цю книжку українським хвильовистам, які легкою рукою гадають здобути симпатії українських комуністів. Інша річ, що багато з тих учорашніх советських героїв українського походження напевно вже самі побачили, що шлях, який вони вибрали під час другої світової війни, не був шляхом до особистого й національного щастя. Бо «Москва сльозам не вірить», а зроблені їй послуги, навіть коштом зради власному народові, — забуває.

що це фракційна репресія з боку переродженців-сталінців; інші ж, переживши на собі страхіття «пролетарської диктатури», — рішуче розривають із своїм більшовицьким минулим, засуджують його судом свого сумління, стигаються його, як фатальної помилки і стають звичайними нормальними людьми, як і всі страждальці советського пекла.

Отже, через це, на нашу думку, ДОБРУС, з одного боку, не може бути використовуваний як морально-політичний азиль для колишніх комуністів і комсомольців. Таких осіб засадничо не можна приймати до лав ДОБРУС, незалежно від стажу й характеру підсоветського ув'язнення чи репресії. Коли б ми не дотрималися такої засади, то ДОБРУС був би загрожений засміченням саме тим елементом, що може бути принципово ворожим меті й завданню ДОБРУС, бо всім відома спритність і активність п'ятиколонників.

Але, з другого боку, уявляється недоцільним одкидати від співпраці проти більшовизму тих колишніх комуністів і комсомольців, що перестали бути такими за переконанням і за дією, а хочуть і можуть чесно й щиро допомогти в загальній боротьбі вільного людства проти гангрені світової змови більшовиків-комуністів. Особливою мірою це може стосуватися тих комсомольців, що їх спонукало ще в напівдитячому віці вступити до ВЛКСМ або що їх примушено мімікруватися таким способом загрозливими обставинами ненормального підсоветського життя. Тому найдоцільнішим уявляється визнати можливість роботи індивідуальні винятки з правила щодо неприйняття до ДОБРУС колишніх комуністів і комсомольців, подбавши при тому про таку технічну процедуру цих винятків, щоб небезпека просякання до ДОБРУС політично ворожого елементу була виключеною.

Ми закликаємо всіх членів ДОБРУС в Західній Німеччині зосередити свою увагу на цих двох питаннях, щоб іти певним шляхом у дальшому розвитку нашої організації.

Управа ДОБРУС в Західній Німеччині

Кожному слово

Помагають Москві

Дуже шкідливе оповідання вміщене в канадійському журналі «Нові Дні» ч. 30, під заголовком «Над Кубанню» — Н. Щербини. В оповіданні (бувальщині) автор залихваською мовою в захопленні навів історичні факти побойовища між кубанськими козаками та черкесами, десь коло 1870 року. Переказуючи цю трагічну подію, п. Щербина бачить її через призму інтересів загарбницької Москви, тобто бачить її очима типового малороса. Крім того, оповідання пересипане переказом низки образів лайок на адресу черкесів, з якими козаки воювали, на той час, за вказівкою Москви.

Такі вирази, як «черкесня», «часничники», «чуречники», «хурда», «голомозі», «коростяві», «невіри» і т. д. не роблять чести ні кубанським козакам, ні українському журналові «Нові Дні». Треба бути політичним анальфабетом і аморальною людиною, щоб у нашу добу, добу національно-визвольних

змагань українського народу за визволення з-під московського ярма, — писати пасквілі на такий же і так само поневолений Московю народ.

В ці дні наша українська зовнішня політика, з рамени Виконного Органу УНРади, спрямована на те, щоб з усіма поневоленими Московю народами знайти порозуміння, спільну мову і координовані дії для ведення успішної визвольної боротьби. В комплекс поневолених Московю народів входять північно-кавказці, — зокрема славні, героїчні черкеси. Для нас, українців, нема і не існує ворожнечі до черкесів та інших народів Кавказу. Образливі назви, як: «черкесня», «голомозі», «часничники», «коростяві» і т. д. — є виробом московської загарбницько-бандитської політики і з українським світоглядом та українськими інтересами — не мають нічого спільного!

Відомо, що до заселення степів Кубані частинно запорозьких козаків на тих землях господарями

УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ У МЮНХЕНІ

Відомий уже своїми численними виступами український козацький хор «Дніпро» з Фельдафіну під управою о. проф. Заяця влаштує свій перший концерт у Мюнхені в суботу 1. листопада, в приміщенні кіна «Ліхтшпіле Фрайман», о 10 год. 15 хвилин (після кіносеансу). Їхати до місця концерту — трамваєм ч. 6 до кінцевої зупинки, після чого ще п'ять хвилин пішки.

Сподіваємося, що українське громадянство Мюнхену й околиць вшанує своєю численною присутністю цю нашу видатну культурну імпрезу.

були черкеси-адигейці та ногайські татари. Сам автор, п. Щербина подас в цьому ж оповіданні такі дані про черкесів:

... «Багато їх, що не хотіли жити мирно й не могли терпіти поруч себе козаків, виїхали до Туреччини. Тоді їхні гарби голосно й жалібно скрипіли, наче плакали, прощаючись із насиченнями (підкреслення мос. — Д. В.) місцями по Закубанню»...

Це прототип сучасного нам трагічного явища: черкеси тоді, як ми зараз, виїхали на чужину, як політична еміграція. Згадаймо й трагічне вибуття на чужину, хоч би в ту Туреччину, запорозьких козаків після зруйнування московськими ордами Запорозької Січі. І в тому, і в другому випадкові лихо заподіяла Москва.

Автор розвідки про історію Кубані п. О. Болотенко у своїй книжці «Козацтво і Україна» (стор. 19) також свідчить, що: «... 22. липня 1774 р. по Кучук-Карнаджійській мировій умові Росія визнала тутешніх татарських поселенців за самостійну татарську державу. Як звичайно, Росія із слабими народами довго не дотримувала підписаної угоди. Вона в короткому часі почала випирати з Кубані татар та черкесів».

Отже, Катерина II «подарувала» козакам-чорноморцям ще чужі їй простори... Якщо ж говорити прямою мовою, то це значить, що Російська імперія загарбала ці простори, зітерла з лиця землі аборигенів того краю — ногайських татар, черкеси

Українець українцеві — брат!

частинно виемігрували, а частина їх була здушена і упокорена в горах. Так виглядає правда про історичну дійсність.

Було б далеко вірнішим, кращим і приємнішим, коли б тоді чорноморські козаки, які перед собою бачили лише дилему: або йти в кріпаки, або на Кубань у військові найми до Росії, — вибрали собі інший варіант: у порозумінні та союзі з вільнолюбними північно-кавказькими народами поставили б фронт Москві та спричинились би до визволення України.

Того не сталося. Але правдоподібно щось у цьому плані станеться. Тому «восторги» п. Щербини з приводу того, як колись Корсунський курінь потовк черкесів — на сьогодні звучать шкідливим анахронізмом.

Дивуємося також, що редакція журналу «Нові Дні», над якою, здається, патрує партія, що претендує на прогресивність, — дозволяє сіяти на своїх шпальтах насіння міжнародної незгоди.

Данило Верховий, Торонто

Куди ж котиться УРДП?

Від Хвильового до... Гамарника й Тухачевського

Діються дивні речі. Ображений на отамана Бульбу-Боровця письменник Іван Павлович Вагрянний вирішив перевтілитися в... полковника артилерії Ол. Батюка і дав наказ створити окрему УНГ і навіть якийсь легіон ім. Симона Петлюри, як, нібито, антикомуністичне об'єднання колишніх вояків і старшин червоної армії. Легіоном керує «Тимчасова Військово-Політична Рада», із складу якої не опубліковано ні одного прізвища. Мало того, видавництво «Українські Вісті» видало окремий «військово-політичний журнал» «Штурм», статті якого, оминаючи вступ, написала одна, безумовно здібна людина.

Нас менше цікавить факт, що цілий журнал написаний лише для того, щоб помістити в ньому повідомлення в справі так званого «бунту» Бульби-Боровця. Отаман Бульба чесно и хоробро виконав свою роллю в визвольній боротьбі українського народу, чого йому досі не може забути і ніколи не забуде Москва, яка якраз тепер випустила окрему публікацію проти першого команданта українських партизанів часів другої світової війни. Який зв'язок між тим нападом Москви і рішенням п. Вагряного видавати «Штурм» — покаже майбутнє. Нас цікавить щось інше, а саме — головна стаття «Штурму» про розгром національних кадрів РСЧА. Написав цю статтю майор М. Батурко і прикрасив її портретами... маршала Тухачевського, маршала Блюхера,

Президент Української Народної Республіки відвідав Мюнхен

Днями від 21. до 24. жовтня в Мюнхені засідала Президія Української Національної Ради спільно з Виконним Органом. Наради провадив урядуючий голова УНРади І. П. Вагрянний, а взяв у них участь також Президент Української Народної Республіки **Андрій Миколайович Лівницький**. Нарада розглянула актуальні питання української внутрішньої й зовнішньої політики, а зокрема дискутувала справу української участі в новоствореному Координаційному Центрі Антибольшевицької Боротьби, що зформувався під протекторатом Американського Комітету. Після жвавої дискусії нарада прийшла одностійно до висновку, що співпраця УНРади з Центром за існуючих умов неможлива.

Між іншим, Іван Вагрянний признався, що вів переговори з Лебедем та бандерівцями, але чинив це в надії притягнути їх до УНРади. Він запевнив Президента Лівницького, що в переговорах не було мови про акцію щодо його особи. Іван Вагрянний згадував, між іншим, неодноразовим «ласкавим» словом «Неділю».

Як довідуємося, Президентові Лівницькому під час його перебування в Мюнхені зробили низку візит визначні українці і американці та інші чужинці. Увечері 24. жовтня пан Президент прийняв на окрему розмову групу редакторів мюнхенської німецької преси та радіо, які, між іншим, поінформували пана Президента про ставлення німецької громадської думки до питань східноєвропейської політики. В розмові взяли участь також редактор **Микола Лівницький**, як керівник Ресорту Інформації, та ред. **Г. Которович**.

ЧИТАЙТЕ «НЕДІЛЮ»

І ПЕРЕДАВАЙТЕ З РУК ДО РУК!

командарма Алкніса і армійського комісара Янкля Гамарника! Отже: радій, український народе, забудь Мазепу, Орлика, Петлюру, Безручка, Омеляновича-Павленка і героїв Базару та Крут! Політруки «Штурму» в Новому Ульмі ведуть тебе до нових героїв, а саме таких, що ліквідували українську національну революцію і наступали на передпілля Варшави, заповідаючи прибрати до рук Європу...

Читачі з Регенсбургу